

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ : Η προστασία των καταναλωτών κατά το Κοινοτικό
δίκαιο.

(Με αναφορά στο νέο Ελληνικό Νόμο Προστασίας
Καταναλωτών 2251/94)

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ : Νικολόπουλος Παναγιώτης

ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ : Χριστόπουλος Διονύσης

Πάτρα 1995

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	1647
----------------------	------

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Σελίδα

Εισαγωγή	1
1. Οι λογοι Προστασίας των καταναλωτών	2
2. Ανάπτυξη Κοινοτικής Πολιτικής Καταναλωτών	3
3. Οι νομικές βάσεις της προστασίας των καταναλωτών	9

ΜΕΡΟΣ Α'

ΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ	15
--	----

ΚΕΦ. Α' ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗ ΦΥΣΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ (Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ)	16
---	----

1. Φάρμακα	17
2. Καλλυντικά	19
3. Επισήμανση τροφίμων	23
4. Παιχνίδια	25

ΚΕΦ. Β' ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ.	29
---	----

1.1. Διαφήμιση	29
1.2. Οι συμβάσεις	33
1.3. Καταναλωτική Πίστη	35
1.4. Ασφαλιστικό σύστημα	38
1.5. Ταξίδια, Τουρισμός	39
1.6. Ελαττωματικά προϊόντα	43
1.7. Τραπεζικό σύστημα	43
1.8. Πωλήσεις	45

2.- Ταχεία προσφυγή στη δικαιοσύνη. Ταχεία Αποκατάσταση των ζημιών.	46
---	----

ΚΕΦ. Γ' ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ ΓΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΑΓΩΓΗ (ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ)	47
---	----

(Ενδειξη τιμών, επισήμανση των προϊόντων)	
ΚΕΦ. Δ' ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ	49

ΜΕΡΟΣ Β'

ΤΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ	51
---	----

ΤΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ	51
<u>ΚΕΦ. Α'</u> ΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ ΣΤΑ ΜΗ ΔΙΚΑΙΟΔΟΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ	52
1. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	52
2. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ	57
<u>ΚΕΦ. Β'</u> ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ ΣΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ	63
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	70
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι	75
Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αφορούν την προστασία των καταναλωτών.	75
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ	94
Η ισχύουσα Ελληνική Νομοθεσία για την προστασία των καταναλωτών.	94
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	115

Εισαγωγή

Ενιαία αγορά, κατάργηση συνόρων ελεύθερη διακίνηση προσώπων προϊόντων υπηρεσιών και κεφαλαίων είναι μερικές απο τις έννοιες που τα τελευταία χρόνια έχουν μπει για τα καλά στη ζωή μας, με τη συμμετοχή της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (και ήδη Ευρωπαϊκή Ένωση των δεκαπέντε σήμερα Κρατών-μελών). Στα πλαίσια αυτά απο τα μέσα της περασμένης δεκαετίας έχει αρχίσει και η συζήτηση για την προστασία των 340 εκατομμυρίων πολιτών-καταναλωτών της Κοινότητας (που με τη συγχώνευση Ε.Ο.Κ. και Ε.Ζ.Ε.Σ. σε Ευρωπαϊκό Οικονομικό χώρο θα ανέλθουν σε 375 εκατομμύρια), καθώς και η λήψη κάποιων μέτρων με τη νομική μορφή κυρίως οδηγιών. Ως τότε στην πράξη η πολιτική της Κοινότητας για τα θέματα καταναλωτών εμφανιζόταν με την πολύ λιγότερο δεσμευτική μορφή ψηφισμάτων, προγραμμάτων, αλλά δεν έχει πάρει ακόμα τη μορφή κανόνων δικαίου, μολονότι, ήδη απο το 1979, με τη θεωρούμενη ιστορική για την εξέλιξη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας απόφαση του δικαστηρίου της Ευρωπ. Κοιν. *cassis de dijion* (υποθ.120/78, της 20.2.1979), η προστασία των καταναλωτών συγκαταλέγεται πλέον μεταξύ των "επιτακτικών αναγκών" που μπορούν να δικαιολογήσουν περιορισμούς στην ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων. Σύμφωνα με τη παραπάνω απόφαση τα κράτη-μέλη μπορούν να εγείρουν φραγμούς στο εμπόριο μόνο για σκοπούς που αφορούν πραγματικά στη προστασία των καταναλωτών σε αντίθεση με τη προστασία εθνικών συμφερόντων με τη προϋπόθεση ότι η Εθνική νομοθεσία είναι αναγκαία, και

εφαρμόζεται εξίσου για τα εθνικά και εισαγόμενα προϊόντα και είναι ανάλογα με τους στόχους που επιδιώκονται.

1. Οι λόγοι προστασίας των καταναλωτών, γενικά οφείλονται στην εξέλιξη των τεχνικών παραγωγής και εμπορίου, η οποία οδηγεί στην ανισορροπία των σχέσεων παραγωγών και καταναλωτών εις βάρος και επιζημία των δεύτερων. Ενώ άλλοτε ο καταναλωτής απευθυνόταν, στα πλαίσια μιάς τοπικής αγοράς, κατευθείαν στο παραγωγό, στον έμπορο που επέλεξε σήμερα δεν αποτελεί παρά ένα μικρό στοιχείο σε μιά μαζική και πολύπλοκη αγορά, όπου κυρίαρχο ρόλο παίζει η διαφήμιση. Έτσι αφού έχει χάσει ένα μεγάλο μέρος της ελευθερίας επιλογής του, υπόκειται συχνά σε καταχρήσεις εκ μέρους κατασκευαστών ή κέντρων διανομής. Αυτή η κατάσταση γέννησε τα τελευταία χρόνια μιά γενικότερη αντίδραση υπέρ του καταναλωτή, η προστασία του οποίου αποτελεί αντικείμενο ειδικής πολιτικής τόσο σε εθνικό όσο και ιδίως, σε κοινοτικό επίπεδο. Οι βασικοί στόχοι αυτής της πολιτικής είναι η μείωση των ανισοτήτων, η προστασία από τον αθέμιτο ανταγωνισμό, η προώθηση της υγείας και ασφάλειας η βελτίωση του γενικού επιπέδου διαβίωσης.

Ειδικότερα η ενεργοποίηση της Κοινότητας προς μιά πολιτική προστασίας του καταναλωτή σηματοδοτείται από την διαπίστωση στα μέσα της δεκαετίας του 80, ότι αυξάνονται πολύ ανησυχητικά τα ατυχήματα και οι δικαστικές διαφορές, αλλά κυρίως τα ατυχήματα που οφείλονται σε καταναλωτικά προϊόντα. Το 8% των ατυχημάτων αυτών συμβαίνει στη λεγόμενη ιδιωτική σφαίρα

δραστηριότητας (έναντι 5% κυκλοφοριακών και 15% εργατικών ατυχημάτων), σε απόλυτους δε αριθμούς ανέρχονται σε 45 εκατομμύρια ατυχήματα, με πενήντα έως ογδόντα χιλιάδες νεκρούς, υπολόγιζε σε ανακοίνωση της το 1987 η επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Οι οικονομικές επιπτώσεις από το φαινόμενο αυτό (έξοδα ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης, απώλειας εργασίμων ημερών και όχι μόνο αλλά και τις δικαστικές οδούς που ανοίχτηκαν ταυτόχρονα με τα αστρονομικά ποσά αποζημιώσεων που *επιδικάστηκαν στα θύματα, ιδίως στην Αμερική) ανησύχησαν, όπως φαίνεται την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Παράλληλα η θέσπιση ειδικών προστατευτικών διατάξεων σε πολλά κράτη-μέλη ώθησε στην αναγωγή της προστασίας του καταναλωτή σε κοινοτική προτεραιότητα, μιάς και η αναμοιομορφία των εθνικών συστημάτων προστασίας του θα προκαλούσε αναπόφευκτα προβλήματα στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Βέβαια όλα αυτά τα χρόνια ασκούνται προς την κατεύθυνση αυτή πιέσεις από ισχυρές (τουλάχιστον στον Ευρωπαϊκό Βορρά) Ενώσεις καταναλωτών, εντινόμενες από την όλο και μεγαλύτερη συνειδητοποίηση αλλά και τις ολοένα αυξανόμενες απαιτήσεις των πολιτών για καλύτερη ποιότητα των προϊόντων).

2. Η ανάπτυξη της Κοινοτικής αυτής πολιτικής καταναλωτών ακολούθησε την εξής εξέλιξη:

Στη συνθήκη της Ρώμης το 1957 έγινε αναφορά για τη σταθερή βελτίωση των όρων διαβίωσης και απασχολήσεως, των λαών της Οικονομικής Κοινότητας. Ήταν η πρώτη φορά που η έννοια της προστασίας του καταναλωτή είχε

απασχολήσει τους ιδρυτές της Ε.Ο.Κ. μιά και εκείνη την εποχή εθεωρείτο δεδομένο ότι η αγορά απο μόνη της θα φρόντιζε για τα συμφέροντα των καταναλωτών έως το 1972 είχαν δημιουργηθεί διάφοροι παράγοντες που μετέβαλαν τις παραδοσιακές αυτές απόψεις: α) άρχισε να διαφαίνεται απο την εμπειρία των πρώτων 15 ετών λειτουργίας της Κοινότητας ότι οι μηχανισμοί της αγοράς δεν επαρκούσαν απο μόνοι τους για την επίτευξη μιάς "Ευρώπης με ανθρώπινο πρόσωπο" β) οι οργανώσεις των κατανλωτών άρχισαν να δραστηριοποιούνται στα κράτη-μέλη εκείνη περίπου την εποχή. γ) Νέες χώρες υπέβαλαν αίτημα ένταξης στην Κοινότητα και σε δύο απ'αυτές το κίνημα των καταναλωτών ήταν ιδιαίτερα ισχυρό (στο Ηνωμένο Βασίλειο, Δανία).

Το 1972 το συμβούλιο Υπουργών Επικύρωσα τα ουσιαστικά δικαιώματα των καταναλωτών και κάλεσε την Επιτροπή να προτείνει "Σχέδιο δράσης". Τα πρώτα συγκεκριμένα αποτελέσματα της επικύρωσης εκ μέρους του Συμβουλίου των Υπουργών της ανάγκης για Κοινοτική Πολιτική Καταναλωτών δεν φάνηκαν πριν απο το 1985, οπότε υιοθετήθηκε το πρώτο πρόγραμμα υπερ των καταναλωτών. Αφού καθορίστηκε το γενικό πλαίσιο, άρχισε να φαίνεται τι θα μπορούσε να σημαίνει στην πράξη η εφαρμογή των ουσιαστικών δικαιωμάτων των καταναλωτών. μετά την έναρξη του προγράμματος προτάθηκαν αρκετές σημαντικές πρωτοβουλίες σε νομοθετικό επίπεδο όμως παρά την πολιτική δέσμευση που εκφράστηκε στη σύνοδο κορυφής το 1972 η έλλειψη κατάλληλης νομικής βάσης στην συνθήκη της Ε.Ο.Κ. σήμαινε ότι οι καλές προθέσεις της

Κοινότητας ήταν δύσκολο να γίνουν πράξη: α) η νομιμότητα κάθε νέας πρωτοβουλίας αμφισβητούνται έντονα απο τα κράτη-μέλη, μερικά απο τα οποία ανησυχούσαν μήπως τα Κοινοτικά μέτρα οδηγήσουν σε υποβάθμιση των ήδη υπάρχοντων εθνικών νόμων και προδιαγραφών προστασίας των Καταναλωτών. β) η ανάγκη να υπάρξει ομόφωνη συμφωνία στο Συμβούλιο Υπουργών είχε ως αποτέλεσμα οι διαπραγματεύσεις να είναι πολύ δύσκολες, να παρεμποδίζεται συχνά η υιοθέτηση προτάσεων και πάντα να καθίσταται μετρίοπαθέστερη η αρχική πρόταση.

παρ'όλα αυτά προτάθηκαν εκείνη την εποχή ορισμένα νομοθετικά μέτρα τα οποία στη συνέχεια οδήγησαν στη κατάρτιση οδηγιών σε σχέση με α) την ασφάλεια των καλλυντικών (1976). β) το πλαίσιο για την κατάλληλα, σαφή και ομοιόμορφη επισήμανση των τροφίμων (1978), γ) τους κανόνες για την προστασία των καταναλωτών στον τομέα των κατ'οίκον πωλήσεων (1985). δ) τη παραπλανητική διαφήμιση στη Κοινότητα (1984). ε) νομικό σύστημα σε θέματα αστικής ευθύνης για ζημιά που προκαλείται απο ελαττωματικά προϊόντα (1985). στ) διατάξεις που διέπουν τη καταναλωτική πίστη στη κοινότητα (1986).

Το δεύτερο πρόγραμμα του 1981 στηρίχθηκε στ προηγούμενο αλλά προσπάθησε να καλύψει κάπως την έλλειψη συγκεκριμένων θέτοντας ακόμα δύο στόχους: α) την ένταξη του συμφέροντος των καταναλωτών σε όλες τις Κοινοτικές πολιτικές και όχι μόνο σε μία συγκεκριμένη πολιτική καταναλωτών (αρχή της αλληλεξάρτησης των λειτουργιών).

β) τη προώθηση του διαλόγου μεταξύ των εκπροσώπων των καταναλωτών, των παραγωγών και των διανομένων.

Η ενιαία Ευρωπαϊκή πράξη πρόσφερε την αναγκαία νομική βάση για το φιλόδοξο "πρόγραμμα της ενιαίας αγοράς" που ορίζεται στο περίφημο λευκό χάρτη του 1985. Παρόλο που δεν επικυρώνει ειδικά πολιτική καταναλωτών (όπως το πράτει για παράδειγμα για την περιβαλλοντική πολιτική) η ενιαία Ευρωπαϊκή πράξη: α) πρόσθετε ένα "άρθρο 100Α" στη συνθήκη της Ρώμης, που αποδείχθηκε τεράστιας σημασίας για την Κοινοτική Πολιτική Καταναλωτών γιατί δηλώνει ρητά ότι απαιτείται υψηλό επίπεδο προστασίας των Καταναλωτών κατά την σύνταξη της νομοθεσίας της ενιαίας αγοράς. β) προβλέπει ότι πολλές αποφάσεις του Συμβουλίου Υπουργών θα λαμβάνονται με ειδική πλειοψηφία μάλλον, παρά ομόφωνα. γ) Αναβαθμίζει το ρόλο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που γενικά θεωρείται ότι υποστηρίζει τα συμφέροντα των καταναλωτών στη διαδικασία της λήψης αποφάσεων. δ) επιβεβαιώνει τη σημασία της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης, σύμφωνα με την οποία, όταν δεν υπάρχει εναρμόνιση σε Κοινοτικό επίπεδο, κάποιο προϊόν ή υπηρεσία που κυκλοφορεί νόμιμα στην αγορά ενός κράτους-μέλους πρέπει κατ'αρχήν να γίνεται δεκτό στην αγορά των άλλων κρατών-μελών.

Το 1985 ξεκίνησε ένα τρίτο πρόγραμμα καταναλωτών ώστε να συμπέσει με το λευκό χάρτη για την ενιαία αγορά και την Ενιαία Ευρωπαϊκή πράξη. με το πρόγραμμα αυτό επιχειρείται να υπογραμιστεί η σπουδαιότητα μιάς Κοινοτικής Πολιτικής Καταναλωτών για τη δημιουργία της Ευρώπης των πολιτών με το να: α) εστιάζει το ενδιαφέρον

στους τομείς όπου υπάρχει σαφής ανάγκη για κοινοτική εναρμόνιση, λαμβάνοντας υπόψη το δόγμα της "νέας προσέγγισης". Σύμφωνα με το εν λόγω δόγμα η νομοθεσία καθορίζει ορισμένες ουσιαστικές απαιτήσεις με πολύ γενικούς όρους και εναπόκειται στους οργανισμούς τυποποίησης να αναπτύξουν προδιαγραφές προκειμένου να καλυφθούν οι ουσιαστικές απαιτήσεις σε συγκεκριμένες περιπτώσεις. Αποτέλεσμα αυτού ήταν η μετατόπιση της ευθύνης για ορισμένες πλευρές της νομοθεσίας από το δημόσιο τομέα στους οργανισμούς τυποποίησης β) να τονίζεται η ανάγκη επιδίωξης υψηλού επιπέδου ποιότητας και ασφάλειας στη νομοθεσία της ενιαίας αγοράς, γ) να δηλώνεται σαφώς η σημασία του να χρησιμοποιούνται εναλλακτικές λύσεις αντί για κανονισμούς όπου είναι δυνατόν, ώστε να επιτυγχάνεται ταχύτερη πρόοδος.

Στις αρχές του 1989, η αυξανόμενη επίγνωση της σημασίας που έχει η προστασία των Καταναλωτών ως πολιτική που συνοδεύει το πρόγραμμα της εσωτερικής αγοράς έλαβε συγκεκριμένη μορφή με την απόφαση της νέας επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων να συγκροτηθεί αυτόνομη υπηρεσία πολιτικής καταναλωτών. Ακόμη μεγαλύτερη προτεραιότητα επρόκειτο να δοθεί στις πρωτοβουλίες που θα επέφεραν βραχυπρόθεσμα αποτελέσματα στο πλαίσιο της Ενιαίας αγοράς. Ο στόχος αυτός βρήκε την έκφραση του στη πράξη στο τριετές σχέδιο δράσης το οποίο αποδείχτηκε πολύ πιο λειτουργικό επειδή επικέντρωσε αποτελεσματικά τις πρωτοβουλίες πολιτικής των καταναλωτών σε εκείνα τα μέτρα που ήταν απαραίτητα για την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς. Μερικές από τις

προτάσεις που επεξεργάστηκαν τα Κοινοτικά όργανα, περιλαμβάνουν σχέδιο οδηγιών σχετικά με α) την ευθύνη όσων παρέχουν υπηρεσίες, β) την έγκριση της συγκριτικής διαφήμισης, γ) τους αθέμιτους όρους σε καταναλωτικές συμβάσεις δ) τη προστασία των καταναλωτών στο τομέα των πωλήσεων εξ αποστάσεως, ε) την προστασία των καταναλωτών στο τομέα των συμβάσεων μειομένης απασχόλησης. Στην προσπάθεια της η Ευρωπαϊκή Ένωση να δημιουργήσει όσο το δυνατόν καλύτερη νομοθεσία για την προστασία των δικαιωμάτων των καταναλωτών σχεδίασε το δεύτερο τριετές σχέδιο δράσης. Είναι ουσιαστικότερο το ότι η εμφάνιση και η διεύρυνση της μεγάλης Ευρωπαϊκής αγοράς γίνεται αισθητή στη καθημερινή ζωή των καταναλωτών με τη μορφή σαφών και συγκεκριμένων πλεονεκτημάτων. Είναι ο μόνος τρόπος για να κερδίσει η εσωτερική αγορά την εμπιστοσύνη των καταναλωτών. Ο πρώτος λοιπόν στόχος του δεύτερου τριετούς σχεδίου δράσης προς όφελος των καταναλωτών που αποτελεί συνέχεια του πρώτου προγράμματος δράσης που εφαρμόστηκε από τη Επιτροπή στο διάστημα 1990-1993 και που θα καλύψει το διάστημα από το 1993 έως 1995, είναι να θέσει με τη πραγματική έννοια την εσωτερική αγορά στη διάθεση των Ευρωπαίων Καταναλωτών. Στόχος του είναι επίσης να εκμεταλευτεί τις άλλες Κοινοτικές πολιτικές με προοπτική το συμφέρον των καταναλωτών. Το δεύτερο τριετές σχέδιο δράσης εντάσσεται στο πλαίσιο της εφαρμογής της συνθήκης του Μάαστριχτ για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Τέλος το Δεύτερο τριετές σχέδιο δράσης επικεντρώνεται σε δύο βασικά σημεία: α) σταθεροποίηση

της νομοθεσίας της κοινότητας, β) ιεράρχηση προτεραιοτήτων με σκοπό το υψηλότερο επίπεδο προστασίας των καταναλωτών καθώς και περισσότερη ενημέρωση των καταναλωτών σχετικά με τα δικαιώματά τους.

3. Νομικές βάσεις της άσκησης Κοινοτικής Πολιτικής Καταναλωτών είναι οι εξής:

α) πέρα απο την άμεση σχέση που έχει με την ενιαία αγορά η δικαιολογημένη απαίτηση για κοινοτική πολιτική καταναλωτών είναι βαθιά ριζωμένη στο προοίμιο της συνθήκης της Ρώμης, στην οποία οι υπογράφωντες επίβεβαίωσαν ότι "Κύριος σκοπός των προσπαθειών τους είναι η σταθερή βελτίωση των όρων διαβίωσης και απασχολήσεως των λαών τους", όμως δεν έγινε καμιά συγκεκριμένη αναφορά σε πολιτική καταναλωτών στη συνθήκη της Ρώμης το 1957, εφόσον η έννοια αυτή ήταν ακόμα στα σπάργανα. Εκείνη την εποχή θεωρείτο δεδομένο ότι η αγορά θα φρόντιζε για τα συμφέροντα των καταναλωτών. β) Ο Ελεύθερος ανταγωνισμός που προστατεύεται σε Κοινοτικό επίπεδο εξαρτάται νομιμότητα μερικών συμφωνιών ή πρακτικών μεταξύ επιχειρήσεων από την νομιμότητα μερικών συμφωνιών ή πρακτικών μεταξύ επιχειρήσεων απο την εξασφάλιση στους καταναλωτές δικαίου τμήματος, απο το όφελος που προκύπτει". Ακόμα ορίζονται ενδεικτικά ως καταχρηστικές πρακτικές απο επιχειρήσεις "τον περιορισμό της παραγωγής της διάθεσης ή της τεχνολογικής ανάπτυξης επιζημία των καταναλωτών". Ειδικά το 1987 η επιτροπή της Κοινότητας υπογραμίζει το ρόλο της Κοινοτικής Πολιτικής ανταγωνισμού στην πραγμάτωση των οικονομικών στόχων της Κοινότητας, οι οποίοι δεν μπορούν πλέον τώρα να μην

λαμβάνουν υπόψη τα συμφέροντα των καταναλωτών. γ) Νομιμοποιούνται περιορισμοί στην ελευθερία διακίνησης των προϊόντων όταν αυτοί δικαιολογούνται μεταξύ άλλων λόγων, απο "λόγους προστασίας της υγείας και ζωής των ανθρώπων". Το δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στην απόφαση του Cassis di Dijon αναγνώρισε ρητά ότι η προστασία του καταναλωτή μπορεί να δικαιολογήσει εμπόδια στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, αρκεί να πρόκειται πραγματικά (να αποδεικνύεται) για προστατευτικά των καταναλωτών και απολύτως απαραίτητα μέτρα και να μην υπάρχουν άλλα λιγότερο περιοριστικά μέτρα. δ) Την Ευκαιριακή αναφορά της συνθήκης της Ρώμης στην προστασία του καταναλωτή ακολούθησε ιδίως απο την δεκαετία του ογδόντα μία ουσιαστική κοινοτική πολιτική προστασίας και πληροφόρησης του καταναλωτή, με αποκορύφωμα τη συνθήκη του Μάαστριχτ του 1992/93 η οποία επιτέλους αποτελεί τη κατάλληλη νομική βάση. Η συνθήκη της πολιτικής ένωσης αποτελεί μέχρι σήμερα τη σημαντικότερη εξέλιξη για την κοινοτική πολιτική καταναλωτών. Με την προϋπόθεση ότι η συνθήκη αυτή θ επικυρωθεί και απο τα 12 κράτη μέλη θα περιέχει για πρώτη φορά: α) αναφορά στη "συμβολή στν ενίσχυση της προστασίας των καταναλωτών" μεταξύ των νόμιμων δραστηριοτήτων της Κοινότητας, β) συγκεκριμένο άρθρο που θα αφορά τη προστασία των καταναλωτών και ορίζει την επίτευξη υψηλού επιπέδου προστασίας των καταναλωτών ως αντασκοπό, και όχι απλώς ως υποπροϊόν της νομοθεσίας της εσωτερικής αγοράς. γ) θα καθοριστεί νόμιμη βάση για συγκεκριμένη δράση που θα υποστηρίζει και θα

συμπληρώνει τη πολιτική που ακολουθούν τα κράτη μέλη για τη προστασία της υγείας, της ασφάλειας, και των οικονομικών συμφερόντων των καταναλωτών και για την παροχή επαρκούς ενημέρωσης στους καταναλωτές. δ) Θα επικυρώνει τη νομιμότητα της αρχής της ελάχιστης εναρμόνισης, το αποτέλεσμα των τρεχουσών συνομιλιών σχετικά με την ερμηνεία της έννοιας της επικουρικότητας (που περιέχεται στο άρθρο 38 της συνθήκης ΕΚ) θα μπορούσε να ανακόψει την ορμή της Κοινοτικής Πολιτικής για τους καταναλωτές. Πιο αναλυτικά η αρχή της επικουρικότητας σύμφωνα με το άρθρο 3B δρα μόνο εάν και στο βαθμό που οι στόχοι της προεινόμενης δράσης δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη και συνεπώς μπορούν λόγω της κλίμακας ή των αποτελεσμάτων της προτεινόμενης δράσης να επιτευχθούν καλύτερα από την ίδια. Η δράση της κοινότητας δεν πρέπει να υπερβαίνει τα όρια που είναι απαραίτητα για την επίτευξη των στόχων της συνθήκης. Θα μπορούσε να ειπωθεί ότι η αρχή της επικουρικότητας έχει δύο όψεις, από τη μία πλευρά δικαιολογεί τις αρμοδιότητες ενώ από την άλλη πλευρά εξασφαλίζει τις αρμοδιότητες των κρατών μελών. Η πεμπουσία της συνίσταται σε ένα λογικό καταμερισμό αρμοδιοτήτων σε επίπεδο οργάνων κοινότητας, σε επίπεδο κρατών-μελών και σε περιφερειακό επίπεδο και συγχρόνως στη καθιέρωση μεγαλύτερης διαφάνειας κατά τη λύση των αποφάσεων. Ο ρόλος της συνίσταται να βοηθήσει στην κατανόηση αλλά και στην ενάσκηση των νέων αρμοδιοτήτων που συμφωνήθηκαν στο Μάαστριχτ. Η εφαρμογή της αρχής της επικουρικότητας οδηγεί κατ'αρχήν στην

αποδοχή της άποψης ότι μόνο με τη μορφή μέτρων ενίσχυσης πρέπει να επαναλαμβάνεται η Κοινότητα όταν πρόκειται για ζητήματα Κοινωνικής Πολιτικής υπο ευροία έννοια, παράλληλα δε θα ισχύουν οι εθνικές ρυθμίσεις, οι οποίες θα συνεχίσουν να διαφέρουν μεταξύ τους. Με το πνεύμα αυτό μάλιστα οι προτάσεις οδηγιών για τη συγκριτική διαφήμιση, για την ευθύνη των προσώπων, που παρέχουν ελαττωματικές υπηρεσίες, σήμερα ήδη έχουν τεθεί προς αναθεώρηση. Εκφράστηκαν ακόμα και φόβοι, ότι ολόκληρη η πολιτική για την προστασία του καταναλωτή υπάρχει κίνδυνος να θεωρηθεί ότι κατ'εφαρμογή της Κοινότητας και εμπίπτει στην αρμοδιότητα των Κρατών-μελών. Αυτό θα σήμαινε ότι η μέχρι σήμερα πορεία και πρόοδος στον τομέα της εναρμόνισης των εθνικών νομοθεσιών σε ζητήματα προστασίας του καταναλωτή θα κινδύνευε να ανακοπεί. Πρέπει εξάλλου να επισημανθεί ότι υπάρχει κίνδυνος να χρησιμοποιηθεί η αρχή της επικουρικότητας όχι ως μέσο για τον τρόπο κατανομής των αρμοδιοτήτων όπως έχει προορισμό, αλλά ως μέσο παρελκυστικό που θα έχει ως συνέπεια να μην υπάρξει εξέλιξη και νέες ρυθμίσεις ούτε σε Κοινοτικό αλλά ούτε και σε εθνικό επίπεδο. Από την άποψη των καταναλωτών πρέπει να αναγνωρισθεί ότι :

- α) οι κοινοτικές πρωτοβουλίες μπορούν να δημιουργήσουν κίνητρα για την ανάληψη εθνικών πρωτοβουλιών.
- β) Οι παράγοντες της βιομηχανίας θα επιχειρήσουν να πείσουν τις εθνικές κυβερνήσεις να μη νομοθετούν εκτός αν το πράττουν τα άλλα κράτη - μέλη, έτσι ώστε να μη βρίσκονται σε συγκριτικό μειονέκτημα, πράγμα που θα έχει ως

αποτέλεσμα ισοπέδωση προς τα κάτω. γ) Είναι προτιμότερο να υπάρχει συμβατή εθνική νομοθεσία, ευθύς εξαρχής. Θα πρέπει να τονισθεί ότι η αρχή της επικουρικότητας πρέπει να εφαρμόζεται γενικά, κατά τρόπο ώστε να μην οδηγηθούμε σε επανεθνικοποίηση του Κοινοτικού κεκτημένου σε τομείς, όπου έχει διαπιστωθεί η αποτελεσματικότητα της κοινοτικής δράσης, όπως είναι ο τομέας της προστασίας του Καταναλωτή.

Ειδικά για τη χώρα μας, η οποία δεν έχει παράδοση στην πολιτική προστασίας του καταναλωτή, είναι προφανές ότι η εξέλιξη των γεγονότων μπορεί να έχει ιδιαίτερα δυσμενείς επιπτώσεις. Είναι γεγονός όμως ότι για έναν σοβαρό αριθμό ζητημάτων έρχεται να δώσει λύσεις ο νέος νόμος (2251 για την προστασία των καταναλωτών) ο οποίος ρυθμίζει θέματα σχετικά με την αγορά ελαττωματικών προϊόντων, δικαστικών αποζημιώσεων, ενώσεων καταναλωτών, εγγυήσεων και βλαβών.

Η παρούσα εργασία έχει ως στόχο να παρουσιάσει το νομοθετικό πλαίσιο που αφορά στην προστασία του καταναλωτή στην Ευρωπαϊκή Ένωση με παράλληλη αναφορά στην υπάρχουσα Ελληνική νομοθεσία. Στο πρώτο μέρος της εργασίας μελετώνται τα ουσιαστικά δικαιώματα των Ευρωπαίων Καταναλωτών τα οποία αναφέρονται στην προστασία της υγείας και ασφάλειας, στην οικονομική και νομική προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών, στο δικαίωμα των καταναλωτών για ενημέρωση και αγωγή, και τέλος στο δικαίωμα των καταναλωτών για αντιπροσώπευση και συμμετοχή.

Στο δεύτερο μέρος αναλύονται τα θεσμικά δικαιώματα των Ευρωπαϊών Καταναλωτών τα οποία λαμβάνουν την μορφή των προσφυγών αφ'ενός στα μη δικαιοδοτικά έργα και αφ'ετέρου στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

ΜΕΡΟΣ Α'**ΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ**

Κάθε κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας αναγνωρίζει την ανάγκη να φροντίζει για τα συμφέροντα των πολιτών του. Οι πολίτες έχουν και σημαντικό οικονομικό, πέρα από πολιτικό ρόλο στην κοινωνία, καθώς αγοράζουν ή καταναλώνουν αγαθά και υπηρεσίες. Τα κράτη μέλη της κοινοτητας έχουν αναπτύξει πολιτικές, στόχος των οποίων είναι να υπερασπίζονται τα ειδικά συμφέροντα των πολιτών υπό την ιδιότητά τους ως καταναλωτών, παρόλο που τα όρια μεταξύ των δύο εννοιών μπορεί να συγχέονται : Οι βασικοί στόχοι αυτών των πολιτικών για τον καταναλωτή είναι η μείωση των ανισοτήτων, η προστασία από τον αθέμιτο ανταγωνισμό, η προώθηση της υγείας και της ασφάλειας και η βελτίωση του γενικού επιπέδου διαβίωσης. Σ' αυτό το πλαίσιο, έχουν καθορισθεί οι ουσιαστικές ανάγκες του καταναλωτή που αποτελούν τη βάση κάθε πολιτικής καταναλωτών. (συχνά εκφράζονται με τη μορφή δικαιωμάτων του καταναλωτή). Αυτά τα δικαιώματα είναι : α) το δικαίωμα στη φυσική προστασία (η προστασία της υγείας και της ασφάλειας των καταναλωτών), β) το δικαίωμα στην προστασία των οικονομικών και νομικών συμφερόντων των καταναλωτών, γ) δικαίωμα των καταναλωτών για ενημέρωση και αγωγή (πληροφόρηση και εκπαίδευση), δ) δικαίωμα αντιπροσώπευσης και συμμετοχής των καταναλωτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'**ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗ ΦΥΣΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ (Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ)**

Μόνο προϊόντα και υπηρεσίες που δε θέτουν σε κίνδυνο την υγεία ή την ασφάλεια πρέπει να διατίθενται στην αγορά. Αυτό σημαίνει ότι : α) Πρέπει να καθορισθούν απαιτήσεις ασφαλείας για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες, β) Οι καταναλωτές πρέπει να ενημερώνονται κατάλληλα σχετικά με τους κινδύνους που ενέχει η χρήση αγαθών και υπηρεσιών. γ) Οι καταναλωτές πρέπει να προστατεύονται από τις φυσικές βλάβες που προκαλούνται από προϊόντα και υπηρεσίες.

Επίσης θα πρέπει να σημειώσουμε ότι οι εθνικοί κανόνες, τα εθνικά πρότυπα στον τομέα της ασφάλειας και υγείας (άρθρο 7 του Ελληνικού Νόμου 2251/94) δεν μπορούν να αποτελούν εμπόδια στην ελεύθερη διακίνηση των προϊόντων, εφ'όσον σύμφωνα με την απόφαση "Cassis de Dijon" τα προϊόντα αυτά κατασκευάστηκαν νόμιμα και διατίθενται στο εμπόριο σ'ένα κράτος μέλος της Κοινότητας (αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης) εκτός αν η εφαρμογή των εθνικών κανόνων είναι απολύτως αναγκαία για την προστασία των καταναλωτών. Στο εξής, κατά συνέπεια οι Κοινοτικές οδηγίες μπορούν να αρκούνται στην καταγραφή των βασικών απαιτήσεων για την υγεία και την ασφάλεια, στις οποίες πρέπει να ανταποκρίνονται τα προϊόντα. Έτσι λοιπόν πολλές οδηγίες εξεδόθησαν, οι οποίες προβλέπουν τον έλεγχο των πρόσθετων στα διατροφικά προϊόντα, τον έλεγχο στα φαρμακευτικά και

καλλυντικά προϊόντα, στα μεταλλικά νερά, στα υφαντουργικά προϊόντα, στις επικίνδυνες ουσίες και στα επικίνδυνα προϊόντα, επειδή δεν εμφανίζονται με την πραγματική τους μορφή ("απομίμηση") στα μεταποιημένα προϊόντα (αυτοκίνητα, ελκυστήρες, παιχνίδια). Επιπλέον άλλες ειδικότερες οδηγίες που εξεδόθησαν στα πλαίσια της χημικής βιομηχανίας, Φαρμακευτικής βιομηχανίας και βιομηχανίας τροφίμων, αφορούν στην προστασία των καταναλωτών. Τέλος, μια οδηγία αφορά στη γενική ασφάλεια των προϊόντων. Σε αυτήν αναφέρεται ότι οι κατασκευαστές και οι διανομείς υποχρεούνται να διαθέτουν στην αγορά ασφαλή προϊόντα και τα κράτη μέλη υποχρεούνται να εξασφαλίσουν την τήρηση του όρου αυτού μέσω της επιτήρησης της αγοράς και ενδεχομένως με απαγόρευση της εμπορίας και απόσυρση των επικίνδυνων προϊόντων. Στα παραπάνω μέτρα πρέπει να προστεθεί από το 1985 ένα κοινοτικό σύστημα γρήγορης ανταλλαγής πληροφοριών, πάνω στους κινδύνους που απορρέουν από χρήση καταναλωτικών προϊόντων. Το σύστημα αυτό προβλέπει ότι σε περίπτωση σοβαρού και άμεσου κινδύνου που απειλεί την υγεία ή την ασφάλεια των καταναλωτών, το κράτος μέλος που αποφασίζει να υιοθετήσει επείγοντα μέτρα για να περιορίσει την εμπορία ενός προϊόντος στο έδαφος του ενημερώνει αμέσως την Επιτροπή της Κοινότητας η οποία μεταβιβάζει αυτές τις πληροφορίες στα άλλα κράτη μέλη.

1. Τα φάρμακα.

Από το 1965 η Ευρωπαϊκή Κοινότητα ανέπτυξε ένα εκτεταμένο σύστημα νομών όσον αφορά τον τομέα των

φαρμακευτικών προϊόντων. Το εν λόγω σύστημα βασίζεται στην αρχή ότι όλα τα φαρμακευτικά προϊόντα που παρασκευάζονται ή διατίθενται στο εμπόριο στα κράτη - μέλη πρέπει να είναι ασφαλή, αποτελεσματικά και να διαθέτουν υψηλή ποιότητα. Μια από τις πλέον σημαντικές διακρίσεις που υφίσταται μεταξύ των φαρμακευτικών και άλλων καταναλωτικών αγαθών συνίσταται στο ότι η χρήση των φαρμάκων έχει σοβαρές επιπτώσεις στη δημόσια υγεία και ασφάλεια και ως εκ τούτου απαιτείται χορήγηση αδείας πριν της διάθεσής τους στην αγορά. Επιπλέον η Κοινότητα θέσπισε λεπτομερείς κανόνες για τις πληροφορίες που οφείλουν να παρέχουν οι παρασκευαστές φαρμάκων στους καταναλωτές μέσω των ετικετών ή εσωκλείστων οδηγιών χρήσης. Κατ'αυτόν τον τρόπο ο κάθε καταναλωτής έχει πρόσβαση σε πλήρεις πληροφορίες σχετικά με την χρήση και τις παρενέργειες του σχετικού φαρμάκου. Κατέστη επίσης αναγκαία η υιοθέτηση μίας κοινής δέσμης κοινοτικών κατευθυντηρίων γραμμών για τη διαφήμιση των φαρμακευτικών προϊόντων. Οι διαφημίσεις με αυξανόμενο ρυθμό μεταδίδονται πέραν των εθνικών συνόρων και είναι σημαντικό οι επιλογές και αγορές των καταναλωτών, ιδίως όσον αφορά τα φάρμακα, να βασίζονται σε ακριβείς πληροφορίες και να μην επηρεάζονται από υπερβολικές υποσχέσεις.

Σε ορισμένα κράτη μέλη εναλλακτικά φαρμακευτικά προϊόντα χρησιμοποιούνται ευρέως από ασθενείς εδώ και αρκετά χρόνια και σε πολλές χώρες εναλλακτικές μορφές θεραπείας έχουν προσελκύσει το ενδιαφέρον του κοινού. Η στάση της επίσημης ιατρικής επιστημονικής κοινότητας

προς την ομοιοπαθητική, ωστόσο, εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από έναν ευρύ σκεπτικισμό. Στις 22 Σεπτεμβρίου 1992 το Συμβούλιο εξέδωσε οδηγία που απλοποιεί την καταχώρηση του τύπου ομοιοπαθητικών φαρμακευτικών προϊόντων που διατίθενται στην αγορά χωρίς ειδικές θεραπευτικές ενδείξεις και σε τόσο χαμηλή περιεκτικότητα ενεργών ουσιών ώστε το προϊόν να μην παρουσιάζει κανένα κίνδυνο για την υγεία.

Για τον τομέα των φαρμάκων μπορούμε να επίσημάνουμε ότι οι καταναλωτές μπορούν να έχουν απόλυτη εμπιστοσύνη ως προς την ασφάλεια, αποτελεσματικότητα και υψηλή ποιότητα των φαρμακευτικών προϊόντων που κατασκευάζονται ή διατίθενται στην Κοινότητα και ως προς τα ίδια βασικά κριτήρια και μεθόδους πιστοποίησης που χρησιμοποιούν όλα τα κράτη μέλη. Εάν οι καταναλωτές διαπιστώνουν ότι ένα φαρμακευτικό προϊόν παρουσιάζει απρόβλεπτες ανεπιθύμητες παρενέργειες ή είναι ελαττωματικό, οφείλουν να το γνωστοποιούν αμέσως σε γιατρό ή φαρμακείο. Οι εθνικές υγειονομικές αρχές κάθε κράτους μέλους εποπτεύουν την εφαρμογή όλων των διατάξεων για τα φαρμακευτικά προϊόντα. Σε περίπτωση παραβίασης των διατάξεων οι καταναλωτές πρέπει να αναφέρουν το συμβάν στις εθνικές υγειονομικές αρχές που θα αναλάβουν κατάλληλη δράση.

2. Τα καλλυντικά.

Η Ευρωπαϊκή κοινότητα, για μεγάλο χρονικό διάστημα, ελάμβανε μέτρα για την διασφάλιση ενός συνεχούς αυξανόμενου επιπέδου πληροφόρησης και προστασίας όσον

αφορά τα καλλυντικά στην επικράτεια των κρατών μελών. Σήμερα, συνεπεία της Κοινοτικής νομοθεσίας, οι καταναλωτές έχουν στη διάθεσή τους σημαντικές εγγυήσεις όσον αφορά την ασφάλεια και την ποιότητα των καλλυντικών, τα οποία όπως τα είδη διατροφής ή τα φάρμακα συνδέονται στενά με την ευεξία και υγεία του ανθρώπου. Οι καταναλωτές επωφελούνται, ιδιαίτερα, από Ειδικές Ευρωπαϊκές επιταγές σε θέματα σύνθεσης, σήμανσης και ελέγχου κατά την διαδικασία κατασκευής των καλλυντικών. Κάθε κράτος μέλος της Κοινότητας οφείλει να μεταφέρει τις επιταγές των Κοινοτικών οδηγιών σχετικά με τα καλλυντικά στην Εθνική του Νομοθεσία εντός της χρονικής περιόδου που ορίζεται στην οδηγία. Ενώ οι εν λόγω κοινοτικοί νόμοι παρέχουν ειδικά δικαιώματα στους καταναλωτές, η εφαρμογή αυτών των νομικών πράξεων δύναται να είναι αποτελεσματική μόνο όταν οι καταναλωτές επαγρυπνούν και αναφέρουν στις αρμόδιες αρχές τις τυχόν παραβάσεις.

Τα καλλυντικά αποτελούν μέρος της καθημερινής ζωής των καταναλωτών σε ολόκληρη την Ευρώπη. Δεδομένου ότι η χρήση των καλλυντικών προορίζεται για το ανθρώπινο σώμα, οι Κοινοτικές αρχές προσέδωσαν σε αυτά ιδιαίτερη σημασία κυρίως σε θέματα ασφάλειας των καταναλωτών. Μόνο τα φαρμακευτικά προϊόντα υπόκεινται σε αυστηρότερο έλεγχο. Ο όρος "καλλυντικό" εύκολα συνδέεται με τα υψηλών προτύπων προϊόντα ομορφιάς, αλλά λίγοι είναι οι καταναλωτές οι οποίοι εντάσσουν σ'αυτή την κατηγορία τα προϊόντα καθημερινού καλλωπισμού. Δεδομένου ότι η διαφήμιση αποτελεί ένα σημαντικό παράγοντα του

μάρκετινγκ των καλλυντικών, κάθε καταναλωτής της Κοινότητας θα πρέπει να γνωρίζει τα όρια των δεδομένων σ'αυτον υποσχέσεων και τον τρόπο δράσης που θα επιλέξει σε περίπτωση που αισθάνεται ότι παραπλανάται. Συνεπώς, προκειμένου να διασφαλισθεί ένα κοινό επίπεδο για την προστασία των καταναλωτών, καθίσταται σημαντική η ενημέρωση τους σχετικά με τη φύση των καλλυντικών και με τους νόμους που τα διέπουν. Από το 1976, τα κράτη μέλη συνεργάστηκαν με την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για τη συνεχή βελτίωση της ποιότητας και της προστασίας που πρέπει να παρέχονται στον καταναλωτή οσον αφορά τα καλλυντικά. Ανεγνώρισαν τα βασικά δικαιώματα του καταναλωτή για προστασία της υγείας και της ασφάλειας του, καθώς και για ενημέρωση και εκπαίδευση. Η βασική Οδηγία του Συμβουλίου για τα Καλλυντικά άρχισε να ισχυει από 1ης Ιανουαρίου 1978. Τα καλλυντικά πλέον υπόκεινται στην "άδεια που προηγείται της διάθεσης τους στην αγορά", όπως ακριβώς και τα φαρμακευτικά προϊόντα. Ο νομικός τους έλεγχος συνίσταται στον έλεγχο των συστατικών που τα αποτελούν, καθώς και σε διαρκές σύστημα ελέγχου υπό την εποπτεία της Επιτροπής. Ο ορισμός του τι αποτελεί καλλυντικό είναι πολύ αυστηρός έτσι ώστε να προλαμβάνεται η πώληση προϊόντων με θεραπευτικά αποτελέσματα, ήτοι με ιατρικές ιδιότητες χωρίς προηγούμενη έγκριση. Τούτο σημαίνει ότι ένα προϊόν που φέρεται ότι έχει θεραπευτικές ιδιότητες ή ότι παρέχει φαρμακευτικές ουσίες δεν δυναται να πωλείται ως καλλυντικό είτε σε φαρμακείο είτε όχι. Τέλος, η ασφάλεια των καλλυντικών

ρυθμίζεται επίσης από την οδηγία που εξεδόθη την 29η Ιουνίου 1992 και αφορά τη γενική ασφάλεια των προϊόντων. Η οδηγία αυτή ενισχύει περαιτέρω την συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών προκειμένου να αντιμετωπισθούν σοβαρά προβλήματα ασφαλείας. Καθιερώνει ένα Ευρωπαϊκό Δίκτυο Προειδοποίησης το οποίο δίνει τη δυνατότητα σε ένα κράτος μέλος, όταν ένα εν δυνάμει επικίνδυνο προϊόν για την υγεία του ανθρώπου ανακαλύπτεται στην επικράτεια του, να ενημερώνει τα λοιπά κράτη μέλη και την Επιτροπή ταχέως και να λαμβάνει τα απαραίτητα επείγοντα μέτρα.

Οι καταναλωτές πρέπει να είναι ενήμεροι των δικαιωμάτων τους προκειμένου αυτά να γίνονται σεβαστά σε όλα τα κράτη - μέλη. Δύνανται να αποκτήσουν πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή των Κοινοτικών Νόμων στα κράτη μελη απευθυνόμενοι στις οργανώσεις καταναλωτών (άρθρο 10 ελληνικού νόμου 2251/94) και στις υγειονομικές υπηρεσίες. Στην πλειονότητα των κρατών μελών υπάρχει ήδη υψηλό επίπεδο προστασίας των καταναλωτών για τον τομέα των καλλυντικών. Οι υγειονομικές αρχές και οι οργανώσεις καταναλωτών μπορούν να παρέχουν βοήθεια και να δίνουν χρήσιμες συμβουλές. Επίσης ο καταναλωτής μπορεί να απευθύνεται στην Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων εάν αισθανεται ότι δεν έχει αναληφθεί η κατάλληλη δράση στο κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται. Η Επιτροπή θα εξετάσει όλα τα παράπονα και θα τα αναφέρει στην αρμόδια Υπηρεσία, είτε εντός της Επιτροπής είτε στο κράτος μέλος. Σε ορισμένες περιπτώσεις για τις οποίες μπορεί να

αποδειχθεί χρήσιμο νομικό προηγούμενο η Επιτροπή θα φέρει την καταγγελία ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου.

3. Η επισήμανση των τροφίμων.

Υπάρχουν έγκυρες ενδείξεις ότι οι καταναλωτές σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Κοινότητα δίνουν μεγάλη σημασία στα στοιχεία που τους παρέχονται από την συσκευασία και την επισήμανση των τροφίμων. Δεν πρέπει να προξενεί κατάπληξη το γεγονός ότι οι τρεις εκ των τεσσάρων Ευρωπαίων Καταναλωτών θεωρούν τις εν λόγω πληροφορίες αποφασιστικής σημασίας κατά την αγορά ενός προϊόντος. Επιπλέον, οι πληροφορίες αυτές είναι ιδιαίτερα σημαντικές όταν πρόκειται για ψάρια, λαχανικά και έτοιμα φαγητά, ανεξάρτητα από το αν τα προϊόντα είναι φρέσκα, κατεψυγμένα ή κονσερβοποιημένα. Οι Ευρωπαίοι καταναλωτές είναι δυνατόν να απολαμβάνουν των ενδεχομένων επιλογών που προσφέρει η Ενιαία Αγορά μόνο όταν είναι επαρκώς ενήμεροι όσον αφορά τα διατιθέμενα προϊόντα. Ο αγοραστής καταναλωτικών προϊόντων χρειάζεται τουλάχιστον να γνωρίζει για παράδειγμα, τον τρόπο παρασκευής, χρήσης και συντήρησης του προϊόντος. Μέχρι σήμερα, στην Κοινοτική Επικράτεια οι δραστηριότητες που σχετίζονται με την επισήμανση αναφέρεται κυρίως στα τρόφιμα, συμπεριλαμβανομένων των αλκοολούχων ποτών. Τούτο οφείλεται στο γεγονός ότι οι καταναλωτές έχουν ειδικές ανάγκες πληροφόρησης σχετικά με αυτόν τον τομέα, και μάλιστα σε σχέση με την ημερομηνία λήξης, τα συστατικά και τα τροφικά συμπληρώματα. Είναι σημαντικό οι πληροφορίες αυτές να

αναγράφονται στην επισήμανση των τροφίμων, ανεξαρτήτως της προέλευσης, προκειμένου να αποφευχθεί η παροχή ανεπαρκών πληροφοριών στον Καταναλωτή σχετικά με τις αγορές αγαθών από ορισμένες χώρες.

Οι κοινοτικές πρωτοβουλίες όσον αφορά την επισήμανση των τροφίμων άρχισαν να λαμβάνονται στα τέλη της δεκαετίας του 1970, οπότε αναγνωρίστηκε η ανάγκη για εναρμόνιση των επιμέρους εθνικών κανονισμών, των κρατών μελών στον εν λόγω τομέα. Οι πρωταρχικοί στόχοι των Κοινοτικών Κανόνων αναφορικά με την επισήμανση των τροφίμων είναι : α) να εξασφαλίζεται στους καταναλωτές πρόσβαση στις απαραίτητες αντικειμενικές πληροφορίες, β) να προστατεύονται οι καταναλωτές από παραπλανητικές πληροφορίες.

Συνεπεία των Κοινοτικών βασικών κανόνων, κατά την τελευταία δεκαετία, εξασφαλίζεται στους καταναλωτές πρόσβαση στις ίδιες νομικώς προβλεπόμενες πληροφορίες όταν αγοράζουν συσκευασμένα τρόφιμα. Έχουν θεσπιστεί δε διατάξεις για την προστασία των καταναλωτών που χρησιμοποιούν μη συσκευασμένα τρόφιμα. Τα τελευταία χρόνια οι βασικοί κανόνες έχουν επεκταθεί με τη θέσπιση ειδικών διατάξεων αναφορικά με συμπληρωματικές πληροφορίες για την ποιότητα και προέλευση των προϊόντων. Οι διατάξεις αυτές έχουν τεθεί σε ισχύ και ως αποτέλεσμα, μέσω ομοιόμορφης επισήμανσης στους τομείς αυτούς, θα παρέχεται στους καταναλωτές ένας υψηλότερος βαθμός προστασίας στο μέλλον σε σύγκριση με εκείνον που παρέχεται μέχρι σήμερα. Σύμφωνα με τους Κοινοτικούς Κανόνες τα προσσκευασμένα προϊόντα

πρέπει να φέρουν την επισήμανση στην οποία να περιλαμβάνονται οι ακόλουθες πληροφορίες : η ονομασία του προϊόντος, τα συστατικά, η ημερομηνία λήξης, οι ειδικές συνθήκες αποθήκευσης, το όνομα και η διεύθυνση του παρασκευαστή, του εισαγωγέα ή του διανομέα, η προέλευση, οδηγίες χρήσης, Αναγραφή της παρτίδας.

Η αναφορά στην κατηγορία συστατικών ή τροφικών συμπληρωμάτων απαιτείται προκειμένου να καταστεί δυνατή η κατανόηση εκ μέρους του καταναλωτή του λόγου χρήσιμοποίησης τού εν λόγω συστατικού.

Τα τρόφιμα που πωλούνται στους καταναλωτές χωρίς να έχουν προ-συσκευασθεί αποτελούν μια σκοτεινή πλευρά του εν λόγω τομέα. Γι'αυτές τις κατηγορίες προϊόντων εξαρτάται από το κράτος μέλος να θεσπίσει λεπτομερείς διατάξεις που να πληρούν τις ανάγκες πληροφόρησης των καταναλωτών. Η ζήτηση εκ μέρους των καταναλωτών για βιολογικώς παραχθέντα γεωργικά προϊόντα και τρόφιμα αυξήθηκε σημαντικά την τελευταία δεκαετία. Για να ανταποκριθούν σε αυτή την αυξανόμενη ζήτηση, τα γεωργικά προϊόντα διατίθενται στην αγορά με ενδείξεις που πιστοποιούν το βιολογικό τρόπο παραγωγής τους, και προκειμένου να προστατευθούν οι καταναλωτές από απάτες, ορισμένα κράτη μέλη θέσπισαν ήδη κανόνες και ρυθμίσεις εποπτείας για τη χρήση παρόμοιων ενδείξεων.

4. Παιχνίδια.

Η οδηγία για την Ασφάλεια των Παιχνιδιών, η οποία θεσπίστηκε το 1988 αποσκοπεί στην προστασία των παιδιών - που αποτελούν μία από τις πλέον ευπαθείς ομάδες

καταναλωτών στην Κοινότητα - χωρίς όμως να εμποδίζεται το ενδοκοινοτικό εμπόριο.

Η Οδηγία αυτή καθορίζει τις βασικές απαιτήσεις ασφαλείας των παιχνιδιών, την διαδικασία ελέγχου και τοποθέτησης του ευρωπαϊκού σήματος ΕΚ (CE) σ'αυτά, και έπρεπε να ισχύει από το 1990, πράγμα που, σύμφωνα με το ΒΕΥC, δεν έχει γίνει σ'όλα τα κράτη - μέλη.

Συγκεκριμένα με αυτήν ορίζεται ότι :

- Ως παιχνίδι νοείται κάθε προϊόν που έχει σχεδιαστεί ή είναι προφανές ότι προορίζεται να χρησιμοποιηθεί στη δραστηριότητα του παιχνιδιού από παιδιά ηλικίας μικρότερης των 14 ετών.
- Τα παιχνίδια μπορούν να διατίθενται στην αγορά (είτε πωλούνται, είτε διανέμονται δωρεάν) μόνον εφόσον δεν θέτουν σε κίνδυνο την ασφάλεια ή/και την υγεία των χρηστών ή τρίτων, όταν χρησιμοποιούνται σύμφωνα με τον προορισμό τους ή με άλλο προβλεπτό τρόπο, λαμβανομένης υπόψης της συνήθους συμπεριφοράς των παιδιών.
- Ο κατασκευαστής του παιχνιδιού, ανεξάρτητα από τον τόπο διαμονής του - στο εσωτερικό της Κοινότητας ή πέραν των εξωτερικών των συνόρων -, πρέπει να εξασφαλίζει ότι το προϊόν του έχει σχεδιαστεί και κατασκευαστεί σύμφωνα με τις βασικές επιταγές της οδηγίας. Μόνο σε αυτή την περίπτωση, ο παραγωγός ή ο εντεταλμένος αντιπρόσωπος του έχει το δικαίωμα να επιθέσει στο παιχνίδι το χαρακτηριστικό σήμα ΕΚ. Με άλλα λόγια, το σήμα ΕΚ αποτελεί για τις αρμόδιες ελεγκτικές αρχές μια ένδειξη ότι το παιχνίδι, κατά τη γνώμη του κατασκευαστού, πληροί τις βασικές επιταγές

της Οδηγίας. Συνεπώς, οι καταναλωτές δεν πρέπει να εκλαμβάνουν την ένδειξη αυτή ως εγγύηση της ποιότητας του παιχνιδιού ή της έγκρισής του από την Κοινότητα ή τα θεσμικά όργανά της, ούτε την απουσία του σήματος ως τεκμήριο μη ανταπόκρισης του παιχνιδιού στα πρότυπα της ΕΟΚ (που καθορίζονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τυποποίησης - CEN και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ηλεκτροτεχνικής Τυποποίησης - CENELEC), μια και αυτό μπορεί να κατασκευάστηκε πριν από την 1.1.1990 (ήμερομηνία εφαρμογής του σήματος).

- Κάθε Κράτος - μέλος διενεργεί ελέγχους για να διαπιστώσει αν ο κατασκευαστής των παιχνιδιών έχει τηρήσει τις προϋποθέσεις που του επιτρέπουν να χρησιμοποιεί το σήμα ΕΚ. Στην Ελλάδα, αρμόδιος για τους ελέγχους αυτούς είναι ο Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης (ΕΛΟΤ).

- Όταν το Κράτος - μέλος διαπιστώσει ότι κάποια παιχνίδια με το σήμα "ΕΚ" δεν ανταποκρίνονται στα εναρμονισμένα πρότυπα (είτε μετά από σχετικό έλεγχο, είτε μετά από καταγγελίες καταναλωτών) πρέπει να αποσύρει ή να απαγορεύσει τη διάθεση των παιχνιδιών αυτών στην αγορά και να ενημερώσει αμέσως την Επιτροπή της Κοινότητας, που εν συνεχεία θα αποφασίσει για την τύχη τους.

Καταλήγοντας, πρέπει να αναφέρουμε ότι στην Ελλάδα η ενημέρωση των πολιτών, όσον αφορά την οδηγία για την ασφάλεια των παιχνιδιών, είναι ελάχιστη. Σύμφωνα με πανελλαδική έρευνα, που διεξήγαγε η ICAP σε αντιπροσωπευτικό δείγμα 1012 νοικοκυριών για λογαριασμό

της Ε.ΠΟΙ.ΖΩ., τα αποτελέσματα της οποίας ανακοινώθηκαν σε σχετική συνέντευξη Τύπου στις 8.2.1993, μόνο το 5,4% των γονέων γνώριζε το περιεχόμενο της οδηγίας αυτής και μόνο 7,4% των γονέων αγοράζει παιχνίδια που τηρούν τις ευρωπαϊκές προδιαγραφές ασφαλείας. Σε αντιπροσωπευτικό δείγμα 201 εμπόρων λιανικής πώλησης, δε, μόνο 21,4% γνώριζε το περιεχόμενο της οδηγίας, ενώ το 61,7% δεν διαθέτε παιχνίδια που τηρούν τις προδιαγραφές αυτές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

Οι καταναλωτές πρέπει να προστατεύονται έναντι στις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές ορισμένων προμηθευτών (Προϊόντων ή υπηρεσιών).

1. Μετά από πολλά χρόνια η Κοινότητα ενέκρινε οδηγίες σχετικά με την παραπλανητική διαφήμιση, την κάταναλωτική πίστή, τις ασφάλειες, τις τιμές στα διατροφικά και μη προϊόντα, τις πωλήσεις που γίνονται εκτός εμπορικών καταστημάτων (με τη μέθοδο "από πόρτα σε πόρτα"), τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων, τα οργανωμένα ταξίδια, την άρνηση επιβίβασης σε κανονικές αεροπορικές πτήσεις λόγω της πρακτικής των "υπερκρατήσεων" (over-booking) μερικών αεροπορικών εταιριών (κανονισμός), τα ελαττωματικά προϊόντα (άρθρο 6 ελληνικού νόμου 2251/94) και τις τραπεζικές καταθέσεις. Μία σύσταση της επιτροπής αφορά στα διάφορα συστήματα πληρωμής, και ιδίως τη σχέση μεταξύ κατόχων και εκδοτών πιστωτικών καρτών.

1.1. Η διαφήμιση.

Η διαφήμιση επηρεάζει την καθημερινή ζωή κάθε πολίτη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Θεωρείται ως ένα σημαντικό οικονομικό μέσο από τα κράτη μέλη της κοινότητας τους παραγωγούς τους, τους πωλητές και τους καταναλωτές (άρθρο 9 Ελληνικού νόμου 2251/94). Και, είτε είναι επιθυμητό είτε όχι, η διαφήμιση επηρεάζει την αγοραστική συμπεριφορά των 340 εκατομμυρίων

καταναλωτών, που ζουν και εργάζονται στην Κοινότητα. Ο ενημερωτικός ρόλος της διαφήμισης έχει αναγνωρισθεί από την Κοινότητα ως ένας θεμελιώδης παράγοντας για την λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, ως μέρος της ελεύθερης κυκλοφορίας εμπορευμάτων, υπηρεσιών, κεφαλαίων και προσώπων και η εσωτερική αγορά θα αυξήσει με εντυπωσιακό τρόπο την ποικιλία των προϊόντων και των υπηρεσιών που προτείνονται από τους παραγωγούς. Η διαφήμιση αποτελεί ένα από τα στοιχεία που καθιστούν την αυξανόμενη ποικιλία των προϊόντων γνωστή στους καταναλωτές. Αυτή η διαφήμιση, που κατά ορισμένο τρόπο βοηθά τον καταναλωτή να συγκρίνει ανταγωνιστικά προϊόντα ή υπηρεσίες αναπόφευκτα θα διεισδύσει σε ολόκληρη την εσωτερική αγορά δεδομένου ότι ένα μεγάλο μέρος των διαφημίσεων μεταδίδεται πέραν των εσωτερικών συνόμων των κρατών - μελών μέσω της τηλεόρασης, του ραδιοφώνου, του ταχυδρομείου ή μέσω της συσκευασίας των προϊόντων για να αναφέρουμε μόνον ορισμένα από τα μέσα επικοινωνίας που μεταδίδουν διαφημιστικά μηνύματα.

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα στο προκαταρκτικό πρόγραμμα για την προστασία του καταναλωτή που θέσπισε το 1975 έλαβε υπόψη της την επίδραση που μπορεί να ασκήσει η διαφήμιση στον καταναλωτή. Στο πρόγραμμα αυτό θεσπίζονται δύο δικαιώματα που θεσπίζονται άμεσα με την διαφήμιση : α) ο καταναλωτής δικαιούται της προστασίας των οικονομικών του συμφερόντων. Θεμελιώδης αρχή του δικαιώματος αυτού είναι ότι η διαφήμιση δεν πρέπει να παραπλανεί τον καταναλωτή, και ότι ο διαφημιζόμενος πρέπει να είναι σε θέση να αποδεικνύει το αληθές των

ισχυρισμών που περιλαμβάνονται στη διαφήμιση. β) Ο καταναλωτής δικαιούται να ενημερώνεται και να έχει στη διάθεσή του επαρκείς πληροφορίες όταν πρόκειται να αγοράσει ένα προϊόν, πράγμα που θα τον διευκολύνει να αντιληφθεί τα βασικά χαρακτηριστικά του προσφερόμενου προϊόντος ώστε να επιλέξει ελεύθερα μεταξύ διαφόρων ανταγωνιστικών προϊόντων ή υπηρεσιών.

Οι νόμοι που αφορούν την προστασία του καταναλωτή στον τομέα της διαφήμισης διέφεραν σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών της Κοινότητας. Οι νόμοι αυτοί δεν καλύπτουν μόνο τις πρακτικές παραπλανητικής διαφήμισης αλλά αφορούν και τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την διαφήμιση, της οποίας, στην περίπτωση της τηλεόρασης για παράδειγμα, το μήνυμα διέρχεται τα γεωγραφικά σύνορα ενός κράτους μέλους.

Τα κράτη μέλη της Κοινότητας αναγνώρισαν την ανάγκη για εναρμόνιση των νομοθεσιών τους στον τομέα της διαφήμισης, λαμβάνοντας υπόψη τους ακόλουθους βασικούς παράγοντες : α) οι πολίτες όλων των κρατών μελών πρέπει να έχουν το ίδιο επίπεδο προστασίας έναντι της παραπλανητικής διαφήμισης, β) Η διαφήμιση διέρχεται τα σύνορα : γι'αυτό και μία αποκλίνουσα αντίληψη για τη διαφήμιση ή τον χειρισμό της δεν οδηγεί τον καταναλωτή μόνο σε σύγχυση αλλά και σε έριδες, επειδή διακόπτει τον κανονικό ρυθμό της ροής των πληροφοριών, των αγαθών και των υπηρεσιών εντός της εσωτερικής αγοράς.

Ήδη από το 1984, η Κοινότητα ασχολήθηκε με το θέμα της παραπλανητικής διαφήμισης, ένα θέμα ύψιστης

σημασίας για τους καταναλωτές. Ήταν σαφές, ότι για να προστατευθούν οι καταναλωτές σε ολόκληρη την κοινότητα από αυτό το είδος διαφήμισης, απαιτείτο προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών. Έτσι, η οδηγία σχετικά με την παραπλανητική διαφήμιση καταγράφει τα κατώτερα κριτήρια και τους στόχους βάσει των οποίων είναι δυνατόν να καθορίζεται αν πράγματι μία διαφήμιση είναι παραπλανητική. Αυτά τα κριτήρια περιλαμβάνουν τα εξής :

α) τα χαρακτηριστικά των προϊόντων και των υπηρεσιών, β) την τιμή και τις συνθήκες πώλησης τους, γ) την φύση, την ιδιότητα και τα δικαιώματα του διαφημιζομένου. Παρέχει επίσης στα κράτη μέλη τους κανόνες βάσει των οποίων λαμβάνουν επαρκή και αποτελεσματικά μέτρα για τον έλεγχο της παραπλανητικής διαφήμισης μέσω :

α) προσφυγής στα δικαστήρια ή υποβολής αναφοράς σε ένα διοικητικό όργανο για διαφήμιση που είναι παραπλανητική, ώστε το όργανο αυτό να αναλάβει κατάλληλη δράση. β) Έκδοση διαταγής για την απόσυρση μιας διαφήμισης, ή της επιβολής προσωρινής ή διαρκούς απαγόρευσης σε μία διαφήμιση.

Οι καταναλωτές οφείλουν, προκειμένου οι νόμοι να είναι πιο αποτελεσματικοί, να επαγρυπνούν και όπου συναντούν "ύποπτη" διαφήμιση να αναφέρουν το γεγονός στις εθνικές αρχές. Έχει σημασία όπως οι καταναλωτές αντιληφθούν ότι οι νόμοι για την παραπλανητική διαφήμιση δεν καλύπτουν μόνο τις κλασσικές ή εμφανείς διαφημίσεις αλλά όλα τα είδη επικοινωνίας που αποσκοπούν στην προβολή προϊόντων ή υπηρεσιών. Συμπεριλαμβάνονται εκείνες οι ταξινομημένες διαφημίσεις

που γίνονται από επιχειρήσεις αλλά παρέχουν την εντύπωση ότι πραγματοποιούνται από ιδιώτες.

Ενώ τα κράτη μέλη συμφώνησαν για την εναρμόνιση των νομοθεσιών τους για την παραπλανητική και την τηλεοπτική διαφήμιση δεν συμβαίνει ακόμη το ίδιο και με την συγκριτική. Η τελευταία επιτρέπεται προς το παρόν σε ορισμένα κράτη μέλη και όχι σε άλλα. Τα κριτήρια στα κράτη μέλη όπου επιτρέπεται διαφέρουν από αρκετές πλευρές. Πιστεύεται σε κοινοτική βαθμίδα ότι μία πρόσέγγιση των νόμων των κρατών μελών στον τομέα αυτό είναι αναγκαία. Τον Μάιο 1991, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων υπέβαλε πρόταση στο Συμβούλιο για τη ρύθμιση της συγκριτικής διαφήμισης στην Κοινότητα. Επειδή η διαφήμιση από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης διέρχεται τα σύνορα, το κίνητρο της πρότασης είναι η αποφυγή σύγχυσης των καταναλωτών με την υιοθέτηση των ίδιων κατώτατων ρυθμίσεων για την συγκριτική διαφήμιση σε όλα τα κράτη μέλη.

1.2. Οι συμβάσεις.

Προκειμένου οι Ευρωπαίοι Καταναλωτές να αποκομίσουν οφέλη από την ενιαία αγορά, απαιτούν τη διασφάλιση ενός δικαιωματικά παρεχομένου ενιαίου επιπέδου προστασίας έναντι συμβάσεων με αθέμιτους όρους, οπουδήποτε και εάν επιλέξουν να αγοράσουν αγαθά ή υπηρεσίες εντός της Κοινότητας. Νομοθετικές διατάξεις όσον αφορά αθέμιτους ή καταχρηστικούς όρους συμβάσεων που περιλαμβάνονται στους συμβατικούς ή γενικούς όρους αυτών και που αναγράφονται με "ψιλά γράμματα" υπήρχαν σε διάφορους βαθμούς στην πλειονότητα των κρατών μελών. Όταν

σχεδιάζε τον τρόπο λειτουργίας της Ενιαίας Αγοράς, η Κοινότητα, προκειμένου να παρέχει προϋποθέσεις για την ομάλη λειτουργία της, θεώρησε επιτακτικό να διασφαλίζεται στους καταναλωτές ένα ενιαίο ελάχιστο επίπεδο προστασίας έναντι αθέμιτων ή καταχρηστικών όρων συμβάσεων σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Κοινότητα και όχι μόνο σε ορισμένα κράτη μέλη. ('Αρθρο 2 Ελληνικού Νόμου 2251/94).

Στις 5 Απριλίου 1993, το Συμβουλίο των Υπουργών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας εξέδωσε μία οδηγία για αθέμιτους όρους σε Συμβάσεις που συνάπτονται με καταναλωτές. Αναμένεται ότι ακόμη και οι πλέον απαιτητικοί καταναλωτές θα έχουν εμπιστοσύνη στην πραγματοποίηση διασυνοριακών αγορών σε συστηματική βάση, εκμεταλλευόμενοι τα πραγματικά οφέλη που προσφέρει η Ενιαία Αγορά, μόνο όταν είναι απόλυτα πεπεισμένοι ότι οι όροι της σύμβασης την οποία πρόκειται να συνάψουν στηρίζονται επί κοινής βάσης σε ένα αποδεκτό ελάχιστο θεμιτό επίπεδο. Η οδηγία εφαρμόζεται για κάθε σύμβαση που συνάπτεται προφορικά ή γραπτώς μεταξύ ενός πωλητή αγαθών ή ενός φορέα παροχής υπηρεσιών και ενός καταναλωτή. Συνεπώς, δεν εφαρμόζεται σε άλλα είδη συμβάσεων, όπως οι συμβάσεις εργασίας, οι εταιρικές και οι γαμήλιες συμβάσεις ή οι συμβάσεις μεταξύ καταναλωτών. Η οδηγία θα εφαρμόζεται ακόμη και εάν η έγκριση της σύμβασης εκ μέρους του καταναλωτή είναι προφορική.

Η Οδηγία αυτή σαφώς αποτελεί ένα μέτρο για την προστασία του καταναλωτή και αποσκοπεί στην καθιέρωση

των δικαιωμάτων των ιδιωτών. Κάθε κράτος μέλος υποχρεούται να θεσπίσει την κατάλληλη νομοθεσία για να εφαρμόσει την Οδηγία από 31ης Δεκεμβρίου 1994 το αργότερο. Η Οδηγία προβλέπει επιπλέον ότι εφαρμόζεται σε όλες τις συμβάσεις που συνάπτονται μετά την 31η Δεκεμβρίου 1994. Οι καταναλωτές πρέπει να καθίστανται αμέσως ενήμεροι των όρων της Οδηγίας, συμπεριλαμβανομένου του ενδεικτικού καταλόγου όρων που συγκαταλέγονται ως αθέμιτοι. Τούτο θα τους επιτρέψει να ανάγνωρίζουν όρους που εκ πρώτης όψεως τουλάχιστον θεωρούνται αθέμιτοι. Οι εθνικές οργανώσεις προστασίας καταναλωτών είναι ήδη ενήμερες των όρων της Οδηγίας και πιθανώς να ενδιαφέρονται να δέχονται, όσον το δυνατόν ταχύτερα, παράπονα σχετικά με την ύπαρξη αθέμιτων όρων σε τυποποιημένους όρους.

1.3. Η καταναλωτική πίστη.

Η καταναλωτική πίστη έχει καταστεί μέρος του τρόπου ζωής πολλών Ευρωπαίων πολιτών. Στη σημερινή εποχή πιστώσεις προσφέρονται σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Κοινότητα με διάφορες μορφές και από πολλά χρηματοοικονομικά ιδρύματα και πωλητές αγαθών. Σχεδόν κάθε Ευρωπαίος καταναλωτής συνομολογεί κάποιο είδος πίστωσης π.χ. υπό μορφήν δανείου ή σύμβαση αγοράς επί πιστώσει. Οι πιστώσεις συνιστούν ένα σημαντικό μέσο για την διατήρηση ισορροπίας μεταξύ του εισοδήματος και των επενδύσεων για μια χρονική περίοδο. Για το λόγο αυτό μία εκ των πρώτων κοινοτικών δραστηριοτήτων στον τομέα της καταναλωτικής προστασίας αφορούσε την καταναλωτική πίστη. Η κοινότητα παρότρυνε τα κράτη μέλη

να προσαρμόσουν τη νομοθεσία τους κατά τέτοιο τρόπο ώστε να καλύπτει όλες τις σχετικές μορφές καταναλωτικής πίστης. Επιπλέον, οι Κοινοτικοί νόμοι παρέχουν βασικό επίπεδο προστασίας όσον αφορά τους τομείς της πληροφόρησης του καταναλωτή και τις συμβάσεις καταναλωτικής πίστης. Τα κράτη μέλη οφείλουν να εξασφαλίσουν ότι οι εθνικές νομοθετικές τους διατάξεις είναι εναρμονισμένες με εκείνες που έχουν θεσπιστεί σε κοινοτικό επίπεδο. Οι καταναλωτές στα κράτη μέλη δύνανται να προσφύγουν στη δικαιοσύνη εάν η κυβέρνησή τους δεν έχει δράσει σχετικά. Η προστασία που παρέχεται στους καταναλωτές στο πλαίσιο των κοινοτικών νόμων σχετικά με την καταναλωτική πίστη είναι βασικού επιπέδου. Τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα να προσφέρουν ένα υψηλότερο επίπεδο προστασίας στους καταναλωτές στο πλαίσιο των εθνικών τους νομοθετικών διατάξεων. Κατά το παρελθόν, οι καταναλωτές συνήθιζαν να προβαίνουν σε πιστώσεις με σκοπό την απόκτηση κάποιου περιουσιακού στοιχείου μείζονος σημασίας, όπως η αγορά κατοικίας η ως ύστατη λύση για την κάλυψη των μηνιαίων οικονομικών αναγκών τους. Ωστόσο, σήμερα η καταναλωτική πίστη αποτελεί μία ευρέως παραδεδειγμένη μορφή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών σε όλη την Κοινοτική επικράτεια. Με άλλα λόγια, η καταναλωτική πίστη θεωρείται μέσο για την αύξηση της κατανάλωσης για το οποίο πρέπει να καταβάλλεται αντίτιμο. Συνεπώς, η καταναλωτική πίστη διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην οικονομία των κρατών μελών και της Κοινότητας γενικότερα, αφού τονώνει την οικονομική δραστηριότητα,

την ανάπτυξη και την απασχόληση. Ευρωπαϊκές διατάξεις στον τομέα της καταναλωτικής πίστης θεσπίστηκαν το 1986 με την έκδοση της πρώτης Οδηγίας. Αυτήν την Οδηγία τα κράτη μέλη πρέπει να έχουν αρχίσει να εφαρμόζουν το αργότερο από 31ης Δεκεμβρίου 1990. Την Οδηγία αυτή ακολούθησε μία δεύτερη Οδηγία το 1990, την οποία τα κράτη μέλη πρέπει να έχουν θέσει σε εφαρμογή από 31ης Δεκεμβρίου 1992. Η τελευταία ορίζει ρητώς τις αρχές και τον τρόπο υπολογισμού του συνολικού πραγματικού επιτοκίου σχετικά με το κόστος της καταναλωτικής πίστης.

Η πρώτη και δεύτερη Οδηγία για την καταναλωτική πίστη παρέχουν σειρά βασικών διαταξεων όσο αφορά την καταναλωτική πίστη. Αλλά τα κράτη μέλη δύνανται να λαμβάνουν ή να διατηρούν συμπληρωματικά μέτρα για να εξασφαλίζουν ένα υψηλό επίπεδο προστασίας στο πλαίσιο της δικαιοδοσίας τους. Για παράδειγμα, η πρόληψη του φαινομένου της υπερχρέωσης συνιστά λόγο για συμπληρωματικές νομοθετικές διατάξεις στα κράτη μέλη. Η Γαλλία και το Βέλγιο, για παράδειγμα, καθιέρωσαν μία "τυχόν προθεσμία υπαναχώρησης" κατά την οποία οι καταναλωτές δύνανται να καταγγείλουν την σύμβαση. Συνεπεία της Σύμβασης της Ρώμης περί συμβάσεων στην Ευρωπαϊκή κοινότητα, οι καταναλωτές που αγοράζουν επί πιστώσει σ'ένα κράτος μέλος για χρήση σε ένα άλλο δικαιούνται την ίδια προστασία με αυτή που παρέχεται στους υπηκόους του εν λόγω κράτους. Ένα σημείο που πρέπει να επισημανθεί είναι ότι περαιτέρω εθνικά μέτρα δύνανται, μεταξύ άλλων, να περιλαμβάνουν

συμβιβαστικές πολιτικές στις περιπτώσεις που τα παράπονα των καταναλωτών προς τις αρχές διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο. Κατά συνέπεια, οι καταναλωτές είναι σκόπιμο να απευθύνονται στις αρχές τους για πλήρη πληροφόρηση σχετικά με τις ισχύουσες στη χώρα τους Κανονιστικές διατάξεις όσον αφορά την καταναλωτική πίστη.

1.4. Το ασφαλιστικό σύστημα.

Με την πραγματοποίηση της Ενιαίας Αγοράς Ασφαλειών επίδιώκεται να παρασχεθούν προς τον καταναλωτή περισσότερες δυνατότητες επιλογής από τις ασφαλιστικές εταιρείες. Προς το σκοπό αυτό οι ασφαλιστικές εταιρείες δύνανται να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε ολόκληρη την Κοινότητα βάσει ενός ενιαίου συστήματος παροχής αδειών λειτουργίας στη χώρα προέλευσής τους. Οι καταναλωτές θα δικαιούνται να συνάπτουν ασφαλιστικές συμβάσεις είτε σε μία ημεδαπή ασφαλιστική εταιρεία, είτε με εταιρεία της οποίας η έδρα βρίσκεται σε ένα άλλο κράτος μέλος. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, ο καταναλωτής μπορεί επίσης να αναλάβει την πρωτοβουλία να απευθυνθεί σε παρόμοια ασφαλιστική επιχείρηση είτε προσωπικώς είτε μέσω ενός ασφαλιστικού πράκτορα. Η Κοινοτική νομοθεσία προβλέπει κοινούς κατώτατους κανόνες προστασίας για καταναλωτή, τόσο στον τομέα της ασφαλίσεως ζωής όσο και σε εκείνου της ασφαλίσεως ζημιών (αστική ευθύνη, εμπορεύματα, πυρκαγιά, κ.λ.π.). Ο καταναλωτής δικαιούται ενός ικανοποιητικού φάσματος πληροφοριών και θα εξακολουθήσει να προστατεύεται από την νομοθεσία που διέπει το εμπόριο αγαθών και τις

διαφημίσεις του κράτους μέλου στο οποίο κατοικεί. Ακόμη και εάν ο καταναλωτής επιλέξει να συνάψει σύμβαση με αλλοδαπή εταιρεία, δικαιούται να υποβάλλει τυχόν παράπονα στις ελεγκτικές αρχές του κράτους όπου κατοικεί. Το τελευταίο θα συνεργάζεται με την αρμόδια ελεγκτική αρχή της χώρας προέλευσης της επιχείρησης για να διερευνά και να επιλύει παράπονα. Η Κοινότητα έχει ήδη αναλάβει δράση για την προαγωγή των συμφερόντων των καταναλωτών στον τομέα της πολιτικής ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, βάσει συλλογικής εξαίρεσης για συμφωνίες μεταξύ ασφαλιστικών εταιρειών. Όσον αφορά την προστασία του καταναλωτή, η γενική αυτή εξαίρεση : α) διασφαλίζει τον ανταγωνισμό για τον καθορισμό των ασφαλιστρών που καταβάλλουν οι κάτοχοι συμβολαίων, β) προβλέπει ειδική πληροφόρηση των κατόχων συμβολαίων για τους όρους των ασφαλιστικών συμβάσεων, γ) απαγορεύει τη σύναψη συμφωνιών για ορισμένα είδη αθέμιτων συμβατικών όρων που απαριθμούνται στο σχέδιο Κανονισμού.

Ως εκ τούτου οι καταναλωτές πρέπει να γνωρίζουν την έκταση των δικαιωμάτων τους στην Ενιαία Αγορά Ασφαλειών, προκειμένου τα δικαιώματά τους να γίνονται σεβαστά και να επιζητούν και να επιτυγχάνουν αποζημίωση στην αντίθετη περίπτωση.

1.5. Ταξίδια, Τουρισμός.

Κατά τις τελευταίες δεκαετίες, ο τουρισμός ως μέσο ψυχαγωγίας στον κοινοτικό χώρο έχει λάβει ευρύτερες διαστάσεις και αναπτύχθηκε με εντυπωσιακό τρόπο. Περισσότερα από 180 εκατομμύρια άτομα στην Ευρωπαϊκή

Κοινότητα περνούν τις διακοπές τους κάθε χρόνο μακριά από την πατρίδα τους, εκτός των ατόμων που ταξιδεύουν για επιχειρηματικούς, επαγγελματικούς και εκπαιδευτικούς λόγους. Έχει επιτευχθεί πρόοδος όσον αφορά την κυκλοφορία των ατόμων στο εσωτερικό της Κοινότητας. Οι Κοινοτικοί υπήκοοι εφοδιασμένοι με μία ταυτότητα, ένα διαβατήρια ή μία άδεια οδήγησης, μπορούν να ταξιδεύουν στο εσωτερικό της Κοινότητας όπως ακριβώς και στην ίδια τους τη χώρα. Οι έλεγχοι στα σύνορα μεταξύ των κρατών μελών έχουν χαλαρώσει σημαντικά, ενώ υπάρχουν σήμερα ειδικά σημεία διέλευσης στα περισσότερα λιμάνια και αεροδρόμια. Εμπορεύματα για τα οποία έχει καταβληθεί ο φόρος και που προορίζονται για προσωπική χρήση είναι δυνατόν να περνούν τα σύνορα χωρίς κανένα περιορισμό. Μέχρι πρότινος υπήρχαν σημαντικές διαφορές στους νόμους των κρατών μελών που αναφέρονταν στα οργανωμένα ταξίδια. Υπήρχε μία μεγάλη κλίμακας δυσαρέσκεια εκ μέρους των πελατών και παράπονα όσον αφορά τα οργανωμένα ταξίδια. Όταν άρχισε να συζητείται για πρώτη φορά σοβαρά η θέσπιση νομοθεσίας σε Κοινοτικό επίπεδο μέχρι και το 3% των καταναλωτών οργανωμένων ταξιδιών ήσαν δυσαρεστημένοι από τον τρόπο εκτέλεσης των ταξιδιών αυτών. Το ποσοστό αυτό ήταν υψηλό συγκριτικά με τον αριθμό των οργανωμένων ταξιδιών που είχαν πωληθεί. Υπήρχε δε υψηλό ποσοστό παραπόνων για τον τομέα αυτό της ταξιδιωτικής δραστηριότητας στην Κοινότητα. Σε αρκετές νόμιμες καταστάσεις, η ευθύνη για την παράλειψη παροχής των υπηρεσιών δεν μπορούσε να αποδοθεί με τρόπο σαφή σε κανένα από τα

μέρη της σχετικής σύμβασης. Και όταν ορισμένοι καταναλωτές επιζητούσαν ικανοποίηση ή αποζημίωση, δεν ήταν δυνατό να διασαφηνισθεί σε ποιον θα έπρεπε να απευθύνονται.

Μέχρι τον Απρίλιο του 1991, οι καταναλωτές είχαν περιορισμένο περιθώριο σε διασφαλιζόμενη μέσω νόμων προσφυγή σε περίπτωση που, λόγω υπεράριθμων κρατήσεων θέσεων από τις αεροπορικές εταιρείες, αντιμετώπιζαν άρνηση επιβίβασης σε μία επιβεβαιωμένη κράτηση και πρόγραμματισμένη πτήση με σημείο αναχώρησης στο εσωτερικό της κοινότητας.

Από 1ης Ιανουαρίου 1993 τα κράτη μέλη σε όλη την επικράτεια της κοινότητας οφείλουν να έχουν εντάξει τους κοινοτικούς κανόνες σχετικά με τα οργανωμένα ταξίδια στην εθνική τους νομοθεσία. Ο Κανονισμός για το σύστημα αντισταθμιστικών παροχών σε περίπτωση άρνησης επιβίβασης άρχισε να ισχύει από 4ης Απριλίου 1991 και ο κανονισμός για τη θέσπιση κώδικα συμπεριφοράς για τα ηλεκτρονικά συστήματα κράτησης θέσεων από 1ης Αυγούστου 1989.

Για να καταλάβουν οι καταναλωτές τα πραγματικά δικαιώματά τους πρέπει να κατανοήσουν ακριβώς την έννοια οργανωμένο ταξίδι. Η έννοια αυτή σημαίνει ότι για να υπάρχει οργανωμένο ταξίδι θα πρέπει να υπάρχουν τουλάχιστον δύο από τα ακόλουθα στοιχεία όταν ο συνδυασμός αυτός πωλείται ή προσφέρεται προς πώληση σε μία συνολική τιμή και όταν η διάρκεια της παροχής αυτής υπερβαίνει τις 24 ώρες ή περιλαμβάνει κατάλυμα για διανυκτέρευση : α) μεταφορά, β) κατάλυση, γ) άλλες

τουριστικές υπηρεσίες μη συμπληρωματικές της μεταφοράς ή της κατάλυσης, που αντιπροσωπεύουν σημαντικό τμήμα του οργανωμένου ταξιδιού.

Οι υπεράριθμες κρατήσεις θέσεων στις πτήσεις είναι ένα συνηθισμένο πρόβλημα που οφείλεται συνήθως στις αεροπορικές εταιρίες οι οποίες έχοντας υπόψη ότι ένας αριθμός επιβατών δεν παρουσιάζεται για επιβίβαση προβαίνουν σε περισσότερες κρατήσεις θέσεων από όσες είναι διαθέσιμες. Οι πρακτικές προς αντιμετώπιση της κατάστασης στην κοινότητα διέφεραν μεταξύ των αερομεταφορέων μέχρι τον Απρίλιο 1991. Από τότε τα δικαιώματα των καταναλωτών που αντιμετώπιζαν αυτή την κατάσταση καθορίστηκαν σαφώς από ένα κοινοτικό κανονισμό ο οποίος εφαρμόζεται σε όλες τις τακτικές πτήσεις που αναχωρούν από ένα αεροδρόμιο της Κοινότητας ανεξάρτητα από τον προορισμό τους ή την έδρα του μεταφορέα. Η αποζημίωση καταβάλλεται αμέσως σε κάθε άτομο που διαθέτει έγκυρο εισιτήριο και επιβεβαιωμένη κράτηση και στον οποίο δεν επιτρέπεται η επιβίβαση. Οι Κοινοτικοί κανόνες για την άρνηση επιβίβασης πρέπει, βάσει του νόμου, να παραδίδονται στους καταναλωτές από τα ταξιδιωτικά πρακτορεία ή τα σημεία ελέγχου των επιβατών στο αεροδρόμιο. Άρνηση επιβίβασης σημαίνει άρνηση της υποδοχής επιβατών σε τακτική πτήση αν και διαθέτουν :

α) Έγκυρο εισιτήριο, β) επιβεβαιωμένη κράτηση στη συγκεκριμένη πτήση, γ) έχουν εμφανιστεί στον έλεγχο εισιτηρίων εντός των χρονικών ορίων και ικανοποιούν τις καθορισμένες προϋποθέσεις.

Σε περίπτωση υπεράριθμης κράτησης θέσεων οι θέσεις πρέπει να δίνονται κατά προτεραιότητα στα άτομα που έχουν νόμιμους λόγους, όπως σε ασυνόδευτα παιδιά ή σε άτομα με ειδικές ανάγκες. Ο αερομεταφορέας στη συνέχεια πρέπει να αναζητεί εθελοντές μεταξύ των επιβατών διατεθειμένους να μην επιβιβαστούν (με παροχή αποζημίωσης).

1.6. Ελαττωματικά προϊόντα.

Η σχετική οδηγία για τα ελαττωματικά προϊόντα θέτει την αρχή της υπαίτιότητας του κατασκευαστή ενός ελαττωματικού προϊόντος. (Άρθρο 6 ελληνικού Νόμου 2251/94). Το θύμα αποδεικνύει μόνο τη ζημιά, το ελάττωμα και την αιτιώδη συνάφεια μεταξύ των δύο. Μια άλλη πρόταση οδηγίας του Οκτωβρίου 1990 προβλέπει την υπαίτιότητα του παρέχοντος υπηρεσίες, επεκτείνοντας έτσι και στις υπηρεσίες την προστασία του καταναλωτή αναφορικά με την ασφάλεια των προϊόντων.

1.7. Το τραπεζικό σύστημα.

Οι περισσότεροι καταναλωτές σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Κοινότητα είτε είναι πλούσιοι είτε φτωχοί, χρησιμοποιούν σήμερα τακτικά τις τραπεζικές υπηρεσίες για δανεισμό χρημάτων, για καταθέσεις, για πληρωμές, για αποταμιευτικούς σκοπούς, για να αγοράσουν συνάλλαγμα. Είναι προφανές ότι στους Καταναλωτές παρέχονται τραπεζικές υπηρεσίες όχι μόνο από Τράπεζες που είναι εγκατεστημένες στη χώρα τους, αλλά και από τράπεζες και πιστωτικά Ιδρύματα που είναι εγκατεστημένα ή που προέρχονται από ένα άλλο κράτος της Κοινότητας. Ως εκ τούτου η ελευθερία επιλογής του

Καταναλωτή επαυξάνεται, και ταυτόχρονα, ενισχύεται ο ανταγωνισμός μεταξύ Τραπεζών στο Ευρωπαϊκό επίπεδο. Ήδη από την έναρξη λειτουργίας της Κοινής Αγοράς αναγνωρίσθηκε πλήρως η σημασία της απελευθέρωσης των ροών Κεφαλαίων. Συνεπώς η κατάργηση των περιορισμών στην κυκλοφορία κεφαλαίων μεταξύ των Κρατών μελών αναγνωρίσθηκε ως προτεραιότητα από τους συντάκτες της Συνθήκης της Ρώμης και η ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων αποτελεί μία εκ των τεσσάρων βασικών ελευθεριών που εξασφαλίζει η Συνθήκη. Η υιοθέτηση της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Πράξης το 1986 έδωσε μία νέα ώθηση στο ήδη υπάρχον πρόγραμμα το οποίο ως τότε αφορούσε κυρίως την κατάργηση των ελέγχων από πλευράς συναλλάγματος και παρόμοια θέματα. Ο νέος στόχος έγκειτο στη δημιουργία μίας ενιαίας εσωτερικής αγοράς στην οποία θα έχουν πρόσβαση προμηθευτές και καταναλωτές ολόκληρης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Μέρος της Ενιαίας αυτής Αγοράς είναι η αγορά τραπεζικών υπηρεσιών. Η ελευθερία των τραπεζών και των πιστωτικών ιδρυμάτων άρχισε να ισχύει από 1ης Ιανουαρίου 1993 και από εκείνη την ημερομηνία η Κοινότητα αντιπροσωπεύει την μεγαλύτερη τραπεζική αγορά του κόσμου στην οποία δεν υπάρχει κανενός είδους ρυθμιστικό φράγμα. Στις Κοινοτικές πρωτοβουλίες που αναλήφθηκαν στον τομέα των τραπεζικών υπηρεσιών συμπεριλαμβάνονται και άλλα μέτρα που αφορούν άμεσα τον καταναλωτή. Τα κυριότερα εξ αυτών είναι εκείνα που αποσκοπούν στην προστασία των καταθέσεων των καταναλωτών σε περίπτωση πτώχευσης μίας Τράπεζας, εκείνα που διευκολύνουν τις πληρωμές και ειδικότερα τις

διασυννοριακές πληρωμές και συστήματα πληρωμών. Για την προστασία των τραπεζικών καταθέσεων από τις χρεωκοπίες των Τραπεζών σε κοινοτικό επίπεδο αποφασίστηκε στις 13.9.93 από τους Υπουργούς Οικονομικών των δώδεκα (ECOFIM) ότι από 1.1.1995 όλες οι τράπεζες που είναι εγκατεστημένες στις χώρες μέλη της Κοινότητας θα πρέπει να μπορούν να πληρώσουν τουλάχιστον 15.000 ECU σε κάθε καταθέτη στην περίπτωση που χρεωκοπήσουν. Το ποσό αυτό θα αυξηθεί σε 20.000 ECU το έτος 2000, και θα καλύπτει τις καταθέσεις σε οποιοδήποτε νόμισμα και όχι μόνο στο εθνικό. Για την Ελλάδα προβλέπεται μία περίοδος "χάριτος" πέντε ετών, προκειμένου να προσαρμοσθεί στους νέους κανόνες.

1.8. Πωλήσεις που γίνονται εκτός εμπορικών καταστημάτων (με τη μέθοδο "από πόρτα σε πόρτα").

Οι νομικές πλευρές της Ενιαίας Αγοράς πρέπει να υποστηρίζονται από ενέργειες στον τομέα της Ενημέρωσης των καταναλωτών. Η βελτίωση της ροής των χρήσιμων πληροφοριών προς τους καταναλωτές και η εξασφάλιση του ότι οι καταναλωτές έχουν τις αναγκαίες ικανότητες προκειμένου να κατανοούν και να χρησιμοποιούν τις διαθέσιμες πληροφορίες, μπορεί να αποδειχθούν πολύ αποτελεσματικός τρόπος αποκατάστασης της ισορροπίας μεταξύ πωλητών και καταναλωτών. Ο καλά πληροφορημένος αγοραστής θα έχει περισσότερες δυνατότητες να γνωρίζει τα δικαιώματά του, είτε βασίζονται στους νόμους και τους κανονισμούς του κράτους του, είτε απορρέουν, όπως συμβαίνει όλο και συχνότερα, από την Κοινοτική

νομοθεσία (π.χ. πώληση κατ'οίκον, έγκριση 20.12.1985, έναρξη ισχύος 31.12.1987).

2. Ταχεία προσφυγή στην Δικαιοσύνη. Ταχεία αποκατάσταση των ζημιών.

Επίσης, η Κοινότητα αποδίδει μεγάλη σημασία στην δυνατότητα του Καταναλωτή να ζητά συμβουλές ή και να προσφύγει στην δικαιοσύνη όταν επιδιώκει επανόρθωση για ελαττωματικά προϊόντα ή για τραυματισμούς και ζημιές που προκαλούνται κατά την χρήση αγαθών και υπηρεσιών. Προς τούτο είναι ^ααναγκαίο να υπάρχουν απλές, προσιτές και ταχείες διαδικασίες για τις καταγγελίες και τις αγωγές. Τούτο αποτελεί πλέον προτεραιότητα του τέταρτου προγράμματος δράσης της Κοινότητας, που προβλέπει ότι α) την απλοποίηση των διαδικασιών πρόσβασης στα δικαστήρια για την επίλυση των διαφορών που αφορούν τους καταναλωτές, β) τη νομική βοήθεια των καταναλωτών, όταν μία υπόθεση βρίσκεται ενώπιον του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, γ) η δυνατότητα προσφυγής των Ενώσεων Καταναλωτών και σε δικαστήρια άλλων κρατών μελών, όταν έχουν έννομο συμφέρον.

Προς τούτο το Συμβούλιο πήρε δύο αποφάσεις στις 25 Ιουνίου 1987 και ένα ψήφισμα αναφορικά με την πρόσβαση των καταναλωτών στην δικαιοσύνη και την ασφάλειά τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'**ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ ΓΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΑΓΩΓΗ
(ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ)**

Οι Καταναλωτές θα πρέπει να είναι σε θέση να κάνουν τις επιλογές τους αφού ενημερωθούν και αυτό θα επιτευχθεί με το να : α) είναι σε θέση να αξιολογούν τα χαρακτηριστικά και την τιμή των αγαθών και υπηρεσιών που τους προσφέρονται προκειμένου να κατορθώσουν να επιλέγουν ότι αγοράζουν με βάση τη λογική, β) να είναι κατάλληλα ενημερωμένοι σχετικά με τον αποτελεσματικότερο και ασφαλέστερο τρόπο χρησιμοποίησης των προϊόντων και υπηρεσιών, γ) να γνωρίζουν τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούν και να αποζημιώνονται.

Πάντως δεν αρκεί η παροχή πληροφοριών, η πολιτική των καταναλωτών πρέπει επίσης να επιδιώκει να εξασφαλίσει ότι οι καταναλωτές έχουν τις αναγκαίες ικανότητες να αναζητούν, να κατανοούν και να αφομοιώνουν τις διαθέσιμες πληροφορίες πριν αποφασίσουν σχετικά με τις αγορές τους ώστε να καταστούν εκλεκτικοί καταναλωτές ικανοί να προβαίνουν σε επιλογές που θα είναι αποτέλεσμα της σωστής ενημέρωσης και έχοντας συνείδηση των δικαιωμάτων και ευθυνών τους.

1. Μία οδηγία της 19 Ιουνίου 1979 ορίζει τους υποχρεωτικούς τρόπους ένδειξης των τιμών στα διατροφικά προϊόντα και μία άλλη της 7ης Ιουνίου 1988 αφορά στην ένδειξη των τιμών στα μη διατροφικά προϊόντα. Μία άλλη οδηγία προβλέπει την πληροφόρηση μέσω της ένδειξης της

κατανάλωσης ενέργειας στις ηλεκτρικές οικιακές συσκευές. Το Συμβούλιο εξέδωσε ψήφισμα στις 5 Απριλίου 1993 για μελλοντική δράση σχετικά με την επισήμανση προϊόντων προς το συμφέρον των καταναλωτών. Γενικότερα ως προς την πληροφόρηση των καταναλωτών, προβλέπεται η έκδοση ενός ευρωπαϊκού οδηγού για τους καταναλωτές και η ίδρυση διασυνοριακών κέντρων πληροφόρησης. Ήδη από το 1985 η επιτροπή δημιούργησε δύο δίκτυα ανταλλαγής πληροφοριών : α) το σύστημα ταχείας ανταλλαγής πληροφοριών για τους κινδύνους από την χρησιμοποίηση καταναλωτικών αγαθών, β) και το σύστημα πληροφόρησης για τα ατυχήματα που μπορούν να συμβούν στον ιδιωτικό χώρο (οικιακά ατυχήματα ή ατυχήματα που γίνονται κατά την πραγματοποίηση κάποιας ψυχαγωγικής δραστηριότητας). Επίσης δημιουργήθηκαν 4 γραφεία (Euroguichets) για την πληροφόρηση των καταναλωτών, κυρίως αυτών που προβαίνουν σε αγορές σε διάφορα κράτη μέλη. Η Επιτροπή τέλος εκδίδει από το 1977 ετήσιες εκθέσεις πάνω "στην πολιτική πληροφόρησης και προστασίας των καταναλωτών".

2. Ως προς την εκπαίδευση αποφασίστηκε από το Συμβούλιο στις 9 Μαΐου 1986 η ενσωμάτωση της εκπαίδευσης των καταναλωτών στην διδασκαλία μαζί με την εκπαίδευση των διδασκόντων και τη συγγραφή διδακτικού υλικού. Ήδη η Επιτροπή αποφάσισε να κυκλοφορήσει σε συνεργασία με τις εθνικές ενώσεις καταναλωτών των "12" ένα πρακτικό εγχειρίδιο, στο οποίο θα αναφέρονται τα δικαιώματα του καταναλωτή. Επίσης στα πλαίσια αυτά έχει ήδη εκδοθεί το "Safety Pack", ένα κείμενο για την ασφάλεια του καταναλωτή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'
ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ
ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

Οι καταναλωτές και οι εκπρόσωποί τους πρέπει να μπορούν να συμμετέχουν στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων που τους αφορούν, σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, καθώς και σε κοινοτικό επίπεδο. Οι καταναλωτές πρέπει να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων όχι μόνο όταν πρόκειται για θέματα που αφορούν ειδικά τους καταναλωτές, αλλά και όταν πρόκειται για άλλες σχετικές κοινοτικές πολιτικές, όπως είναι ο ανταγωνισμός, η διατροφή, οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, το εμπόριο και οι μεταφορές.

Πάντως το δικαίωμα εκπροσώπησης και συμμετοχής στη διαδικασία λήψης αποφάσεων θα πρέπει να θεωρείται ως μία από τις προϋποθέσεις που είναι απαραίτητες προκειμένου να μπορέσουν οι καταναλωτές να συμμετάσχουν ενεργά στην αγορά. Αυτό σημασιοδοτεί τη μετάβαση από μία κοινωνία κυριαρχούμενη από τους παραγωγούς προς μία κοινωνία στην οποία οι προμηθευτές και οι καταναλωτές θεωρούνται εταίροι και όχι ομάδες με αντικρουόμενα συμφέροντα. Καθώς όλο και μεγαλύτερος αριθμός αποφάσεων που επηρεάζουν τους μηχανισμούς της αγοράς λαμβάνονται σε κοινοτικό επίπεδο, έχει αυξηθεί και η ανάγκη καθιέρωσης ενός αποτελεσματικού συστήματος εκπροσώπησης των Καταναλωτών στο επίπεδο αυτό.

Η Κοινοτική δραστηριότητα για τη βελτίωση της εκπροσώπησης των καταναλωτών εκδηλώνεται με τρεις

κυρίως τρόπους : α) έχει αναληφθεί δράση, συνήθως με τη μορφή της παροχής οικονομικής ενίσχυσης, για την ενθάρρυνση της ανάπτυξης των ενώσεων καταναλωτών σε ορισμένα κράτη μέλη στα οποία παρόμοιες οργανώσεις εξακολουθούν να αγωνίζονται για την καθιέρωση τους, β) έχει παρασχεθεί οικονομική ενίσχυση σε τέσσερις οργανώσεις σε κοινοτικό επίπεδο που συγκροτούνται από εθνικές ή περιφερειακές ενώσεις καταναλωτών και ασκούν πίεση για τη βελτίωση της Κοινοτικής Πολιτικής Καταναλωτών. Οι τέσσερες αυτές οργανώσεις είναι :

- BEUC : Bureau Europeen des Unions de Consommateurs
Ευρωπαϊκό Γραφείο Ενώσεων Καταναλωτών.
- COFACE : Confederation des organisations familiales de la Communante Europeenne
(Επιτροπή οργανώσεων για την οικογένεια στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα).
- ETUC : The European Trades Union Confederation
(Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Συνδικάτων).
- EUROCOOP : Communante europeenne de Consomation
(Ευρωπαϊκή Κοινότητα Συνεταιρισμών Κατανάλωσης).

γ) Ίδρυση Συμβουλευτικού Συμβουλίου Καταναλωτών το οποίο συμβουλεύει αφενός την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σχετικά με τις πολιτικές που αφορούν την προστασία των καταναλωτών και αφετέρου εκπροσωπεί τις απόψεις των καταναλωτών κατά την διατύπωση άλλων κοινοτικών πολιτικών.

ΜΕΡΟΣ Β'**ΤΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ**

Από την κοινοτική πολιτική προστασίας του καταναλωτή, καθώς και από κάθε πολιτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, απορρέουν δύο δικαιώματα του Έλληνα πολίτη. Το δικαίωμα καταγγελίας στην Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και το δικαίωμα αναφοράς στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Παράλληλα, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, ο Έλληνας πολίτης/καταναλωτής έχει το δικαίωμα να προσφύγει στο δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, όταν δεν τηρείται το Κοινοτικό δίκαιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΤΕΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ ΣΤΑ ΜΗ ΔΙΚΑΙΟΔΟΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

1. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Η έννοια του δικαιώματος και η νομική του βάση.

Κάθε Ευρωπαίος πολίτης καταναλωτής έχει δικαίωμα να απευθυνθεί εγγράφως στην Επιτροπή των Ε.Κ. και να καταγγείλει την ύπαρξη μέτρων ή την άσκηση πρακτικής από οποιοδήποτε κράτος μέλος, αντιθέτων προς την κοίνοτική νομοθεσία προστασίας του καταναλωτή. Το δικαίωμα καταγγελίας μπορεί επίσης να ασκηθεί από μία ομάδα καταναλωτών και από τις Οργανώσεις Προστασίας Καταναλωτών.

Η καταγγελία κατατίθεται στην Επιτροπή καθ'ότι, σύμφωνα με το άρθρο 155 της Συνθ. ΕΟΚ, η Επιτροπή είναι αρμόδια για την διασφάλιση της λειτουργίας και αναπτύξεως της κοινής αγοράς και ειδικότερα είναι υπεύθυνη να μεριμνά για την εφαρμογή των διατάξεων που θεσπίζονται δυνάμει της Συνθήκης, από τα Κοινοτικά όργανα.

Πως ασκείται μία καταγγελία ;

Το δικαίωμα καταγγελίας ασκείται με την αποστολή γράμματος στην Επιτροπή των Ε.Κ.

Υπάρχουν ειδικά έντυπα καταγγελίας ;

Για την διευκόλυνση της άσκησης του δικαιώματος η Επιτροπή των Ε.Κ. έχει τυπώσει και διανέμει δωρεάν έντυπα καταγγελίας. Στο έντυπο αυτό αναγράφονται όλα τα

στοιχεία που πρέπει να συμπληρώσει ο καταγγέλων, δηλαδή:

- Τα στοιχεία του (ονοματεπώνυμο, υπηκοότητα, ταχυδρομική διεύθυνση).
- Τομέας της κοινοτικής πολιτικής στην οποία αναφέρεται η καταγγελία.
- Κράτος το οποίο παρέβη το κοινοτικό δίκαιο.
- Πράξη που αποτελεί το αντικείμενο της καταγγελίας και ενδεχόμενη ζημία που προκλήθηκε από αυτήν.
- Διαβήματα στα οποία τυχόν προέβη ήδη ο καταγγέλων προς τις διοικητικές ή δικαστικές αρχές του κράτους ή προς τα κοινοτικά όργανα.
- Δικαιολογητικά και αποδεικτικά στοιχεία και οποιαδήποτε άλλα στοιχεία που έχει ο καταγγέλων και τα οποία υποστηρίζουν την καταγγελία του.

Ο καταγγέλων έχει τη δυνατότητα να μην δώσει τα στοιχεία του. Η ανώνυμη όμως καταγγελία δεν συνεπάγεται τις διαδικαστικές εγγυήσεις και τις εγγυήσεις παρακολούθησης της υπόθεσης που είναι συμφυείς με την έννοια της καταγγελίας.

Οι διαδικαστικές εγγυήσεις που προβλέπονται για τον επώνυμο καταναλωτή και οι οποίες αναγράφονται στην οπίσθια όψη του εντύπου καταγγελίας είναι οι ακόλουθες:

- Από της καταχώρησης της καταγγελίας αποστέλλεται στον καταγγέλοντα αποδεικτικό παραλαβής.
- Ο καταγγέλων τηρείται ενήμερος για την συνέχεια που δίδεται στην υπόθεση και ιδίως για τα διαβήματα που γίνονται προς τις ελληνικές αρχές και τις σχετικές επιχειρήσεις.

- Ο καταγγέλων τηρείται ενήμερος σχετικά με κάθε διαδικασία για παράβαση που κινεί η Επιτροπή μετά από καταγγελία κατά της Ελλάδας, καθώς και σχετικά με τα μέτρα που λαμβάνει κατά μίας επιχείρησης. Επίσης, ο καταγγέλων ενημερώνεται για τις διαδικασίες που έχουν ήδη κινηθεί και αφορούν το αντικείμενο της καταγγελίας.

Τα έντυπα καταγγελίας διανέμονται από το Γραφείο Τυπου και Πληροφοριών της κοινότητας, καθώς και από την Γενική Υπηρεσία Πολιτικής Καταναλωτών στις Βρυξέλλες.

Απαιτείται ο διορισμός πληρεξουσίου δικηγόρου;

Η άσκηση του δικαιώματος καταγγελίας γίνεται απ'ευθείας από τον καταναλωτή, χωρίς να απαιτείται μεσολάβηση δικηγόρου και δεν συνεπάγεται κανένα οικονομικό κόστος για τον καταγγέλοντα. Ο καταγγέλων, όμως, για να στοιχειοθετήσει την καταγγελία θα πρέπει να γνωρίζει τη σχετική κοινοτική νομοθεσία.

Πως ενημερώνεται ο καταναλωτής για την κοινοτική νομοθεσία;

Τα κείμενα της κοινοτικής νομοθεσίας τα βρίσκει ο καταναλωτής αφ'ενός μεν στο Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, αφ'ετέρου δε στις βιβλιοθήκες των Υπουργείων που ασχολούνται με θέματα που αφορούν τον καταναλωτή (Υπουργεία Εμπορίου, Οικονομικών, Βιομηχανίας, Περιβάλλοντος, Δημοσίας Υγείας, Μεταφορών, Γεωργίας).

Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του δικαιώματος καταγγελίας είναι ο "Κοινοτικός" χαρακτήρας του. Δηλαδή, κάθε πολίτης της Κοινότητας δυναται να καταγγείλει την μη εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας προστασίας του καταναλωτή απο οποιοδήποτε κράτος μέλος και όχι μόνο από τη χώρα του.

Τι αποτελέσματα έχει η άσκηση του δικαιώματος καταγγελίας;

Η καταγγελία που φθάνει στην Επιτροπή των Ε.Κ. είναι πιθανόν να την πληροφορήσει για την ύπαρξη νομοθετικών μέτρων ή την άσκηση πρακτικής στην Ελλάδα αντίθετων με την ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία. Οι πληροφορίες που συγκεντρώνει η Επιτροπή, με το σύστημα ελέγχου εφαρμογής της Κοινοτικής νομοθεσίας, προέρχονται κατά κύριο λόγο από την ελληνική κυβέρνηση.

Ο καταγγέλων συμβάλλει λοιπόν άμεσα στην διαδικασία ελέγχου εφαρμογής της κοινοτικής νομοθεσίας. Η κατάθεση καταγγελίας ενδέχεται να οδηγήσει την Επιτροπή να προσφύγει κατά της Ελλάδας, για την επιβολή της εφαρμογής της κοινοτικής νομοθεσίας. Η διαδικασία της προσφυγής προβλέπεται στο άρθρο 169 της Συνθ. ΕΟΚ. Αποτελείται από τρία στάδια :

α. Καταρχάς η Επιτροπή στέλνει μία "προειδοποιητική επιστολή" στην αρμόδια Ελληνική αρχή και ζητά διευκρινήσεις μέσα σε ορισμένη προθεσμία, για την παράβαση του κοινοτικού δικαίου καταναλωτών.

β. Εάν η προθεσμία περάσει χωρίς να απαντήσει η αρμόδια ελληνική αρχή, ή εάν απαντήσει μεν, αλλά εξακολουθεί η παραβίαση του κοινοτικού δικαίου, η Επιτροπή στέλνει δεύτερη επιστολή που την ονομάζει "αιτιολογημένη γνώμη" και ζητά τη συμμόρφωση με το κοινοτικό δίκαιο καταναλωτών σε ορισμένη προθεσμία.

γ. Τέλος, εάν εξακολουθεί η Ελλάδα να παραβιάζει την κοινοτική νομοθεσία η Επιτροπή μπορεί να την οδηγήσει στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο.

Αν η υπόθεση παραπεμφθεί από την επιτροπή στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο και το Δικαστήριο διαπιστώσει ότι η Ελλάδα έχει παραβεί τις υποχρεώσεις της από την Συνθήκη, σύμφωνα με τα καθοριζόμενα στο άρθρο 171 Συνθ. ΕΟΚ, η Ελλάδα οφείλει να λάβει τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της απόφασης του Δικαστηρίου.

Από την ένατη ετήσια έκθεση της επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο για τον έλεγχο της εφαρμογής του Κοινοτικού δικαίου κατά το έτος 1991¹, παρατίθεται ο αριθμός των καταγγελιών ανά έτος και χώρα που οδήγησαν στην έναρξη της διαδικασίας του άρθρου 169 Συνθ. ΕΟΚ, για την παράβαση του κοινοτικού δικαίου προστασίας του καταναλωτή και του περιβάλλοντος.

Ο αριθμός των καταγγελιών αυξάνεται διαρκώς. Σε διάστημα επτά ετών δεκαπλασιάστηκε, γεγονός που αντανακλά το αυξανόμενο ενδιαφέρον των πολιτών για την ορθή λειτουργία της "Κοινότητας δικαίου".

¹ Ένατη ετήσια έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για τον έλεγχο της εφαρμογής του Κοινοτικού Δικαίου 1991 ΕΕC 250, 28-9-92 σελ.1.

Η επιτροπή των Ε.Κ. καταβάλλει προσπάθεια να επιταχύνει την εξέταση των καταγγελιών σεβόμενη την προθεσμία ενός έτους που έχει καθορίσει (δηλαδή έναρξη διαδικασίας του άρθρου 169 Συνθ. ΕΟΚ η θέση της υπόθεσης στο αρχείο μετά από ένα χρόνο από την παραλαβή της καταγγελίας).

2. ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

Το δικαίωμα και η νομική του βάση.

Το δεύτερο δικαίωμα που έχει ο καταναλωτής όταν παραβιάζεται το κοινοτικό δίκαιο, είναι το δικαίωμα αναφοράς στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Το δικαίωμα αυτό θεσμοθετείται από τον Κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (Καν. Ε.Κ.)². Σύμφωνα με το άρθρο 128 του Καν. Ε.Κ. κάθε πολίτης της Κοινότητας έχει το δικαίωμα να απευθύνεται εγγράφως μόνος του ή από κοινού με άλλους στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με αιτήματα και παράπονα (αναφορές). Ο τρόπος άσκησης του δικαιώματος αναφοράς και ο τρόπος επεξεργασίας των αναφορών από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καθορίζονται στα άρθρα 128, 129 και 130 του Καν. Ε.Κ.

Πως κατατίθεται μία αναφορά στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο;

Το δικαίωμα αναφοράς ασκείται με την αποστολή γράμματος του καταναλωτή προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Οι αναφορές πρέπει να περιέχουν το όνομα, την

² Εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 26.3.1981 και τροποποιήθηκε το 1983, το 1984 και τέλος τον Φεβρουάριο του 1992 (7η έκδοση).

ιδιότητα, την ιθαγένεια και την κατοικία καθενός από τους υπογράφοντες.

Η άσκηση του δικαιώματος αναφοράς γίνεται απ'ευθείας από τον καταναλωτή, χωρίς να απαιτείται μεσολάβηση δικηγόρου και δεν συνεπάγεται οικονομική επιβάρυνση για τον αναφέροντα.

Το δικαίωμα αναφοράς έχει "κοινοτικό" χαρακτήρα όπως και το δικαίωμα καταγγελίας στην Επιτροπή των Ε.Κ. Ο "κοινοτικός" χαρακτήρας του δικαιώματος αναφοράς αποτελεί πρόκληση συνεργασίας μεταξύ των καταναλωτών και Οργανώσεων Προστασίας των Καταναλωτών στην Κοινότητα.

Υπάρχουν ειδικά έντυπα;

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δεν έχει κυκλοφορήσει μέχρι σήμερα "έντυπα αναφοράς" για να διευκολύνει τους ευρωπαίους πολίτες στην άσκηση αυτού του δικαιώματος.

Ποια είναι τα αποτελέσματα του δικαιώματος αναφοράς

Οι αναφορές που περιέχουν τα στοιχεία του αναφέροντα, καταχωρούνται σ'ένα γενικό πρωτόκολλο κατά σειρά παραλαβής. Στη συνέχεια παραπέμπονται σε ειδική επιτροπή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η οποία συστάθηκε με απόφαση του τον Ιανουάριο 1987, την Επιτροπή Αναφορών (Ε.Α.). Στην Ε.Α. μετέχουν Ευρωβουλευτές και είναι μία από τις δεκαοκτώ μόνιμες κοινοβουλευτικές επιτροπές³ που έχει συστήσει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

³ Παράρτημα VI Καν. Ε.Κ. "Αρμοδιότητες των μόνιμων κοινοβουλευτικών επιτροπών"

για να κατανήμει την εργασία του.

Η Ε.Α. εξετάζει αρχικά κατά πόσον η αναφορά εμπίπτει στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων των Κοινοτήτων.

Οι αναφορές που χαρακτηρίζονται από την επιτροπή ως απαράδεκτες αρχειοθετούνται και ο αναφέρων ενημερώνεται για την απόφαση και τους λόγους.

Τι μπορεί να κάνει η Ε.Α. για τις παραδεκτές αναφορές;

Για τις παραδεκτές αναφορές η Ε.Α. μπορεί να κάνει τις ακόλουθες ενέργειες :

- Να συντάξει έκθεση ή να πάρει θέση με οποιοδήποτε άλλο τρόπο.
- Να ζητήσει τη γνωμοδότηση άλλης επιτροπής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σύμφωνα με το άρθρο 120 του Καν. Ε.Κ.⁴, ιδιαίτερα προκειμένου περί αναφορών που τείνουν στην τροποποίηση ισχύοντος κανόνος δικαίου.
- Να οργανώσει ακροάσεις ή να αποστείλει ευρωβουλευτές για επιτόπια διαπίστωση.
- Να ζητήσει από την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων την επίδειξη εγγράφων, την παροχή πληροφοριών και την πρόσβαση στις υπηρεσίες της, ώστε να μπορέσει να προετοιμάσει την γνωμοδότηση της.
- Να υποβάλλει στο Κοινοβουλίο προτάσεις ψηφίσματος.

⁴ Στο άρθρο 120 (παρ. 1 και 4) του Καν. Ε./κ. προβλέπεται ότι όταν μία επιτροπή, στην οποία αρχικά παραπέμφθηκε ένα ζήτημα, επιθυμεί να έχει τη γνωμοδότηση μίας άλλης επιτροπής να ζητήσει από τον Πρόεδρο του Κοινοβουλίου να ορισθεί η μία ως αρμόδια επί της ουσίας επιτροπή και η άλλη ως γνωμοδοτική. Η γνωμοδοτική επιτροπή γνωμοδοτεί εντός της προθεσμίας την οποία έχει καθορίσει η επί της ουσίας αρμόδια επιτροπή.

- Να ζητήσει από τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου να διαβιβάσει τη γνωμοδότησή της επί της αναφοράς στην Επιτροπή ή στο Συμβούλιο.

Οι αναφέροντες καταναλωτές ενημερώνονται από τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ο οποίος τους γνωστοποιεί τις αποφάσεις που έχουν ληφθεί επί των αναφορών, καθώς και την αιτιολόγησή τους.

Κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης της ολομέλειας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου γνωστοποιούνται οι παράδεκτες αναφορές που καταχωρήθηκαν στο γενικό πρωτόκολλο, καθώς και οι σημαντικότερες διαδικαστικές αποφάσεις επί της εξετάσεως των σχετικών αναφορών. Οι ανακοινώσεις αυτές εγγράφονται στα συνοπτικά πρακτικά της συνεδρίασης.

Κατά κανόνα η Ε.Α. συνεδριάζει κεκλεισμένων των θυρών και δεν καλεί τους αναφέροντες να απευθυνθούν στην επιτροπή κατά τη συνεδρίαση ή να εκθέσουν προσωπικώς τις καταγγελίες τους.

Ο αριθμός των αναφορών που υποβάλλονται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο διαρκώς αυξάνει.

Κατοχύρωση του δικαιώματος αναφοράς. Η Πολιτική του Μάαστριχτ.

Το σχέδιο της συνθήκης για την Πολιτική Ένωση δίνει νέα ώθηση και κατοχυρώνει ρητά το δικαίωμα αναφοράς των Ευρωπαϊκών πολιτών στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Συγκεκριμένα προβλέπει ότι⁵ :

Οι πολίτες της Ένωσης καθώς και κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που κατοικεί ή έχει την έδρα του σε έδαφος κράτους μέλους, δικαιούνται να υποβάλλουν ατομικά ή από κοινού με άλλους πολίτες ή πρόσωπα αναφοράς στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για θέματα που υπάγονται στους τομείς δραστηριοτήτων της Κοινότητας και το οποίο αφορά άμεσα.

Παράλληλα η νέα Συνθήκη περιλαμβάνει ειδική διάταξη⁶ η οποία προβλέπει τον διορισμό από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ατόμου το οποίο θα είναι ειδικά εξουσιοδοτημένο να παραλαμβάνει τις αναφορές των ευρωπαίων πολιτών.

Πρόκειται για το διαμεσολαβητή⁷, ο οποίος είναι υποχρεωμένος να διεξαγάγει έρευνες για τα θέματα για τα οποία έχουν υποβληθεί καταγγελίες.

Τέλος, η νέα Συνθήκη ορίζει ρητά⁸ ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορεί, εφόσον το ζητήσει το 1/4 των μελών του, να συστήσει ειδική επιτροπή η οποία είναι αρμόδια να εξετάσει τις καταγγελίες παραβάσεων ή κακής διοίκησης κατά την εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου. Η Επιτροπή αυτή είναι υποχρεωμένη αφού εξετάσει τα σχετικά θέματα να υποβάλλει έκθεση.

Συμπεράσματα.

Η άσκηση των δικαιωμάτων καταγγελίας και αναφοράς

⁵ Άρθρο 138Α

⁶ Άρθρο 138 Ε

⁷ Σημείωση 33 της σελίδας 165 του βιβλίου Α.Κ.

⁸ Άρθρο 138 Τ

ενισχύει την άμεση συμβολή του πολίτη / καταναλωτή αφ'ενός μεν στην εφαρμογή του ισχύοντος Κοινοτικού Δικαίου αφ'ετέρου δε, στη δημοσιοποίηση προβλημάτων που αφορούν τον καταναλωτή, για την επίλυση των οποίων η Ευρωπαϊκή Κοινότητα δεν έχει ή αδρανεύει επαρκώς.

Ειδικότερα όσον αφορά το δικαίωμα αναφοράς η νοητή κατοχύρωση του από την Συνθήκη για την Πολιτική Ένωση, αναμένεται να δώσει νέα ώθηση και διάσταση στην προστασία των δικαιωμάτων των ευρωπαίων καταναλωτών.

Τελευταία οι πολίτες της Ευρώπης για να ενισχύσουν την επιρροή της αναφοράς τους υποβάλλουν συχνά συλλογικές αναφορές, δηλαδή αναφορές που φέρουν μεγάλο αριθμό υπογραφών⁹.

⁹ Π.χ. αναφορά αριθ. 140/88 με θέμα την προστασία του στρώματος όζοντος που αφορά την υγεία των πολιτών. Αριθμός υπογραφών : 50.000.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ ΣΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Μπορούν οι καταναλωτές να προσφύγουν κατ'ευθείαν στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο;

Σύμφωνα με τις διατάξεις της Συνθήκης ΕΟΚ (άρθρο 169, 170, 173, 175), τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα τότε μόνο μπορούν να προσφύγουν στο Δικαστήριο των Ε.Κ. όταν θέλουν να προσβάλλουν Αποφάσεις ή Κανονισμούς που απευθύνονται προς αυτά. Στην περίπτωση όμως του Κοινοτικού δικαίου προστασίας του καταναλωτή, οι κοινοτικές διατάξεις, κατά το πλείστον Οδηγίες, απευθύνονται στα κράτη μέλη και όχι στα φυσικά ή νομικά πρόσωπα.

Συγκεκριμένα στο άρθρο 173 παρ. 2 Συνθ. ΕΟΚ καθορίζεται ότι "κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο δύναται να ασκήσει προσφυγή κατά των αποφάσεων που απευθύνονται σ'αυτό, καθώς και κατά αποφάσεων που, αν και εκδίδονται ως κανονισμοί ή αποφάσεις που απευθύνονται σε άλλο πρόσωπο, το αφορούν άμεσα και ατομικά". Με την άσκηση της ως άνω προσφυγής ελέγχεται η νομιμότητα των πράξεων του Συμβουλίου και της Επιτροπής και ειδικότερα γίνεται έλεγχος αναρμοδιότητας, παραβάσεως ουσιώδους τύπου, παραβάσεως της Συνθήκης ή οποιουδήποτε κανόνα δικαίου σχετικού με την εφαρμογή της, ή καταχρήσεως εξουσίας.

Σύμφωνα με το άρθρο 173 παρ. 2 σε συνδυασμό με τη στενή ερμηνεία που έχει υιοθετήσει μέχρι σήμερα το Δικαστήριο των Ε.Κ., οι προσφυγές που έχουν γίνει μέχρι

τώρα από τους καταναλωτές σε αυτό έχουν απορριφθεί. Οι Οδηγίες ή οι Κανονισμοί που προστατεύουν τον καταναλωτή θεωρείται ότι δεν τον επηρεάζουν άμεσα και προσωπικά, αλλά μόνον ως μέλος του συνόλου των πολιτών που υπόκεινται στους νόμους. Άμεσα επηρεάζουν τον καταναλωτή οι εθνικές διατάξεις με τις οποίες το κοινοτικό δίκαιο έχει ενσωματωθεί στην ελληνική έννομη τάξη.

Σύμφωνα με το άρθρο 175 παρ. 3 και 2 Συνθ. ΕΟΚ : "Κάθε φυσικό ή νόμικό πρόσωπο δύναται να προσφύγει στο Δικαστήριο κατά οργάνου της Κοινοτητας το οποίο παρέλειψε να του απευθύνει Πράξη εκτός συστάσεως ή γνώμης. Η προσφυγή αυτή είναι απαράδεκτη μόνο αν το εν λόγω όργανο κληθεί προηγουμένως να ενεργήσει. Αν το όργανο αυτό δε λάβει θέση εντός δύο μηνών από της προσκλήσεως, η προσφυγή δύναται να ασκηθεί εντός νέας προθεσμίας δύο μηνών" (Προσφυγή επί παραλείψει).

Προϋπόθεση για την άσκηση της ως άνω προσφυγής αποτελεί το ότι η παραληφθείσα κοινοτική πράξη απευθύνεται στον καταναλωτή.

Στην πραγματικότητα όμως οι Κανονισμοί και οι Οδηγίες δεν απευθύνονται στον καταναλωτή αλλά στα κράτη μέλη και κατά συνέπεια οι καταναλωτές δεν νομιμοποιούνται να υποβάλλουν προσφυγές επί παραλείψει. Συνεπώς οι καταναλωτές δεν δύνανται να κάνουν χρήση των διατάξεων που προβλέπονται στα άρθρα 173 και 175 της Συνθ. ΕΟΚ.

Πρόσβαση των καταναλωτών στο Δικαστήριο των Ε.Κ. με βάση το δίκαιο του ανταγωνισμού.

Όσον αφορά το δίκαιο του ανταγωνισμού, ο καταναλωτής διαθέτει περισσότερα δικαιώματα. Σύμφωνα με τον Κανονισμό 17 άρθρο 3, φυσικά πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων οι οποίοι ισχυρίζονται ότι έχουν έννομο συμφέρον δικαιούνται να απευθυνθούν στην Επιτροπή των Ε.Κ. επικαλούμενοι ότι συνετελέσθη παραβίαση των άρθρων 85 και 86 Συνθ. ΕΟΚ και να ζητήσουν από την Επιτροπή να λάβει μέτρα επανόρθωσης αυτής της παραβίασης.

Μέχρι σήμερα δεν έχει ερμηνευθεί η έκταση του όρου "έννομο συμφέρον"¹⁰. Η επιτροπή των Ε.Κ. ή το Δικαστήριο των Ε.Κ. πρέπει να εξετάσουν εάν η αίτηση έχει κατατεθεί και εάν έχει κατατεθεί να εξετάσουν εάν το φυσικό πρόσωπο ή η ένωση προσώπων έχουν "έννομο συμφέρον" από απόφαση της Επιτροπής. Εάν συμβαίνει αυτό, τότε η Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 6 του κανονισμού 99/63 πρέπει να κοινοποιήσει στον αιτούντα την απόφασή της. Η επιτροπή όμως θεωρεί¹¹ εναπόκειται στην διακριτική της ευχέρεια να εκδώσει τελική κοινοποίηση, μετά την εξέταση της αίτησης. Ο αιτών για ν'αποφύγει αυτό το αμφιλεγόμενο ζήτημα είναι προτιμότερο να συνδέσει την προσφυγή του με μία αίτηση

¹⁰ Σύμφωνα με την άποψη του J. Temple Lang "Το λογικό, άμεσο και πρακτικό συμφέρον από την απόφαση της Επιτροπής συνιστά το "έννομο συμφέρον" "The position of third parties in EEC competition case" European Law Review 1979, σελ. 179.

¹¹ Επιτροπή : 11η Έκθεση για την πολιτική Ανταγωνισμού 1981.

για κοινοποίηση και να θέσει προθεσμία για την υποβολή της κοινοποίησης.

Αυτή η ενέργεια του δίδει το δικαίωμα να ξεκινήσει την διαδικασία σύμφωνα με το άρθρο 175 στην περίπτωση που η Επιτροπή δεν προβεί σε περαιτέρω κοινοποίηση.

Όταν η επιτροπή εκδίδει μία τελική κοινοποίηση σύμφωνα με το άρθρο 3 του Κανονισμού 17, ο αιτών δύναται να καταφύγει στο άρθρο 173 παρ. 2 της Συνθ. ΕΟΚ.

Το Δικαστήριο των Ε.Κ. δεν έχει προσδιορίσει υπό ποιες προϋποθέσεις η έλλειψη απάντησης της Επιτροπής στην αίτηση βάσει του άρθρου 3 του Κανονισμού 17, ανοίγει το δρόμο για την εφαρμογή του άρθρου 175 Συνθ. ΕΟΚ. Σύμφωνα με την άποψη του L. Kraemer¹² ο αιτών, με βάση τα καθοριζόμενα στο άρθρο 3 του Κανονισμού 17 και στο άρθρο 173 της Συνθ. ΕΟΚ, δικαιούται να λάβει επίσημη κοινοποίηση της απόφασης της Επιτροπής εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος. Εάν η Επιτροπή δεν εκπληρώσει την παραπάνω υποχρέωσή της, ο αιτών έχει το δικαίωμα να καταφύγει στο άρθρο 175 της Συνθ. ΕΟΚ. Κατά συνέπεια, σε ό,τι αφορά το δίκαιο του ανταγωνισμού, οι καταναλωτές καθώς και οι οργανώσεις τους δικαιούνται να προσφύγουν στο Δικαστήριο των Ε.Κ., αλλά μέχρι σήμερα δεν έχουν κάνει χρήση αυτού του δικαιώματός τους.

¹² L. Kraemer - EEC Consumer Law, σελ. 360-361, Story Scientia, 1986.

Το δικαίωμα της παρεμβάσεως.

Οι μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί για την προστασία των καταναλωτών μπορούν να προσφύγουν στο Δικαστήριο των Ε.Κ. σε περιπτώσεις που έχει ξεκινήσει η προσφυγή από τους νομιμοποιούμενους γι' αυτό από τις διατάξεις της Συνθήκης. Το Δικαστήριο των Ε.Κ. κρίνει εάν ο μη κυβερνητικός οργανισμός έχει "έννομο συμφέρον" και, εάν έχει, τότε γίνεται δεκτός από το Δικαστήριο για να υποστηρίξει τη θέση της Επιτροπής.

Ήδη, το Ευρωπαϊκό Γραφείο Ενώσεως Καταναλωτών (BEUC)¹³ το οποίο είναι Ευρωπαϊκός Οργανισμός μη κερδοσκοπικός και αντιπροσωπεύει περισσότερες από 20 Ενώσεις Προστασίας Καταναλωτών στα κράτη μέλη, έχει γίνει δεκτό στο Δικαστήριο των Ε.Κ. για να υποστηρίξει τις θέσεις της Επιτροπής στην υπόθεση 229/82 εναντίον της εταιρείας κατασκευής αυτοκινήτων FORD, η οποία έφερε εμπόδια στην παράλληλη εισαγωγή αυτοκινήτων στην Αγγλία.

Το 1973 το Δικαστήριο των Ε.Κ. είχε κάνει δεκτή την παρέμβαση μίας Ιταλικής Οργανώσεως Καταναλωτών στην υπόθεση μεταξύ Ιταλών Παραγωγών Σακχάρεως κατά της Επιτροπής των Ε.Κ.¹⁴ σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 85 της Συνθ. ΕΟΚ.

Οι μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί Προστασίας των Καταναλωτών δύναται να χρησιμοποιήσουν το άρθρο 76 των

¹³ BEUC : Bureau Europeen des Unions des Consommateurs.

¹⁴ CJEC : υπόθεση 41, 43-48, 50, 111, 113 και 114/73, 11.12.1973, μη δημοσιευθείσα.

Διαδικαστικών Κανόνων του Δικαστηρίου των Ε.Κ.¹⁵ για να λάβουν οικονομική ενίσχυση για την κάλυψη των εξόδων παρέμβασης τους στο Δικαστήριο των Ε.Κ. Το άρθρο 76 καθορίζει ότι : "κάθε διάδικος που βρίσκεται εν μέρει ή εν όλω σε αδυναμία να πληρώσει το κόστος στις διαδικασίες του δικαστηρίου, δύναται κατά πάντα χρόνο να κάνει αίτηση για νομική βοήθεια. Η αίτηση αυτή δεν χρειάζεται να γίνει από δικηγόρο. Η αίτηση πρέπει να συνοδεύεται από αποδεικτικά στοιχεία της ανάγκης του αιτούντος και ειδικότερα από ένα έγγραφο από την αρμόδια Υπηρεσία που θα βεβαιώνει την έλλειψη οικονομικών μέσων αυτού.

Το Δικαστήριο, αφού έλαβε υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις του αντιδίκου και ακούσει τον ορισθέντα εισηγητή και τον Εισαγγελέα, αποφασίζει εάν η νομική βοήθεια πρέπει να δοθεί εν μέρει η εν όλω ή αν πρέπει να απορριφθεί το αίτημα. Η απόφαση του Δικαστηρίου είναι αιτιολογημένη και δεν υπόκειται σε έφεση.

Προδικαστική παραπομπή στο Δικαστήριο των Ε.Κ.

Στο άρθρο 177 της Συνθ. ΕΟΚ προβλέπεται ειδική διαδικασία για την ερμηνεία των διατάξεων της Συνθήκης και του παράγωγου κοινοτικού δικαίου, από το Δικαστήριο των Ε.Κ. Τα εθνικά δικαστήρια δεν είναι εξουσιοδοτημένα για την ως άνω λειτουργία. Για το λόγο αυτό όταν

¹⁵ C39, 15.2.1982 Information, Court of Justice, Godfield versions of the Rules of Products, the Supplementary Rules and the Instructions to the Registrar, σελ. 18 και 19.

ενώπιον Εθνικού Δικαστηρίου ανακύπτουν ζητήματα:

α) Ερμηνείας της Συνθ. ΕΟΚ.

β) Κύρους και ερμηνείας των πράξεων των οργάνων της Κοινότητας.

γ) Ερμηνείας των καταστατικών των οργανισμών που ιδρύθηκαν με πράξη του Συμβουλίου, εφ'όσον το προβλέπουν τα εν λόγω καταστατικά, τότε το εθνικό δικαστήριο δύναται ή υποχρεούται (εάν η απόφασή του δεν υπόκειται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου), αν κρίνει ότι η απόφαση επί του ζητήματος είναι αναγκαία για την έκδοση της δικής του απόφασης, να παραπέμψει το ζήτημα στο Δικαστήριο των Ε.Κ. για να αποφανθεί επ'αυτού (προδικαστική παραπομπή).

Οι καταναλωτές και οι Οργανώσεις Προστασίας των Καταναλωτών έχουν την δυνατότητα σε εκκρεμουςα δίκη ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων να ισχυρισθούν ότι οι εθνικές νομοθετικές διατάξεις, που αφορούν το υπό εξέταση ζήτημα, βρίσκονται σε αντίθεση με τις διατάξεις του κοινοτικού δικαίου και με τον τρόπο αυτό να προκαλέσουν προδικαστική παραπομπή στο Δικαστήριο των Ε.Κ.

Οι νέες διατάξεις της Συνθήκης για την Πολιτική Ένωση θα προωθήσουν και θα βοηθήσουν σημαντικά την κατοχύρωση των δικαιωμάτων των καταναλωτών.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα έχει συμβάλλει τα τελευταία 20 χρόνια σημαντικά στη βελτίωση της προστασίας των καταναλωτών στα κράτη μέλη της Κοινότητας αλλά κατά καιρούς έχει εκφραστεί αρνητική κριτική για την επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων λόγω της φαινομενικής ανισορροπίας που υπάρχει μεταξύ των νομοθετικών μέτρων και άλλων μορφών δράσης. Ειδικότερα υπάρχει η τάση να αντιμετωπίζονται οι τομείς της ενημέρωσης και αγωγής καθώς και της αποζημίωσης των καταναλωτών ως θέματα δευτερεύουσας σημασίας. Για την επανόρθωση αυτής της ανισορροπίας, η Επιτροπή των ΕΚ παρουσίασε πρόσφατα νέες προτάσεις και εξετάζονται άλλες πρωτοβουλίες υπό το πρίσμα του τι χρειάζεται για να αποδώσει η εσωτερική αγορά από την άποψη των καταναλωτών, καθόσον μία αγορά μπορεί να λειτουργήσει ικανοποιητικά μόνο εάν υπάρχει ισορροπία πλεονεκτημάτων τόσο για τους προμηθευτές όσο και για τους καταναλωτές. Και φυσικά υπάρχει ο φόβος ότι θα επιδεινωθούν οι υπάρχουσες ανισοροπίες ανάμεσα σε καταναλωτές και προμηθευτές δηλαδή θα αυξηθεί η έλλειψη πληροφόρησης των καταναλωτών, η ήδη μειωμένη δυνατότητα της διαπραγμάτευσης η δυσκολία γνώσης του εφαρμοστέου δικαίου και του τρόπου επίλυσης των διαφορών σε περίπτωση αντιδικίας. Επιπλέον, και ειδικότερα, με την κατάργηση των διασυνοριακών εμποδίων στις συναλλαγές και την ανάπτυξη των διασυνοριακών πωλήσεων, όπως επίσης και των ηλεκτρονικών πωλήσεων ή

των πωλήσεων δι'αλληλογραφίας, θα πρέπει να απλοποιηθούν και εναρμονιστούν όχι μόνο οι διασυνοριακές συμβάσεις, αλλά και η εξυπηρέτηση μετά την πώληση του προϊόντος, όπως επίσης και να προστατευθεί ο καταναλωτής από τις καταχρηστικές ρήτρες ορισμένων συμβάσεων και από τις αρνητικές συνέπειες των συμβάσεων, των οποίων η διαπραγμάτευση γίνεται εξ αποστάσεως.

Υπάρχουν μερικά προβλήματα που παραμένουν και εξακολουθούν να χρειάζονται καλύτερη αντιμετώπιση. Αυτά είναι : α) μεγαλύτερες δυνατότητες προσφυγής στη δικαιοσύνη, β) εγγυήσεις που θα καλύπτουν το σύνολο της Κοινότητας και παροχή υπηρεσιών μετά την πώληση, γ) μεγαλύτερη διαφάνεια των συνθηκών παροχής υπηρεσιών συμπεριλαμβανομένης της ενημέρωσης σχετικά με τις τιμές, δ) διασαφήνιση του θέματος της ευθύνης των υπευθύνων παροχής ιατρικών υπηρεσιών, οικοδομικών εργασιών, βασικών ειδών διατροφής.

Η συμβολή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στην ενιαία αγορά των καταναλωτών δεν πρέπει να περιορίζεται απλώς στην κατάρτιση νέων νόμων : μπορούν να προκύψουν προβλήματα και κατά την εφαρμογή των υφισταμένων κανόνων. Οπότε χρειάζεται : α) πλήρη εφαρμογή της Κοινοτικής Νομοθεσίας για την προστασία των καταναλωτών από όλα τα κράτη μέλη. Η Συνθήκη του Μάαστριχτ περιέχει ορισμένες διατάξεις που αποσκοπούν στην ενίσχυση αυτής της προσπάθειας, β) ισότιμη εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας για την προστασία των καταναλωτών από τις αρχές ελέγχου σε όλα τα κράτη

μέλη στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο. Απαιτείται δηλαδή, πλαίσιο για ενισχυμένη συνεργασία, γ) πρακτικά μέσα ώστε να μπορούν οι καταναλωτές να επιτυγχάνουν ταχεία αποκατάσταση των ζημιών χωρίς δαπανηρές διαδικασίες. Πρέπει να εξεταστεί το ζήτημα της αύξησης των δυνατοτήτων προσφυγής στα δικαστήρια όλων των κρατών μελών. Μέχρι στιγμής τα κράτη μέλη αντιδρούν στις προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας να επηρεάζει τα δικαστικά τους συστήματα, αλλά η Ενιαία Αγορά δε θα λείτουργήσει σωστά αν δεν βρεθεί ρεαλιστική λύση στο πρόβλημα, δ) αποτελεσματικές εναρμονισμένες κυρώσεις που θα επιβάλλονται όταν δεν τηρούνται οι κοινοτικοί κανονες, ε) απλοποίηση της προσέγγισης της νομοθεσίας για την Ενιαία Αγορά.

Οι νομικές πλευρές της Ενιαίας Αγοράς πρέπει να υποστηρίζονται από ενέργειες στον τομέα της ενημέρωσης των καταναλωτών. Η βελτίωση της ροής των χρήσιμων πληροφοριών προς τους καταναλωτές και η εξασφάλιση του ότι οι καταναλωτές έχουν τις αναγκαίες ικανότητες προκειμένου να κατανοούν και να χρησιμοποιούν τις διαθέσιμες πληροφορίες, μπορεί να αποδειχτούν πολύ αποτελεσματικός τρόπος αποκατάστασης της ισορροπίας μεταξύ προμηθευτών και καταναλωτών. Ο καλά πληροφορημένος αγοραστής θα έχει περισσότερες δυνατότητες τόσο προκειμένου να επωφελείται από τον επιπλέον ανταγωνισμό στην αγορά, όσο και να γνωρίζει τα δικαιώματά του.

Μια μελλοντική δυναμική πολιτική καταναλωτών.

Το ίδιο το γεγονός ότι εντοπίζονται παρόμοια προβλήματα που απαιτούν την ανάληψη δράσης στο μέλλον χρησιμεύει στο να υπογραμμισθεί το ότι η Κοινοτική Πολιτική Καταναλωτών δεν θα πρέπει να θεωρείται μία στατική συλλογή νόμων που απλώς χρειάζεται να καταρτισθεί άπαξ και στη συνέχεια να μείνει στο συρτάρι. Πρέπει διαρκώς : α) να προσαρμόζεται στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της κοινωνίας, β) να προσαρμόζεται στην τεχνική πρόοδο, γ) να προσαρμόζεται στις νέες επιστημονικές ανακαλύψεις, δ) να αναθεωρείται και να αναβαθμίζεται σε περίπτωση που διαπιστώνονται κενά ή δυσλειτουργίες, ε) να επαναξιολογείται τακτικά ώστε να διαπιστώνεται αν καλύπτει τους στόχους της.

Η νομοθεσία δεν είναι η μόνη που πρέπει να αξιολογείται και να αναπροσαρμόζεται τακτικά, αλλά και οι Ευρωπαϊκές προδιαγραφές στις οποίες στηρίζεται αυτή η νομοθεσία. Πρέπει επίσης να εξετάζεται συνεχώς η αποτελεσματικότητα των διαφόρων νομοθετικών μέσων, να υπάρχουν δηλαδή όσο το δυνατόν λιγότεροι κανονισμοί αλλά τόσοι όσοι είναι απαραίτητοι για την προστασία των καταναλωτών.

Η ευρύτερη περιοχή.

Αναγνωρίζεται σε όλο και μεγαλύτερο βαθμό ότι υπάρχει ευρύτερη προοπτική στην κοινοτική πολιτική καταναλωτών, π.χ. ο ρόλος της εν λόγω πολιτικής είναι σημαντικός όσον αφορά την επίτευξη ενός από τους ουσιαστικούς στόχους της Κοινότητας, της βελτίωσης

του επιπέδου διαβίωσης των Ευρωπαίων πολιτών. Παραδείγματα άλλων ζητημάτων που έρχονται όλο και συχνότερα στο προσκήνιο είναι : α) η έλλειψη πρόσβασης ορισμένων καταναλωτών σε ορισμένες κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών π.χ. στέγη, υγειονομικές υπηρεσίες, και χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, β) η συνειδητοποίηση ότι ο καταναλωτής είναι "χρήστης" και όχι "αντικείμενο" των δημόσιων υπηρεσιών, όπως οι μεταφορές, τα ταχυδρομεία, οι τηλεπικοινωνίες και η ενέργεια - με στόχο την παροχή^{*} υπηρεσιών υψηλότερου επιπέδου στους καταναλωτές και προστασίας και εγγυήσεων σε κοινοτική κλίμακα, γ) τα συμφέροντα των καταναλωτών στα πλαίσια πολιτικών όπως εκείνες που αφορούν το εξωτερικό εμπόριο και τον ανταγωνισμό.

Η Κοινοτική πολιτική καταναλωτών σήμερα περισσότερο από ποτέ, θα αποτελέσει βασικό στοιχείο για την οικοδόμηση της Ευρώπης των Πολιτών. Επομένως, τα κράτη μέλη και τα κοινοτικά όργανα, πρέπει να συνεχίσουν να παρέχουν σε αυτή την πολιτική, επαρκή μέσα για την επίτευξη των στόχων της.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αφορούν
την προστασία των καταναλωτών.

Παράρτημα "Α"

Η ανάπτυξη της κοινοτικής πολιτικής για τους καταναλωτές

Σύντομη αναδρομή

1958 *Συνθήκη της Ρώμης*

Δεν περιλαμβάνει καμιά ειδική αναφορά στην προστασία των καταναλωτών.

1962 *Σύσταση της Επιτροπής Επαφής Καταναλωτών*

Η Επιτροπή των Ε.Κ. αναγνώρισε και ελάμβανε τη γνώμη της επιτροπής αυτής, η οποία αποτέλεσε τον πρόδρομο του σημερινού Συμβουλευτικού Συμβουλίου Καταναλωτών.

1968 *Δημιουργία της Μονάδας Προστασίας των Καταναλωτών στα πλαίσια της ΓΔ "Ανταγωνισμός"*

Ενήργησε ως συντονιστής στα πλαίσια της Επιτροπής για ζητήματα που αφορούν τους καταναλωτές. Τελικά το 1981 έγινε τμήμα της ΓΔ XI (Περιβάλλον και Προστασία των Καταναλωτών). Το 1973 άρχισε εργασίες για την επεξεργασία ενός προγράμματος για την προστασία του καταναλωτή.

1972 *Συνεδρίαση των αρχηγών κυβερνήσεων των 6 ιδρυτικών κρατών μελών στο Παρίσι*

Στη συνεδρίαση αυτή, οι αρχηγοί κρατών τόνισαν την ανάγκη για μεγαλύτερες προσπάθειες ούτως ώστε να γίνει η Κοινότητα κοντινότερη και πιο προσιτή στους ανθρώπους με τη χάραξη πολιτικών που θα είχαν συγκεκριμένη σχέση και σημαντικό αντίκτυπο στην καθημερινή ζωή των Ευρωπαίων. Επιπλέον, υπογράμμισαν ότι "η αποτελεσματική δράση στον κοινωνικό τομέα είναι εξίσου σημαντική με την επίτευξη οικονομικής και νομισματικής ένωσης". Ζητήθηκε από την Επιτροπή να καταρτίσει ένα πρόγραμμα δράσης και να προτείνει συγκεκριμένα μέτρα για την επίτευξη αυτού του νέου στόχου.

1973 *Σύσταση της Συμβουλευτικής Επιτροπής Καταναλωτών (CCC)*

Η επιτροπή αυτή είναι ένα όργανο που συμβουλεύει την Επιτροπή των Ε.Κ. και αποτελείται από μέλη των τεσσάρων οργανώσεων που εκπροσωπούν τα συμφέροντα των καταναλωτών: το Ευρωπαϊκό Γραφείο Ενώσεων Καταναλωτών (ΒΕΥΚ), η Επιτροπή Οργανώσεων για την Οικογένεια στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (COFACE), η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Συνεταιρισμών Κατανάλωσης (EUROCOOP) και η Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Συνδικάτων (ETUC), καθώς και από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες.

1975 *Πρώτο πρόγραμμα για μια πολιτική προστασίας και ενημέρωσης καταναλωτών*

Το πρώτο πρόγραμμα που θεσπίστηκε από το Συμβούλιο των Υπουργών καλύπτει τα εξής πέντε βασικά δικαιώματα του καταναλωτή:

- το δικαίωμα προστασίας της υγείας και της ασφάλειάς του
- το δικαίωμα προστασίας των οικονομικών του συμφερόντων
- το δικαίωμα αποκατάστασης των ζημιών
- το δικαίωμα ενημέρωσης και αγωγής
- το δικαίωμα αντιπροσώπευσης (δικαίωμα λόγου)

Στα πλαίσια του προγράμματος αυτού προβλέφθηκαν ενέργειες για την προστασία των καταναλωτών, μεταξύ άλλων, στους εξής τομείς:

- * τρόφιμα
- * υφάσματα
- * παιχνίδια
- * καταναλωτική πίστη
- * διαφήμιση

Επίσης προβλέφθηκε η εξέταση των θεμάτων που αφορούν τη βελτίωση της ενημέρωσης, τις εκπαιδευτικές συμβουλές, την αποκατάσταση των ζημιών και την αντιπροσώπευση.

1981 *Δεύτερο πρόγραμμα για τους καταναλωτές*

Το πρόγραμμα αυτό ενημέρωσε το Πρώτο Πρόγραμμα και το επέκτεινε συμπεριλαμβάνοντας τη διαφάνεια τιμών των αγαθών και υπηρεσιών καθώς και την ποιότητα των δημοσίων και ιδιωτικών υπηρεσιών. Δόθηκε έμφαση στη σημασία της βελτίωσης του διαλόγου και της αύξησης των διαβουλεύσεων μεταξύ των καταναλωτών, των παραγωγών και των διανομέων.

1983 *Πρώτο Συμβούλιο Υπουργών αποκλειστικά για θέματα καταναλωτών*

Δημιούργησε ένα "προηγούμενο" για τα μετέπειτα Συμβούλια "καταναλωτών". Το Συμβούλιο αυτό συζήτησε τα εξής θέματα:

- * τη δημιουργία ενός κοινοτικού συστήματος ταχείας ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με τα επικίνδυνα προϊόντα
- * την οδηγία σχετικά με την παραπλανητική διαφήμιση
- * την οδηγία για τις πωλήσεις κατ' οίκον και την οδηγία σχετικά με θέματα ευθύνης λόγω ελαττωματικών προϊόντων.

1985 *Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο σχετικά με "Μια πολιτική προστασίας των καταναλωτών"*

Η ανακοίνωση αυτή επιβεβαίωσε την πολιτική και καθόρισε χρονοδιάγραμμα για μελλοντική δράση στους τομείς της ασφάλειας των προϊόντων, της ασφάλειας των παιδιών, των οικονομικών συμφερόντων των καταναλωτών και την ενημέρωση και αγωγή των καταναλωτών.

1986 *Ψήφισμα του Συμβουλίου σχετικά με τους μελλοντικούς προσανατολισμούς της κοινοτικής πολιτικής για τους καταναλωτές*

Περιελάμβανε προτάσεις εναρμόνισης ούτως ώστε να ληφθεί υπόψη η "νέα προσέγγιση" στην τεχνική εναρμόνιση και στα πρότυπα που εισήγαγε το ψήφισμα του Συμβουλίου της 1ης Μαΐου 1985, σύμφωνα με το οποίο κάθε μελλοντική οδηγία θα πρέπει να αναφέρεται στις υπάρχουσες προδιαγραφές παρά να πρόβλεπει προδιαγραφές στο πλαίσιο της ίδιας της οδηγίας.

1987 *Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη*

Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη ορίζει στο άρθρο 100Α ότι:

"Η Επιτροπή, στις προτάσεις της ... στους τομείς ... της προστασίας των καταναλωτών, βασίζεται σε υψηλό επίπεδο προστασίας".

1989 *Δημιουργία ανεξάρτητης Υπηρεσίας Πολιτικής Καταναλωτών*

Η αυτονομία της Υπηρεσίας αυτής επέτρεψε μια πιο ομοιόμορφη εφαρμογή της πολιτικής για τους καταναλωτές.

1989 *Ψήφισμα του Συμβουλίου σχετικά με την Πολιτική για την Προστασία των Καταναλωτών*

Το ψήφισμα αυτό καθόρισε προτεραιότητες για την αναθερμανση της πολιτικής για την προστασία των καταναλωτών, κυρίως όσον αφορά:

- * την αντιπροσώπευση των καταναλωτών
- * τη γενική ασφάλεια των προϊόντων και των υπηρεσιών
- * την πρόσβαση στη δικαιοσύνη προς αποκατάσταση των ζημιών και
- * την ένταξη των πολιτικών προστασίας του καταναλωτή στις άλλες κοινοτικές πολιτικές.

Η Επιτροπή κλήθηκε να υποβάλλει ένα τριετές πρόγραμμα που να συμπεριλαμβάνει αυτές τις προτεραιότητες.

1990 Τριετές Πρόγραμμα Δράσης (1990 - 1993)

Στο πρόγραμμα αυτό συνεκτιμήθηκε η αρχή της επικουρικότητας και καθορίστηκαν στόχοι στους εξής τομείς:

- * αντιπροσώπευση
- * πληροφόρηση
- * ασφάλεια
- * συναλλαγές

1991 Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Maastricht

Συμφωνία για τροποποίηση της Συνθήκης της Ρώμης ούτως ώστε να συμπεριληφθεί επισήμως η προστασία των καταναλωτών (νέο άρθρο 129Α), και συγκεκριμένα:

"Η Κοινότητα συμβάλλει στην επίτευξη υψηλού επιπέδου προστασίας των καταναλωτών με:

- (α) μέτρα θεσπιζόμενα κατ' εφαρμογήν του άρθρου 100Α στα πλαίσια της υλοποίησης της εσωτερικής αγοράς
- (β) ειδικές δράσεις που στηρίζουν και συμπληρώνουν την πολιτική των κρατών μελών για την προστασία της υγείας, της ασφάλειας και των οικονομικών συμφερόντων των καταναλωτών, καθώς και για την επαρκή ενημέρωσή τους"

1992 Ψήφισμα του Συμβουλίου

Καθόρισε προτεραιότητες στους τομείς της ενημέρωσης και αγωγής, της προσφυγής στη δικαιοσύνη προς αποκατάσταση των ζημιών, της ασφάλειας και της υγείας, της αντιπροσώπευσης των οικονομικών συμφερόντων των καταναλωτών. Το ψήφισμα αυτό ζήτησε, στα πλαίσια της ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς, να καταβληθούν προσπάθειες για να εξασφαλισθεί ότι οι ανάγκες του καταναλωτή λαμβάνονται υπόψη και σε άλλους τομείς κοινοτικής δράσης.

Το Συμβούλιο κάλεσε επίσης την Επιτροπή να αναπτύξει άλλο ένα πρόγραμμα δράσης για την περίοδο 1993 - 1997, και σημείωσε την πρόθεση της Επιτροπής να εξετάσει τη σκοπιμότητα ενός "Ευρωπαϊκού Έτους για τον Καταναλωτή".

1993 Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Αγορά γίνεται πραγματικότητα

Παράρτημα "B" - Τα όργανα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας

Οι παράγραφοι που ακολουθούν παρέχουν μια σύντομη ανασκόπηση των Οργάνων Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Περισσότερες λεπτομέρειες περιέχονται σε μια δημοσίευση της Επιτροπής με τίτλο "Τα όργανα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας" (Ευρωπαϊκός Φάκελλος αριθ. 8/91) που διατίθεται από την:

Office for Official Publications of the European Community,
L-2985 LUXEMBOURG

Επιπλέον, στο δημοσίευμα αυτό περιλαμβάνεται μια σύντομη περιγραφή της σύνθεσης και του ρόλου των δύο συμβουλευτικών οργάνων: της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής και του Συμβουλευτικού Συμβουλίου Καταναλωτών.

Κοινοτικά Όργανα

Η Επιτροπή

Η Επιτροπή αποτελείται από 17 μέλη τα οποία ορίζονται, κατόπιν συμφωνίας μεταξύ των δώδεκα κρατών μελών, κατά κανόνα για τετραετή περίοδο: εντούτοις, τα μέλη της Επιτροπής που ανέλαβαν καθήκοντα τον Ιανουάριο του 1993, ορίστηκαν μόνο για ΔΥΟ χρόνια.

Η Επιτροπή έχει τα εξής βασικά καθήκοντα:

- * ως θεματοφύλακας των Συνθηκών, ελέγχει την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας
- * διατυπώνει προτάσεις για την κοινοτική πολιτική και νομοθεσία
- * διαχειρίζεται ορισμένες πολιτικές (π.χ. την τελωνειακή ένωση, την κοινή αγροτική πολιτική)
- * λαμβάνει αποφάσεις σε ορισμένους τομείς όπως π.χ. η πολιτική ανταγωνισμού

Το Συμβούλιο των Υπουργών

Το Συμβούλιο των Υπουργών αποτελεί το κατ' εξοχήν όργανο λήψης αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Το Συμβούλιο αποτελείται από τους υπουργούς των κρατών μελών που είναι αρμόδιοι για τα υπό συζήτηση θέματα.

Κατά τα τελευταία χρόνια, το Συμβούλιο των Υπουργών που είναι αρμόδιο για τα θέματα που αφορούν τους καταναλωτές, συνεδριάζει κατά μέσο όρο δύο φορές το χρόνο, αλλά ορισμένες αποφάσεις που έχουν αντίκτυπο στους καταναλωτές λαμβάνονται από άλλα Συμβούλια, όπως π.χ. το Συμβούλιο της Εσωτερικής Αγοράς, το Συμβούλιο Οικονομίας και Δημοσιονομικών, το Συμβούλιο Γεωργίας ή το Συμβούλιο Προϋπολογισμού.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποτελείται από 518 μέλη τα οποία εκλέγονται με άμεση καθολική ψηφοφορία. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει κυρίως συμβουλευτικό και εποπτικό ρόλο αλλά, από το 1987, διαθέτει επίσης ορισμένες εξουσίες συναπόφασης με το Συμβούλιο των Υπουργών. Οι προτάσεις της Επιτροπής εξετάζονται λεπτομερώς από τις ειδικές κοινοβουλευτικές επιτροπές: οι προτάσεις σχετικά με θέματα που αφορούν τους καταναλωτές εξετάζονται από την Επιτροπή Περιβάλλοντος, Δημόσιας Υγείας και Προστασίας των Καταναλωτών.

Το Δικαστήριο

Το Δικαστήριο αποτελείται από 13 δικαστές και 6 εισαγγελείς, οι οποίοι ορίζονται κατόπιν συμφωνίας μεταξύ των κρατών μελών για μια περίοδο 6 ετών. Κάθε τρία χρόνια, εκ περιτροπής, πραγματοποιείται ανανέωση της εντολής επτά (ή έξι) δικαστών και τριών εισαγγελέων ή αντικατάστασή τους από άλλους.

Ο ρόλος του Δικαστηρίου είναι η ερμηνεία και η εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου. Επιπλέον, το Δικαστήριο αποφαινεται επί καταγγελιών που αφορούν την κοινοτική νομοθεσία ή επί αποφάσεων που λαμβάνονται από άλλα κοινοτικά όργανα.

Το Δικαστήριο βοηθάται από ένα Πρωτοδικείο, αποτελούμενο από 12 δικαστές με αρμοδιότητες κυρίως στον τομέα του περί ανταγωνισμού δικαίου.

Συμβουλευτικά Όργανα

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ECOSOC) αποτελείται από 189 εκπροσώπους διάφορων ομάδων που έχουν σχέση με την οικονομική και κοινωνική ζωή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, δηλαδή των εργοδοτών, των εργαζομένων καθώς και άλλων ομάδων συμφερόντων όπως οι καταναλωτές.

Η ECOSOC έχει γνωμοδοτικό ρόλο: η γνωμοδότηση είναι υποχρεωτική σε ορισμένες περιπτώσεις και προαιρετική σε άλλες. Η ECOSOC μπορεί επίσης να γνωμοδοτεί με δική της πρωτοβουλία.

Το Συμβουλευτικό Συμβούλιο Καταναλωτών

Το Συμβουλευτικό Συμβούλιο Καταναλωτών (CCC) αποτελείται από 39 μέλη τα οποία επιλέγονται από εκπροσώπους των ευρωπαϊκών οργανώσεων καταναλωτών, των εθνικών οργανισμών και ιδρυμάτων και ατόμων που ειδικεύονται σε θέματα καταναλωτών. Τα μέλη του CCC ορίζονται με απόφαση της Επιτροπής για μια περίοδο τριών ετών και η εντολή τους μπορεί να ανανεωθεί μια φορά.

Το Συμβούλιο συμβουλεύει την Επιτροπή σχετικά με ζητήματα που αφορούν την προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών σε κοινοτικό επίπεδο και κυρίως την εφαρμογή της πολιτικής. Το Συμβούλιο γνωμοδοτεί είτε κατόπιν σχετικού αιτήματος της Επιτροπής είτε με δική του πρωτοβουλία.

Παράρτημα "Γ" - Κοινοτική Νομοθεσία

Τύποι κοινοτικής νομοθεσίας

Σύμφωνα με τις συνθήκες, το Συμβούλιο και η Επιτροπή δύνανται:

- * να εκπονούν κανονισμούς
- * να εκδίδουν οδηγίες
- * να λαμβάνουν αποφάσεις
- * να προβαίνουν σε συστάσεις ή
- * να διατυπώνουν γνώμες

Οι κανονισμοί είναι άμεσα εφαρμοστέοι στα κράτη μέλη, και δεν χρειάζεται να επικυρωθούν από τα εθνικά κοινοβούλια για να αποκτήσουν υποχρεωτική νομική ισχύ. Εάν υφίσταται αντίθεση μεταξύ ενός κανονισμού και του υπάρχοντος εθνικού δικαίου υπερισχύει ο κανονισμός.

Οι οδηγίες είναι δεσμευτικές για τα κράτη μέλη ως προς τα αποτελέσματα που πρέπει να επιτευχθούν εντός μιας καθορισμένης περιόδου αλλά η μέθοδος εφαρμογής επαφίεται στις εθνικές κυβερνήσεις. Από μόνη της, μία οδηγία δεν έχει νομική ισχύ στα κράτη μέλη αλλά συγκεκριμένες διατάξεις δύνανται να έχουν άμεση επίπτωση εάν η οδηγία δεν εφαρμοσθεί όπως πρέπει.

Οι αποφάσεις αφορούν συγκεκριμένα μέρη και είναι υποχρεωτικές στο σύνολό τους για εκείνους προς τους οποίους απευθύνονται, είτε πρόκειται για κράτη μέλη, είτε για εταιρείες, είτε για άτομα. Αποφάσεις που επιβάλλουν οικονομικού χαρακτήρα υποχρεώσεις είναι εκτελεστές για τα εθνικά δικαστήρια.

Οι συστάσεις και οι γνώμες δεν έχουν δεσμευτική ισχύ αλλά απλώς δηλώνουν την άποψη του κοινοτικού οργάνου που τις εκδίδει.

Διαδικασία έγκρισης της Κοινοτικής Νομοθεσίας

Διαδικασία συνεργασίας

Η διαδικασία αυτή ακολουθείται για ορισμένους τομείς στους οποίους το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο των Υπουργών έχουν δυνατότητα συναπόφασης. Οι τομείς αυτοί είναι οι εξής:

- * η απαγόρευση των διακρίσεων λόγω εθνικότητας
- * η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων
- * το δικαίωμα εγκατάστασης
- * η νομοθεσία που αφορά την ενιαία εσωτερική αγορά
- * η ασφάλεια και υγεία των εργαζομένων
- * το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
- * η έρευνα και η τεχνολογική ανάπτυξη

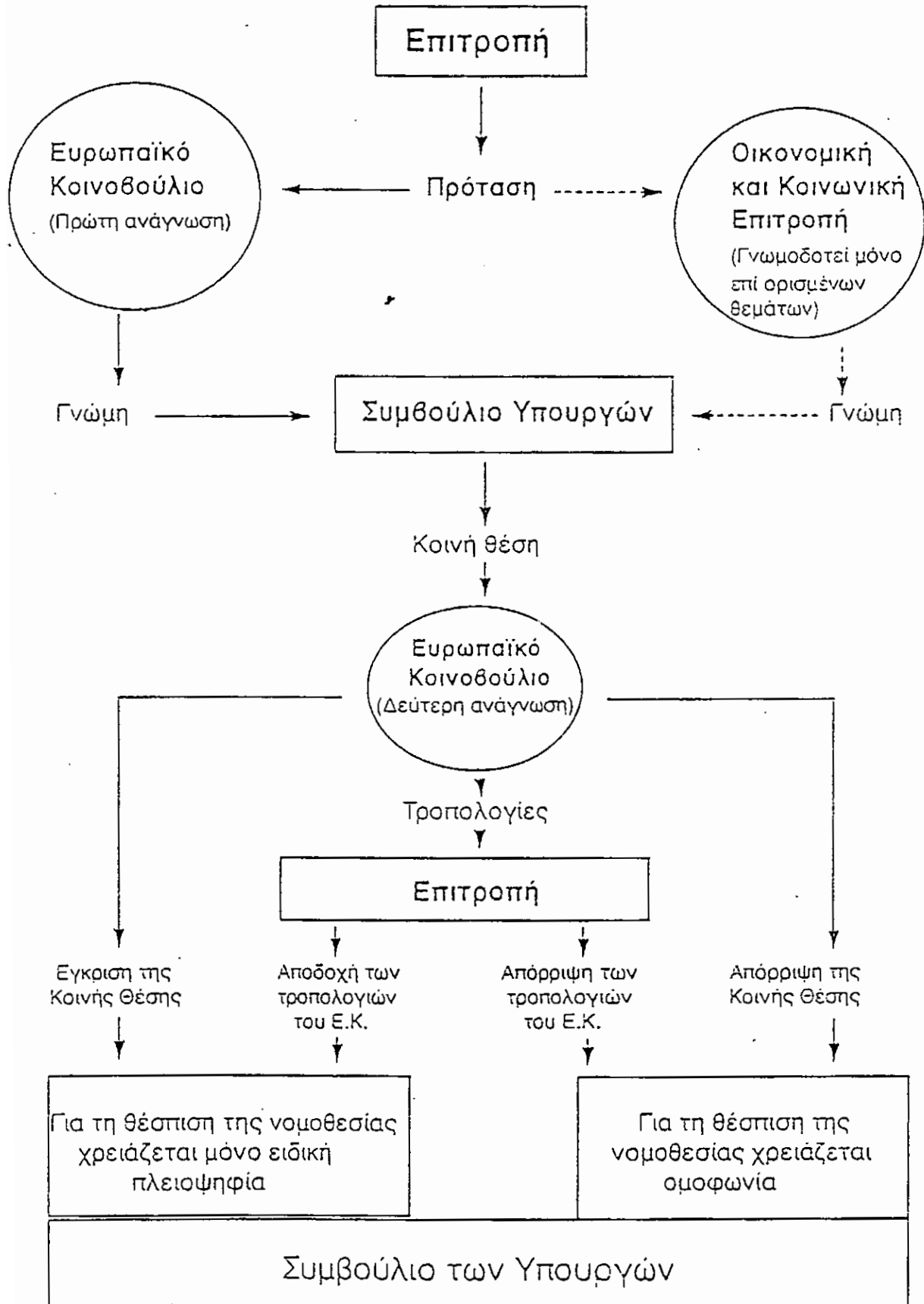
Στη σελίδα 3 του παρόντος παραρτήματος παρέχεται μια σχηματική παράσταση της διαδικασίας αυτής.

Διαδικασία γνωμοδότησης

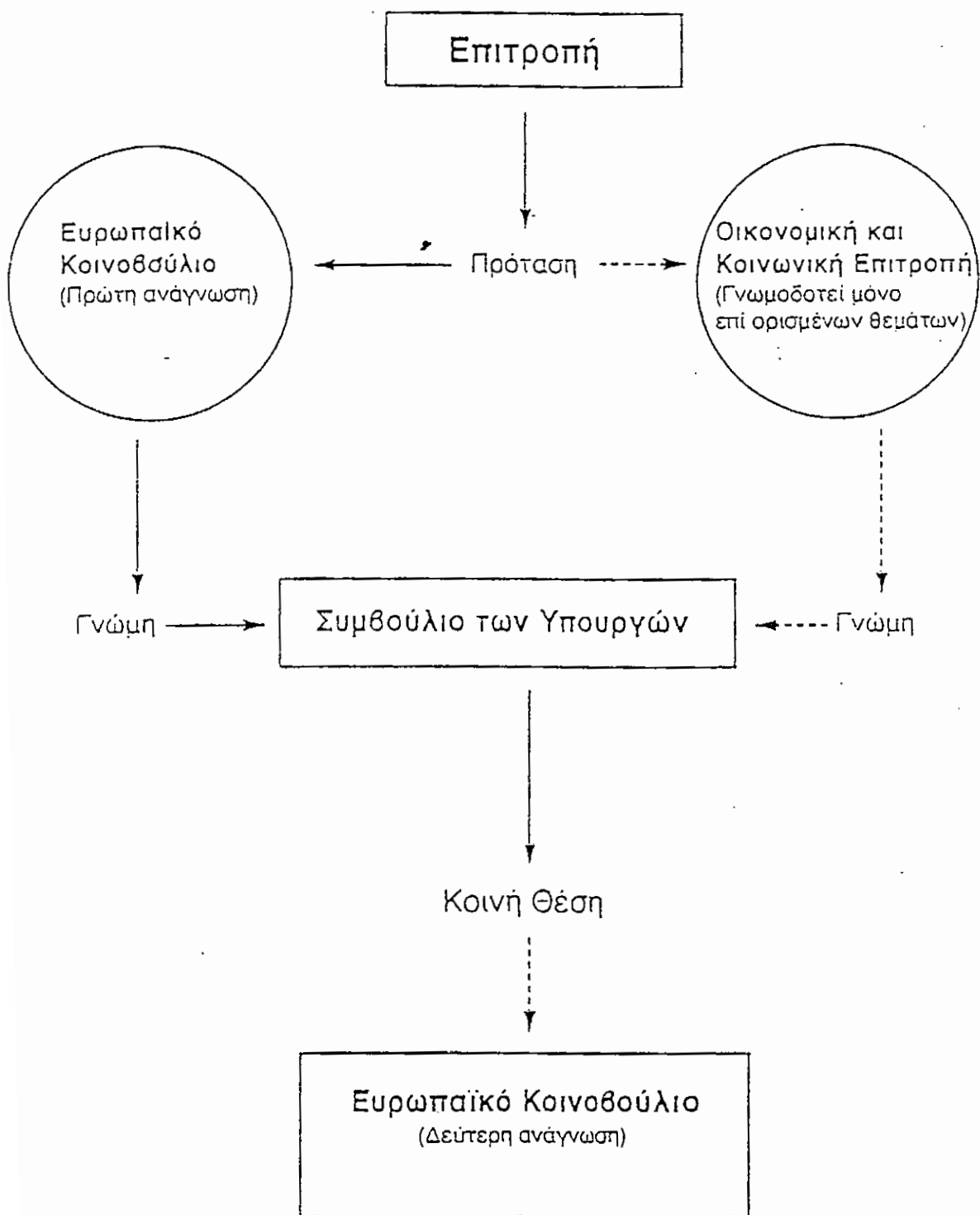
Η διαδικασία αυτή ακολουθείται για όλα τα νομοθετικά θέματα σχετικά με τα οποία το Συμβούλιο των Υπουργών έχει την αποκλειστική αρμοδιότητα λήψης αποφάσεων και τα οποία, ως εκ τούτου, δεν εμπίπτουν στη διαδικασία συνεργασίας.

Στη σελίδα 4 του παρόντος παραρτήματος παρέχεται μια σχηματική παράσταση της διαδικασίας αυτής.

Διαδικασία συνεργασίας

Διαδικασία γνωμοδότησης

Παράρτημα "Δ"

Η συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση
(Maastricht: Δεκέμβριος 1991)

Απόσπασμα σχετικά με την πολιτική για τους καταναλωτές

ΤΙΤΛΟΣ ΧΙ: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ

Άρθρο 129α

1. Η Κοινότητα συμβάλλει στην επίτευξη υψηλού επιπέδου προστασίας των καταναλωτών με:
 - I. μέτρα θεσπιζόμενα κατ' εφαρμογήν του Άρθρου 100Α στα πλαίσια της υλοποίησης της εσωτερικής αγοράς
 - II. ειδικές δράσεις που στηρίζουν και συμπληρώνουν την πολιτική των κρατών μελών για την προστασία της υγείας, της ασφάλειας και των οικονομικών συμφερόντων των καταναλωτών, καθώς και για την επαρκή ενημέρωσή τους.
2. Το Συμβούλιο, αποφασίζοντας με τη διαδικασία του Άρθρου 189B και μετά από διαβούλευση με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, θεσπίζει τις ειδικές δράσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1, στοιχείο β.
3. Οι δράσεις που θεσπίζονται κατ' εφαρμογήν της παραγράφου 2 δεν εμποδίζουν τα κράτη μέλη να διατηρούν ή να εισάγουν μέτρα ενισχυμένης προστασίας. Τα μέτρα αυτά πρέπει να συμβιβάζονται με την παρούσα συνθήκη και να κοινοποιούνται στην Επιτροπή.

ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 25ης Ιουλίου 1985

για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σε θέματα ευθύνης λόγω ελαττωματικών προϊόντων

(85/374/ΕΟΚ)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και ιδιαίτερα το άρθρο 100,

την πρόταση της Επιτροπής⁽¹⁾,τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου⁽²⁾,τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής⁽³⁾,

Έκτιμώντας:

ότι η προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών σε θέματα ευθύνης του παραγωγού για ζημιές που προκαλούνται λόγω του ελαττωματικού χαρακτήρος των προϊόντων του, είναι απαραίτητη, δεδομένου ότι οι διαφορές στις επιμέρους νομοθεσίες ενδέχεται να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό, να επηρεάσουν την ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων εντός της κοινής αγοράς και να προκαλέσουν διαφορές στο επίπεδο προστασίας του καταναλωτή από τις ζημιές, στην υγεία και στην περιουσία του, λόγω ενός ελαττωματικού προϊόντος·

ότι μόνο η καθιέρωση της ευθύνης άνευ πταίσματος του παραγωγού επιτρέπει τη σωστή επίλυση του προβλήματος του δικαιού καταλογισμού των εγγενών στη σύγχρονη τεχνική παραγωγή κινδύνων, που χαρακτηρίζει μια εποχή αυξανόμενου τεχνικού πολιτισμού, όπως η δική μας·

ότι η ευθύνη θα πρέπει να καλύπτει μόνο τα κινητά αγαθά που αποτελούν αντικείμενο βιομηχανικής παραγωγής· ότι θα πρέπει, κατά συνέπεια, να εξαιρεθούν της ευθύνης αυτής τα προϊόντα της γεωργίας και του κτηνίου, εκτός εάν έχουν υποστεί μεταποίηση βιομηχανικού χαρακτήρα που θα μπορούσε να τα καταστήσει ελαττωματικά· ότι η προβλεπόμενη από την παρούσα οδηγία ευθύνη πρέπει, επίσης, να καλύπτει τα κινητά αγαθά που χρησιμοποιούνται κατά την ανέγερση ακινήτων ή ενσωματώνονται σε αυτά·

ότι η προστασία του καταναλωτή απαιτεί τη γένεση ευθύνης όλων των συμμετεχόντων στην παραγωγική διαδικασία σε περίπτωση που το τελικό προϊόν, ένα συστατικό αυτού ή η χρηρηγηθείσα πρώτη ύλη, παρου-

σιάζει ελάττωμα· ότι, για τον ίδιο λόγο, θα πρέπει να γεννάται ευθύνη του προσώπου που εισάγει προϊόντα στην Κοινότητα καθώς και οποιουδήποτε εμφανίζεται ως παραγωγός, θέτοντας την επωνυμία, το σήμα ή κάθε άλλο διακριτικό του σημείο ή διαθέτει ένα προϊόν του οποίου ο παραγωγός είναι αδύνατο να εντοπιστεί·

ότι όταν περισσότερα του ενός πρόσωπα ευθύνονται για την ίδια ζημία, η προστασία του καταναλωτή επιβάλλει να δύναται ο ζημιωθής να απαιτήσει την ολική επανόρθωση της ζημίας από καθένα των ανωτέρω προσώπων, αδιακρίτως·

ότι, για να προστατευθεί η σωματική ακεραιότητα και τα αγαθά του καταναλωτή, ο καθορισμός της ελαττωματικότητας ενός προϊόντος πρέπει να γίνεται σε συνάρτηση όχι με την ακαταλληλότητά του προς χρήση, αλλά με την έλλειψη της ασφάλειας εκείνης την οποία το ευρύ κοινό δικαιούται να αναμένει· ότι η ασφάλεια αυτή εκτιμάται, αφού αποκλεισθεί κάθε καταχρηστική χρήση του προϊόντος που μπορεί να θεωρηθεί ως παράλογη υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις·

ότι η δίκαιη κατανομή των κινδύνων μεταξύ του ζημιωθέντος και του παραγωγού προϋποθέτει τη δυνατότητα του τελευταίου αυτού να απαλλαγεί από την ευθύνη, εφόσον αποδείξει την ύπαρξη ορισμένων απαλλακτικών στοιχείων·

ότι η προστασία του καταναλωτή απαιτεί να μην θίγεται η ευθύνη του παραγωγού από τις πράξεις ή παραλείψεις άλλων προσώπων, που συνέβαλαν στην πρόκληση της ζημίας· ότι η ύπαρξη συντρέχοντος πταίσματος πρέπει, οπωσδήποτε, να ληφθεί υπόψη για τη μείωση ή τον αποκλεισμό της ευθύνης αυτής·

ότι η προστασία του καταναλωτή απαιτεί την επανόρθωση των ζημιών, λόγω θανάτου ή σωματικών βλαβών, καθώς και την επανόρθωση των υλικών ζημιών· ότι η τελευταία αυτή θα πρέπει, όμως, να περιορίζεται σε αντικείμενα ιδιωτικής χρήσης ή κατανάλωσης, ενώ θα πρέπει να προβλεφθεί ένα εκπιπτόμενο σταθερό ποσό για να αποφευχθεί η υπερβολική αύξηση των δικαστικών διαφορών· ότι η οδηγία δεν θίγει την επανόρθωση του *prejudice doictis* ή άλλων ηθικών βλαβών, που ενδεχομένως προβλέπονται από το εφαρμοστέο στη συγκεκριμένη περίπτωση δίκαιο·

ότι η καθιέρωση ενιαίας προθεσμίας παραγραφής για την αγωγή επανόρθωσης της προκληθείσας ζημίας είναι προς το συμφέρον τόσο του ζημιωθέντος, όσο και του παραγωγού·

(1) ΕΕ αριθ. C 241 της 14. 10. 1976, σ. 9, και ΕΕ αριθ. C 271 της 26. 10. 1979, σ. 3.

(2) ΕΕ αριθ. C 127 της 21. 5. 1979, σ. 61.

(3) ΕΕ αριθ. C 114 της 7. 5. 1979, σ. 15.

τα προϊόντα υφείρονται με την πάροδο του χρόνου, ώς θεσπίζονται αυστηρότερες προδιαγραφές ασφάλειας και προοδεύουν οι επιστημονικές και τεχνικές γνώσεις· και κατά συνέπεια θα ήταν άδικο να καθίσταται ο παραγωγός υπεύθυνος, χωρίς χρονικό περιορισμό για τα απτώματα του προϊόντος του· ότι η ευθύνη του θα πέσει ως εκ τούτου, να παύει μετά εύλογο χρονικό διάστημα, χωρίς δεδαιώς να θίγονται οι εκκρεμούσες ωγές·

2, για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική προστασία των καταναλωτών, δεν θα πρέπει να υπάρχει δυνατότητα επέκλισης, μέσω συμβατικής ρήτηρας, από την ευθύνη του παραγωγού έναντι του ζημιωθέντος·

3, ανάλογα με τα νομικά συστήματα των κρατών βλόν, ο ζημιωθείς μπορεί να έχει δικαίωμα επανόρθωσης, δάσει συμβατικής ευθύνης ή εξωσυμβατικής ευθύνης με νομική δάση άλλη από την προβλεπόμενη την παρούσα οδηγία· ότι οι διατάξεις αυτές στο μέτρο που επιδιώκουν, επίσης, την αποτελεσματική προστασία των καταναλωτών, δεν θα πρέπει να θίγονται από την παρούσα οδηγία· ότι, εφόσον η αποτελεσματική προστασία των καταναλωτών στον τομέα των φαρμακευτικών προϊόντων εξασφαλίζεται ήδη, επίσης, σε ένα κράτος μέλος με ειδικό καθεστώς ευθύνης, θα πρέπει επίσης, να παραμείνει δυνατή η έγερση αγωγών, δάσει του καθεστώτος αυτού·

4, εφόσον η ευθύνη λόγω ζημιών πυρηνικής ενέργειας υφίσταται ήδη σε όλα τα κράτη μέλη με επαρκείς ειδικές διατάξεις, είναι δυνατή η εξαίρεση των ανωτέρω ζημιών από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας·

5, η εξαίρεση των πρώτων υλών γεωργίας και των προϊόντων κτηνοτροφίας από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας μπορεί να θεωρηθεί σε ορισμένα κράτη μέλη, λαμβανομένων υπόψη των απαιτήσεων της προστασίας των καταναλωτών, ως αδικαιολόγητος περιορισμός της προστασίας αυτής· ότι ένα κράτος μέλος θα πρέπει, κατά συνέπεια, να έχει τη δυνατότητα να επεκτείνει την ευθύνη και στα προϊόντα αυτά·

6, για παρόμοιους λόγους, η δυνατότητα που παρέχεται στον παραγωγό να απαλλαγεί από την ευθύνη, αποδεικνύοντας ότι το επίπεδο επιστημονικών και τεχνικών γνώσεων τη στιγμή που έθεσε το προϊόν σε κυκλοφορία δεν επέτρεπε να διαπιστωθεί η ύπαρξη του ελαττώματος, θα μπορούσε να θεωρηθεί σε ορισμένα κράτη μέλη ως αδικαιολόγητος περιορισμός της προστασίας των καταναλωτών· ότι θα πρέπει, συνεπώς, να δύναται να κράτος μέλος να διατηρήσει στη νομοθεσία του ή να καταστήσει με νέα νομοθεσία απαράδεκτη την απαλλακτική αυτή απόδειξη· ότι, σε περίπτωση νέας νομοθεσίας, η προσφυγή στην παρέκκλιση αυτή θα πρέπει πωσδήποτε να υποδληθεί στην κοινοτική διαδικασία andstill, για να επαυξηθεί, ει δυνατόν, κατά τρόπο, παλαιό το επίπεδο προστασίας στην Κοινότητα·

7, λόγω των νομικών παραδόσεων των περισσότερων κρατών μελών, δεν θα ήταν σκόπιμο να καθοριστεί ένα ενωτικό οικονομικό όριο ευθύνης άνευ πτώσεως του

παραγωγού· ότι, εφόσον όμως οι παραδόσεις αυτές διαφέρουν μεταξύ τους, φαίνεται δυνατό να επιτραπεί σε ένα κράτος μέλος να παρεκκλίνει από την αρχή της απεριόριστης ευθύνης, προβλέποντας ένα όριο συνολικής ευθύνης του παραγωγού για το θάνατο ή τις σωματικές βλάβες που προκαλούνται από αντικείμενα πανομοιότυπα και με το ίδιο ελάττωμα, υπό την προϋπόθεση ότι το όριο αυτό θα είναι αρκετά υψηλό, ώστε να διασφαλίζεται η επαρκής προστασία των καταναλωτών και η ορθή λειτουργία της κοινής αγοράς·

8, ότι η εναρμόνιση ως αποτέλεσμα της παρούσας οδηγίας δεν είναι δυνατόν, στην παρούσα φάση, να είναι καθολική, αλλά ανοίγει απλώς το δρόμο προς μια γενικότερη εναρμόνιση· ότι θα πρέπει, συνεπώς, να υποβάλλονται από την Επιτροπή στο Συμβούλιο σε τακτικά διαστήματα εκθέσεις περί της εφαρμογής της οδηγίας, συνοδευόμενες, ενδεχομένως, από κατάλληλες προτάσεις·

9, ότι, με την προοπτική αυτή, έχει μεγάλη σημασία η επανεξέταση των διατάξεων της παρούσας οδηγίας που αφορούν τις παρεχόμενες στα κράτη μέλη δυνατότητες παρέκκλισεων, μετά δεδαιώς την πάροδο αρκετού χρονικού διαστήματος που θα επιτρέψει την αποκόμιση πρακτικής εμπειρίας, όσον αφορά τις επιπτώσεις των παρέκκλισεων αυτών στην προστασία των καταναλωτών και τη λειτουργία της κοινής αγοράς·

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1

Ο παραγωγός ευθύνεται για κάθε ζημία που οφείλεται σε ελάττωμα του προϊόντος του.

Άρθρο 2

«Προϊόν», κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας, θεωρείται κάθε κινητό, εκτός από τις πρώτες ύλες γεωργίας και τα προϊόντα κτηνοτροφίας, ακόμα και εάν είναι ενσωματωμένο σε άλλο κινητό ή ακίνητο. «Πρώτες ύλες γεωργίας» είναι τα προϊόντα του εδάφους της κτηνοτροφίας και της αλιείας, εκτός από εκείνα που έχουν υποστεί αρχική μεταποίηση. Ως «προϊόν» θεωρείται και ο ηλεκτρισμός.

Άρθρο 3

1. Ως «παραγωγός» θεωρείται: ο κατασκευαστής ενός τελικού προϊόντος, ο παραγωγός κάθε πρώτης ύλης ή ο κατασκευαστής ενός συστατικού καθώς και κάθε πρόσωπο του εμφανίζεται ως παραγωγός του προϊόντος, επιθέτοντας σε αυτό την επωνυμία, το σήμα ή κάθε άλλο διακριτικό του σημείο.

2. Με την επιφύλαξη της ευθύνης του παραγωγού, οποιοσδήποτε εισάγει στην Κοινότητα ένα προϊόν για πώληση, μίσθωση, leasing ή οποιαδήποτε άλλη μορφή διανομής στα πλαίσια της εμπορικής του δραστηριότητας θεωρείται ως παραγωγός του κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας και υπέχει ευθύνη παραγωγού.

3. Εάν είναι αδύνατο να προσδιοριστεί η ταυτότητα του παραγωγού, κάθε προμηθευτής του προϊόντος θα θεωρείται ως παραγωγός του, εκτός αν ενημερώσει τον ζημιωθέντα, εντός εύλογης προθεσμίας, σχετικά με την ταυτότητα του παραγωγού ή εκείνου που του προμήθευσε το προϊόν. Το ίδιο ισχύει όταν πρόκειται για εισαγόμενο προϊόν, εάν η ταυτότητα του εισαγωγέα, όπως την αναφέρει η παράγραφος 2, δεν αναγράφεται στο προϊόν, ακόμα και εάν αναφέρεται η επωνυμία του παραγωγού.

Άρθρο 4

Ο ζημιωθείς υποχρεούται να αποδείξει τη ζημία, το ελάττωμα καθώς και την αιτιώδη συνάφεια, μεταξύ ελαττώματος και ζημίας.

Άρθρο 5

Εάν, βάσει των διατάξεων της παρούσας οδηγίας, δύο ή περισσότερα πρόσωπα ευθύνονται για την ίδια ζημία, τα πρόσωπα αυτά ευθύνονται εις ολόκληρον, με την επιφύλαξη των διατάξεων του εθνικού δικαίου, όσον αφορά τη δικαστική επιδίωξη των δικαιωμάτων.

Άρθρο 6

1. Ένα προϊόν θεωρείται ελαττωματικό, εάν δεν παρέχει την ασφάλεια που δικαιούται κανείς να αναμένει λαμβανομένων υπόψη όλων των περιστάσεων, συμπεριλαμβανομένων:

- α) της εξωτερικής εμφάνισης του προϊόντος·
- β) της εύλογως αναμενόμενης χρησιμοποίησης του προϊόντος·
- γ) του χρόνου κατά τον οποίο το προϊόν ετέθη σε κυκλοφορία.

2. Ένα προϊόν δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ελαττωματικό απλώς και μόνο, επειδή, ακολουθώντας, τέθηκε σε κυκλοφορία ένα άλλο τελειότερο.

Άρθρο 7

Ο παραγωγός δεν ευθύνεται, σύμφωνα με την παρούσα οδηγία, εάν αποδείξει:

- α) ότι δεν έθεσε το προϊόν σε κυκλοφορία·
- β) ότι, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων, είναι πιθανόν το ελάττωμα που προκάλεσε τη ζημία να μην υπήρχε, όταν ο παραγωγός έθεσε το προϊόν σε κυκλοφορία ή να εμφανίστηκε αργότερα·
- γ) ότι ούτε κατασκεύασε το προϊόν, αποδίδοντας στην πώληση ή σε οποιαδήποτε άλλη μορφή διανομής με οικονομικό σκοπό, ούτε το κατασκεύασε ή

το διένειμε στα πλαίσια της επαγγελματικής του δραστηριότητας·

- δ) ότι το ελάττωμα οφείλεται στο ότι το προϊόν κατασκευάστηκε σύμφωνα με αναγκαστικούς κανόνες δικαίου που θεσπίστηκαν από δημόσια αρχή·
- ε) ότι όταν έθεσε το προϊόν σε κυκλοφορία, το επίπεδο επιστημονικών και τεχνικών γνώσεων δεν επέτρεπε να διαπιστωθεί η ύπαρξη του ελαττώματος·
- στ) εάν πρόκειται για κατασκευαστή συστατικού, ότι το ελάττωμα μπορεί να αποδοθεί στη σχεδίαση του προϊόντος στο οποίο το συστατικό έχει ενσωματωθεί ή στις οδηγίες που παρέσχε ο κατασκευαστής του προϊόντος.

Άρθρο 8

1. Υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του εθνικού δικαίου σχετικά με τη δικαστική επιδίωξη των δικαιωμάτων, η ευθύνη του παραγωγού δεν μειώνεται εάν η ζημία οφείλεται τόσο σε ελάττωμα του προϊόντος, όσο και σε πράξη ή παράλειψη τρίτου.

2. Η ευθύνη του παραγωγού δύναται να μειωθεί ή να αρθεί λαμβανομένων υπόψη όλων των περιστάσεων, όταν η ζημία οφείλεται τόσο σε ελάττωμα του προϊόντος, όσο και σε υπαιτιότητα του ζημιωθέντος προσώπου για τις πράξεις του οποίου ευθύνεται ο ζημιωθείς.

Άρθρο 9

«Ζημία», κατά την έννοια του άρθρου 1, σημαίνει:

- α) ζημία λόγω θανάτου ή σωματικών βλαβών·
- β) ζημία ή καταστροφή, ύψους πέραν ενός εκπιπόμενου ποσού 500 ECU, κάθε περιουσιακού στοιχείου, εκτός από το ίδιο το ελαττωματικό προϊόν, με την προϋπόθεση ότι το περιουσιακό αυτό στοιχείο:
 - i) είναι από εκείνα που συνήθως προορίζονται για ιδιωτική χρήση ή κατανάλωση, και
 - ii) χρησιμοποιήθηκε από τον ζημιωθέντα, κυρίως για ιδιωτική χρήση ή κατανάλωση.

Το άρθρο αυτό δεν θίγει τις εθνικές διατάξεις περί των μη υλικών ζημιών.

Άρθρο 10

1. Τα κράτη μέλη θα λάβουν νομοθετικά μέτρα, ώστε η αγωγή περί επανόρθωσης της ζημίας, βάσει της παρούσας οδηγίας, να παραγράφεται μετά πάροδο τριών ετών, από την ημεέρα που ο ενάγων διαπίστωσε ή όφειλε να είχε διαπιστώσει τη ζημία, το ελάττωμα και την ταυτότητα του παραγωγού.

2. Η παρούσα οδηγία δεν θίγει τις διατάξεις της νομοθεσίας των κρατών μελών, περί αναστολής ή διακοπής της παραγωγής.

Άρθρο 11

Τα κράτη μέλη θα λάβουν νομοθετικά μέτρα, ώστε τα δικαιώματα που η οδηγία αυτή παρέχει στον ζημιωθέντα, να παραγράφονται μετά πάροδο δέκα ετών, από την ημερομηνία κατά την οποία ο παραγωγός έθεσε σε κυκλοφορία το συγκεκριμένο προϊόν που προξένησε τη ζημία, εκτός εάν, στο μεταξύ, ο ζημιωθείς στράφηκε δικαστικά κατά του παραγωγού.

Άρθρο 12

Η ευθύνη του παραγωγού, δάσει της παρούσας οδηγίας, δεν δύναται να περιοριστεί ή να αποκλειστεί έναντι του ζημιωθέντος με ρήτρα περιορισμού ή απαλλαγής από την ευθύνη.

Άρθρο 13

Η παρούσα οδηγία δεν θίγει τα δικαιώματα, που ενδέχεται να έχει ο ζημιωθείς, δάσει του δικαίου περί φαρμακικής ή εξωσυμδατικής ευθύνης, ή δάσει ειδικού καθεστώτος ευθύνης που τυχόν ισχύει κατά τη στιγμή κοινοποίησης της οδηγίας.

Άρθρο 14

Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται σε περίπτωση ζημίας οφειλόμενης σε πυρηνικά ατυχήματα, καλυπτόμενα από διεθνείς συμβάσεις που έχουν επικυρωθεί από τα κράτη μέλη.

Άρθρο 15

1. Τα κράτη μέλη δύναται:

α) κατά παρέκκλιση από το άρθρο 2, να προβλέψουν στη νομοθεσία τους ότι ως «προϊόντα», κατά την έννοια του άρθρου 1 της παρούσας οδηγίας, θεωρούνται επίσης οι πρώτες ύλες γεωργίας και τα προϊόντα κτηνίου.

β) κατά παρέκκλιση από το άρθρο 7 στοιχείο ε), να διατηρήσουν στη νομοθεσία τους ή, με την επιφύλαξη της διαδικασίας που προβλέπεται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου, να θεσπίσουν διάταξη σύμφωνα με την οποία ο παραγωγός θα ευθύνεται ακόμα και εάν αποδείξει ότι οι επιστημονικές και τεχνικές γνώσεις τη στιγμή που έθεσε το προϊόν σε κυκλοφορία, δεν επέτρεπαν να διαπιστωθεί η ύπαρξη του ελαττώματος.

2. Το κράτος μέλος που επιθυμεί να θεσπίσει το μέτρο που προβλέπεται στην παράγραφο 1 στοιχείο β), ανακοινώνει στην Επιτροπή το κείμενο του σχεδιαζόμενου μέτρου· η Επιτροπή ενημερώνει σχετικά τα άλλα κράτη μέλη.

Το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος αναδάλει την εφαρμογή του σχεδιαζόμενου μέτρου για διάστημα εννέα μηνών, από την ενημέρωση της Επιτροπής και, υπό τον όρο, ότι η Επιτροπή δεν έχει εν τω μεταξύ υποβάλει στο Συμβούλιο πρόταση τροποποίησης της παρούσας οδηγίας για το εν λόγω θέμα. Εάν ωστόσο, η Επιτροπή, εντός τριών μηνών αφότου λάβει την προαναφερθείσα

ενημέρωση, δεν ανακοινώσει στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος την πρόθεσή της να υποβάλει παρόμοια πρόταση στο Συμβούλιο, το κράτος μέλος μπορεί να λάβει αμέσως το σχεδιαζόμενο μέτρο.

Εάν η Επιτροπή υποβάλει στο Συμβούλιο τέτοια πρόταση τροποποίησης της παρούσας οδηγίας μέσα στο προαναφερόμενο διάστημα των εννέα μηνών, το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος αναδάλει την εφαρμογή του σχεδιαζόμενου μέτρου για ένα νέο διάστημα 18 μηνών από την υποβολή της εν λόγω πρότασης.

3. Δέκα χρόνια μετά την ημερομηνία κοινοποίησης της παρούσας οδηγίας η Επιτροπή υποδάλει στο Συμβούλιο έκθεση, σχετικά με τις επιπτώσεις που είχε για την προστασία των καταναλωτών και τη λειτουργία της κοινής αγοράς, η εφαρμογή εκ μέρους των δικαστηρίων του άρθρου 7 στοιχείο ε) και της παραγράφου 1 στοιχείο δ) του παρόντος άρθρου. Το Συμβούλιο, δάσει της έκθεσης αυτής μετά από πρόταση της Επιτροπής και υπό τους όρους του άρθρου 100 της συνθήκης, αποφασίζει εάν θα καταργήσει το στοιχείο ε) του άρθρου 7.

Άρθρο 16

1. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέψουν ότι η ολική ευθύνη του παραγωγού για αποζημιώσεις λόγω θανάτου ή σωματικών βλαδών οφειλόμενων σε πανομοιότυπα αντικείμενα με το ίδιο ελάττωμα, περιορίζεται σε ποσό όχι κατώτερο των 70 εκατομμυρίων ECU.

2. Δέκα χρόνια μετά την ημερομηνία κοινοποίησης της οδηγίας, η Επιτροπή υποδάλει στο Συμβούλιο έκθεση, σχετικά με τις επιπτώσεις που είχε για την προστασία των καταναλωτών και τη λειτουργία της κοινής αγοράς η εφαρμογή του περιορισμού του ύψους της ευθύνης από τα κράτη μέλη που έκαναν χρήση της ευχέρειας της παραγράφου 1. Με δάση αυτή την έκθεση, το Συμβούλιο, υπό τους όρους του άρθρου 100 της συνθήκης και μετά από πρόταση της Επιτροπής, αποφασίζει αν θα καταργήσει την παράγραφο 1.

Άρθρο 17

Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται για προϊόντα που τέθηκαν σε κυκλοφορία, πριν από την ημερομηνία έναρξης ισχύος των διατάξεων που προβλέπει το άρθρο 19.

Άρθρο 18

1. Η έννοια του ECU στην παρούσα οδηγία έχει ληφθεί από τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 3180/78⁽¹⁾, όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2626/84⁽²⁾. Η ισοτιμία σε εθνικό νόμισμα είναι αρχικά αυτή που ισχύει κατά την ημέρα έκδοσης της παρούσας οδηγίας.

2. Το Συμβούλιο προτάσει της Επιτροπής, εξετάζει κάθε πέντε έτη, και ενδεχομένως αναθεωρεί τα ποσά της παρούσας οδηγίας, ανάλογα με την εξέλιξη της οικονομικής και νομισματικής κατάστασης στην Κοινότητα.

(¹) ΕΕ αριθ. L 379 της 30. 12. 1978, σ. 1.

(²) ΕΕ αριθ. L 247 της 16. 9. 1984, σ. 1.

Άρθρο 19

Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις απαραίτητες νομοθετικές κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις για τη μμόρφωση προς την παρούσα οδηγία το αργότερο τός τριετίας από την κοινοποίησή της και ενημερών σχετικά την Επιτροπή (!).

Η διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 15 παρά-αφος 2 εφαρμόζεται από την ημερομηνία κοινοποίησης της οδηγίας.

Άρθρο 20

Τα κράτη μέλη κοινοποιούν στην Επιτροπή τα κείμενα των κυριότερων διατάξεων εσωτερικού δικαίου που σπίζουν για θέματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμο-ς της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 21

Η Επιτροπή υποβάλλει κάθε πέντε χρόνια στο Συμβούλιο, αφενός μεν, έκθεση σχετικά με την εφαρ-μογή της παρούσας οδηγίας, αφετέρου δε, ενδεχομένως, τις κατάλληλες προτάσεις.

Άρθρο 22

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες, 25 Ιουλίου 1985.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

J. POOS

Η παρούσα οδηγία κοινοποιήθηκε στα κράτη μέλη στις 30 Ιουλίου 1985.

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 25ης Ιουλίου 1985

που καθορίζει τη διαδικασία διορισμού των μελών του Συμβουλίου του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος τα οποία ορίζονται από την Κοινότητα

(85/375/ΕΟΚ)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 235,

την πρόταση της Επιτροπής⁽¹⁾,τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου⁽²⁾,

Εκτιμώντας:

ότι οι αντιπρόσωποι των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνελθόντες στο πλαίσιο του Συμβουλίου, αποφάσισαν, με τη συμφωνία της 29ης Μαρτίου 1982, τη σύσταση Ευρωπαϊκού Ιδρύματος·

ότι η συμφωνία αυτή προβλέπει ότι η Κοινότητα δύναται να διορίζει δέκα μέλη του Συμβουλίου του Ιδρύματος·

ότι πρέπει να καθορισθεί διαδικασία, που να επιτρέπει την άσκηση αυτής της δυνατότητας·

ότι πρέπει να προβλεφθεί η κατάλληλη συμμετοχή των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στα πλαίσια του Συμβουλίου του Ιδρύματος·

ότι η συνθήκη δεν προβλέπει ειδικές εξουσίες δράσης που απαιτούνται για το σκοπό αυτό,

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ:

Άρθρο 1

Τα μέλη του Συμβουλίου του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος, ο διορισμός των οποίων εμπίπτει στην αρμοδιότητα της

Κοινότητας διορίζονται από το Συμβούλιο το οποίο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία μετά από πρόταση της Επιτροπής και μετά από γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Άρθρο 2

Κατά τη διατύπωση της πρότασής της η Επιτροπή επιλέγει μεταξύ προσωπικοτήτων υψηλού επιπέδου, βάσει των ικανοτήτων και της πείρας τους. Μεριμνά ώστε τα προτεινόμενα πρόσωπα να παρέχουν κάθε εργασία ανεξαρτησίας.

Ο προτεινόμενος κατάλογος περιλαμβάνει μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Άρθρο 3

Η απόφαση αρχίζει να ισχύει την ημερομηνία έναρξης της ισχύος της συμφωνίας για τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος.

Βρυξέλλες 25 Ιουλίου 1985.

*Για το Συμβούλιο**Ο Πρόεδρος*

J. POOS

(1) ΕΕ αριθ. C 112 της 7. 5. 1985, σ. 4.

(2) Γνώμη που διατυπώθηκε στις 12 Ιουλίου 1985 (δεν δημοσιεύθηκε ακόμα στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

Η ισχύουσα Ελληνική Νομοθεσία για την προστασία
των καταναλωτών.

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 2251

*Προστασία των καταναλωτών.*Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο 1

Γενικές διατάξεις

1. Η Πολιτεία μεριμνά για τα συμφέροντα των καταναλωτών.

2. Η Πολιτεία μεριμνά ιδίως για:

- α) την υγεία και την ασφάλεια των καταναλωτών,
- β) τα οικονομικά τους συμφέροντα,
- γ) την οργάνωσή τους σε ενώσεις καταναλωτών,
- δ) το δικαίωμα ακρόασής τους σε θέματα που τους αφορούν και
- ε) την πληροφόρηση και επιμόρφωσή τους σε καταναλωτικά θέματα.

3. Οι διατάξεις που προστατεύουν τους καταναλωτές ισχύουν τόσο στον ιδιωτικό τομέα όσο και για τις επιχειρήσεις οποιασδήποτε μορφής του δημόσιου τομέα και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης.

4. Κατά την έννοια αυτού του νόμου:

α) Καταναλωτής είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο για το οποίο προορίζονται τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες που προσφέρονται στην αγορά ή το οποίο κάνει χρήση τέτοιων προϊόντων ή υπηρεσιών εφόσον αποτελεί τον τελικό αποδέκτη τους. Καταναλωτής είναι και κάθε αποδέκτης του διαφημιστικού μηνύματος.

β) Προμηθευτής είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που, κατά την άσκηση της επαγγελματικής ή επιχειρηματικής του δραστηριότητας, προμηθεύει προϊόντα ή παρέχει υπηρεσίες στον καταναλωτή. Προμηθευτής είναι και ο διαφημιζόμενος. Προμηθευτής είναι επίσης και ο παραγωγός ως προς την ευθύνη του για ελαττωματικά προϊόντα.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Άρθρο 2

Γενικοί όροι των συναλλαγών - Καταχρηστικοί γενικοί όροι

1. Όροι που έχουν διατυπωθεί εκ των προτέρων για απροσδιόριστο αριθμό μελλοντικών συμβάσεων (γενικοί

όροι των συναλλαγών) δεν δεσμεύουν τον καταναλωτή, αν κατά την κατάρτιση της σύμβασης τους αγνοούσε ανυπαίτως και ο προμηθευτής δεν του υπέδειξε την ύπαρξή τους ή του στέρησε τη δυνατότητα να λάβει πραγματική γνώση του περιεχομένου τους.

2. Οι γενικοί όροι συμβάσεων και παρεπόμενων συμφωνιών, που καταρτίζονται στην Ελλάδα, διατυπώνονται στην ελληνική γλώσσα. Εξαιρούνται οι γενικοί όροι των διεθνών συναλλαγών.

3. Έντυποι γενικοί όροι συναλλαγών εκτυπώνονται ευανάγνωστα σε εμφανές μέρος του εγγράφου της σύμβασης.

4. Όροι που συμφωνήθηκαν ύστερα από διαπραγμάτευση μεταξύ των συμβαλλομένων (ειδικοί όροι) είναι επικρατέστεροι από τους αντίστοιχους γενικούς όρους.

5. Κατά την ερμηνεία των γενικών όρων συναλλαγών λαμβάνεται υπόψη η ανάγκη προστασίας του καταναλωτικού κοινού. Γενικοί όροι συναλλαγών που διατυπώθηκαν μονομερώς από τον προμηθευτή ή από τρίτο για λογαριασμό του προμηθευτή, σε περίπτωση αμφιβολίας ερμηνεύονται υπέρ του καταναλωτή.

6. Γενικοί όροι των συναλλαγών που έχουν ως αποτέλεσμα την υπέρμετρη διατάραξη της ισορροπίας των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των συμβαλλομένων σε βάρος του καταναλωτή απαγορεύονται και είναι άκυροι. Ο καταχρηστικός χαρακτήρας γενικού όρου ενσωματωμένου σε σύμβαση κρίνεται αφού ληφθούν υπόψη η φύση των αγαθών ή υπηρεσιών που αφορά η σύμβαση, το σύνολο των ειδικών συνθηκών κατά τη σύναψή της και όλες οι υπόλοιπες ρήτρες της σύμβασης ή άλλης σύμβασης από την οποία αυτή εξαρτάται.

7. Καταχρηστικοί είναι ιδίως οι όροι που:

α) παρέχουν στον προμηθευτή, χωρίς εύλογη αιτία, υπερβολικά μεγάλη προθεσμία αποδοχής της πρότασης του καταναλωτή για σύναψη σύμβασης,

β) περιορίζουν τις ανειλημμένες συμβατικές υποχρεώσεις και ευθύνες των προμηθευτών,

γ) προβλέπουν προθεσμία καταγγελίας της σύμβασης υπερβολικά σύντομη για τον καταναλωτή ή υπερβολικά μακρά για τον προμηθευτή,

δ) συνεπάγονται την παράταση ή ανανέωση της σύμ-

βασης για χρονικό διάστημα υπερβολικά μακρό, αν ο καταναλωτής δεν την καταγγείλει σε ορισμένο χρόνο,

ε) επιφυλάσσουν στον προμηθευτή το δικαίωμα μονομερούς τροποποίησης ή λύσης της σύμβασης χωρίς ορισμένο ειδικό και σπουδαίο λόγο,

στ) επιτρέπουν στον προμηθευτή να καταγγείλει σύμβαση αοριστου διάρκειας χωρίς εύλογη προθεσμία,

ζ) επιφυλάσσουν στον προμηθευτή το δικαίωμα να κρίνει μονομερώς αν η παροχή του είναι σύμφωνη με τη σύμβαση,

η) επιφυλάσσουν στον προμηθευτή το απεριόριστο δικαίωμα να ορίζει μονομερώς το χρόνο εκπλήρωσης της παροχής του,

θ) ορίζουν ότι η παροχή δεν είναι υποχρεωτικό να ανταπεκρίνεται στις ουσιώδεις, για τον καταναλωτή, προδιαγραφές, στο δείγμα, στις ανάγκες της ειδικής χρήσης, για την οποία την ποσορίζει ο καταναλωτής και την οποία αποδέχεται ο προμηθευτής ή στο συνήθισμένο ποσορισμο της,

ι) επιτρέπουν στον προμηθευτή να μην εκτελέσει τις υποχρεώσεις του χωρίς σπουδαίο λόγο,

ια) χωρίς σπουδαίο λόγο αφήνουν το τίμημα αοριστο και δεν επιτρέπουν τον προσδιορισμο του με κριτήρια ειδικά καθορισμένα στη σύμβαση και εύλογα για τον καταναλωτή,

ιβ) περιορίζουν την ευθύνη του προμηθευτή για κρυμμένα ελαττώματα του πράγματος,

ιγ) αποκλείουν ή περιορίζουν υπέρμετρα την ευθύνη του προμηθευτή,

ιδ) προβλέπουν τη μετακύληση της ευθύνης του πωλητή ή του εισαγωγέα αποκλειστικά στον παραγωγό του αγαθού ή σε άλλον,

ιε) περιορίζουν την υποχρέωση του προμηθευτή να τηρεί τις υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει οι εντολοδόχοι του ή εξαρτούν την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του απο την τήρηση ειδικής τυπικής διαδικασίας,

ιστ) επιτρέπουν στον προμηθευτή να καταγγέλλει τη σύμβαση κατά την κρίση του, αν η ίδια ευχέρεια δεν αναγνωρίζεται στον καταναλωτή, ή να παρακρατεί τα ποσα που έχουν καταβληθεί για παροχές που δεν έχουν ακόμη εκτελεσθεί από αυτόν, όταν τη σύμβαση καταγγέλλει ο ίδιος,

ιζ) συνεπάγονται παραίτηση του καταναλωτή από τα δικαιώματά του σε περίπτωση μη εκπλήρωσης ή πλημμελούς εκπλήρωσης της παροχής του προμηθευτή, ακόμη και αν τον προμηθευτή βάρυνε πταίσμα,

ιη) εμποδίζουν τον καταναλωτή να υπαναχωρήσει (από τη σύμβαση), όταν η αύξηση του τιμήματος σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης είναι υπερβολική για αυτόν,

ιθ) αποκλείουν ή περιορίζουν τη νόμιμη ευχέρεια του καταναλωτή να μην εκτελέσει τη σύμβαση,

κ) απαγορεύουν στον καταναλωτή να επισχέσει εν όλω ή εν μέρει την καταβολή του τιμήματος, όταν ο προμηθευτής δεν εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του,

κα) επιβάλλουν στον καταναλωτή που πιστώθηκε με το τίμημα των αγαθών ή υπηρεσιών να εκδώσει μεταχρονολογημένη επιταγή,

κβ) συνεπάγονται παραίτηση του καταναλωτή από τις ενστάσεις του κατά τρίτου που διαδέχεται τον προμηθευτή στη σχέση με τον καταναλωτή,

κγ) απαγορεύουν στον καταναλωτή να προτείνει σε συμψηφισμό προς υποχρεώσεις του από τη σύμβαση ομοειδείς απαιτήσεις του κατά του προμηθευτή,

κδ) βεβαιώνουν ότι ο καταναλωτής γνωρίζει ορισμένους

όρους της σύμβασης ή την κατάσταση των προμηθευμένων πραγμάτων ή την ποιότητα των υπηρεσιών, ενώ πραγματικά τα αγνοεί,

κε) υποχρεώνουν τον καταναλωτή να προκαταβάλει υπερβολικά μεγάλο μέρος του τιμήματος πριν αρχίσει η εκτέλεση της σύμβασης από τον προμηθευτή, μολονότι ο προμηθευτής δεν ανέλαβε την υποχρέωση να εκτελέσει παραγγελία του καταναλωτή με βάση συγκεκριμένες προδιαγραφές ή χαρακτηριστικά ούτε η παροχή του προμηθευτή συνίσταται σε υπηρεσίες με κράτηση,

κστ) επιτρέπουν στον προμηθευτή να απαιτήσει από τον καταναλωτή υπέρμετρες εγγυήσεις,

κζ) αναστρέφουν το βάρος της απόδειξης σε βάρος του καταναλωτή ή περιορίζουν υπέρμετρα τα αποδεικτικά του μέσα,

κη) περιορίζουν υπέρμετρα την προθεσμία, μέσα στην οποία ο καταναλωτής οφείλει να υποβάλει στον προμηθευτή τα παράπονα ή να εγείρει τις αξιώσεις του κατά του προμηθευτή,

κθ) αναθέτουν στον προμηθευτή χωρίς σπουδαίο λόγο την αποκλειστικότητα της συντήρησης και των επισκευών του πράγματος και της προμήθειας των ανταλλακτικών,

λ) επιβάλλουν στον καταναλωτή, σε περίπτωση μη εκπλήρωσης της παροχής του, υπέρμετρη οικονομική επιβάρυνση ή

λαι αποκλείουν την υπαγωγή των διαφορών από σύμβαση στο φυσικό τους δικαστή με την πρόβλεψη αποκλειστικής αλλοδαπής δικαιοδοσίας ή διαιτησίας,

8. Ο προμηθευτής δεν μπορεί να επικαλεσθεί την ακυρότητα ολόκληρης της σύμβασης, για το λόγο ότι ένας ή περισσότεροι γενικοί όροι είναι άκυροι ως καταχρηστικοί.

9. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού εφαρμόζονται όταν τόπος κατάρτισης ή εκτέλεσης της σύμβασης είναι η Ελλάδα, έστω και αν η σύμβαση δεν διέπεται από το ελληνικό δίκαιο.

Άρθρο 3

Συμβάσεις εκτός εμπορικού καταστήματος

1. Συμβάσεις παροχής αγαθών ή υπηρεσιών, που κατάρτιζονται με πρωτοβουλία του προμηθευτή χωρίς ρητή προσκλήση από τον καταναλωτή ή με επίσκεψη του προμηθευτή στον τόπο κατοικίας, διαμονής ή εργασίας του καταναλωτή ή σε χώρο επιλογής του προμηθευτή έξω από το εμπορικό κατάστημά του, είναι άκυρες υπέρ του καταναλωτή, αν δεν καταρτισθούν με έγγραφο στο οποίο να αναφέρονται:

α) το όνομα ή η επωνυμία και η πλήρης διεύθυνση του προμηθευτή και αυτού που συμβάλλεται στο όνομα και για λογαριασμό του προμηθευτή. Η μνεία αριθμού ταχυδρομικής θυρίδας δεν αρκεί,

β) η χρονολογία και η πλήρης διεύθυνση του τόπου κατάρτισης της σύμβασης,

γ) η περιγραφή της φύσης και των χαρακτηριστικών των εμπορευμάτων ή υπηρεσιών,

δ) οι όροι εκτέλεσης της σύμβασης και ιδίως ο τρόπος και ο χρόνος παράδοσης των εμπορευμάτων ή παροχής των υπηρεσιών,

ε) η ολική επιβάρυνση του καταναλωτή και οι όροι πληρωμής και ιδίως, σε περίπτωση πίστωσης του τιμήματος ή πληρωμής με δόσεις, το πραγματικό επιτόκιο και το επιτρεπόμενο ανώτατο όριο επιτοκίου και

στ) το κατά την παράγραφο 4 του παρόντος άρθρου

δικαίωμα υπαναχώρησης και, σε χωριστό έντυπο, υπόδειγμα δήλωσης υπαναχώρησης του καταναλωτή από τη σύμβαση.

2. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται και όταν η σύμβαση καταρτίστηκε έπειτα από ρητή πρόσκληση του προμηθευτή από τον καταναλωτή, έχει όμως αντικείμενο προϊόντα άλλα από εκείνα για τα οποία έγινε η πρόσκληση, εκτός αν ο καταναλωτής γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει ότι και τα άλλα αυτά προϊόντα περιλαμβάνονται στις εμπορικές δραστηριότητες του προμηθευτή ή αν τα προϊόντα αυτά σχετίζονται άμεσα με τα προϊόντα για τα οποία έγινε η πρόσκληση.

3. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 εφαρμόζονται και όταν ο καταναλωτής έχει υποβάλει προσφορά (πρόταση για κατάρτιση σύμβασης) υπό συνθήκες όμοιες με εκείνες των προηγούμενων παραγράφων, ακόμη και αν δεν δεσμεύεται από την προσφορά του μέχρι την αποδοχή της από τον προμηθευτή.

4. Στις περιπτώσεις των προηγούμενων παραγράφων, ο καταναλωτής έχει δικαίωμα υπαναχώρησης, που ασκείται με συστημένη επιστολή μέσα σε δέκα (10) εργάσιμες ημέρες από την παραλαβή του εγγράφου της σύμβασης ή από την τυχόν μεταγενέστερη παραλαβή του προϊόντος, εκτός αν στη σύμβαση προβλέπεται μακρότερη προθεσμία. Παιράτηση από το δικαίωμα αυτό είναι άκυρη.

5. Απαγορεύεται η είσπραξη όλου ή μέρους του τιμήματος, ακόμη και με μορφή αραβάνια, εγγυοδοσίας, έκδοσης ή αποδοχής αξιολόγων ή με άλλη μορφή, κατά τη διάρκεια της προθεσμίας της προηγούμενης παραγράφου.

6. Ο καταναλωτής δεν έχει υποχρέωση φύλαξης ή επιστροφής του προϊόντος που του έστειλε ο προμηθευτής για δοκιμή ή εξέταση ή ως δείγμα, εκτός αν το ζήτησε ο ίδιος ή αν συμφωνήθηκε διαφορετικά.

7. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού δεν εφαρμόζονται:

α) Στις πωλήσεις μικροπωλητών χωρίς μόνιμη εγκατάσταση.

β) Στις συμβάσεις για την κατασκευή, πώληση ή μίσθωση ακινήτων και στις συμβάσεις που αφορούν άλλα δικαιώματα σχετικά με ακίνητα. Εν τούτοις οι συμβάσεις προμήθειας αγαθών για την ενσωμάτωσή τους σε ακίνητα ή οι συμβάσεις για την επισκευή ακινήτων εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων αυτού του άρθρου.

γ) Στις συμβάσεις για την προμήθεια τροφίμων, ποτών ή άλλων αγαθών, που προορίζονται για την τρέχουσα οικιακή κατανάλωση και τα οποία παραδίδουν κατ'οίκον διανομείς σε τακτά ή συχνά διαστήματα.

δ) Στις συμβάσεις για την προμήθεια αγαθών ή υπηρεσιών, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθοι όροι:

i) η σύμβαση συνάπτεται βάσει καταλόγου του προμηθευτή, τον οποίο ο καταναλωτής είχε την ευκαιρία να συμβουλευθεί χωρίς να είναι παρών ο αντιπρόσωπος του προμηθευτή,

ii) προβλέπεται η εξακολούθηση της επαφής ανάμεσα στον αντιπρόσωπο του προμηθευτή και στον καταναλωτή όσον αφορά τη συγκεκριμένη ή άλλη μεταγενέστερη συναλλαγή και

iii) τόσο ο κατάλογος όσο και η σύμβαση πληροφορούν τον καταναλωτή ότι έχει το δικαίωμα να επιστρέψει τα αγαθά στον προμηθευτή μέσα σε χρονικό διάστημα όχι μικρότερο των δέκα (10) ημερών από την παραλαβή τους ή να λύσει τη σύμβαση μέσα σε αυτό το χρονικό

διάστημα, χωρίς να αναλαμβάνει οποιαδήποτε άλλη υποχρέωση, εκτός από μία εύλογη φροντίδα για τα αγαθά αυτά.

ε) Στις ασφαλιστικές συμβάσεις και
στ) Στις συμβάσεις με αντικείμενο κινητές αξίες.

Άρθρο 4

Σύμβαση από απόσταση

1. Σύμβαση από απόσταση, με την έννοια αυτού του άρθρου, είναι σύμβαση που αφορά αγαθό ή υπηρεσία και συνάπτεται ύστερα από πρόταση του προμηθευτή χωρίς ταυτόχρονη φυσική παρουσία του προμηθευτή και του καταναλωτή, με τη χρησιμοποίηση τεχνικής επικοινωνίας από απόσταση για τη διαβίβαση της πρότασης για σύναψη σύμβασης και της αποδοχής.

2. Σύμβαση από απόσταση είναι άκυρη υπέρ του καταναλωτή, αν κατά την πρόταση σύναψης σύμβασης ο καταναλωτής δεν ενημερώθηκε με τα μέσα της χρησιμοποιούμενης τεχνικής επικοινωνίας κατά τρόπο σαφή για τα ακόλουθα ιδίως στοιχεία:

- α) την ταυτότητα του προμηθευτή,
- β) τα ουσιώδη χαρακτηριστικά του αγαθού ή της υπηρεσίας,
- γ) την τιμή, την ποσότητα και τις δαπάνες μεταφοράς, καθώς και το φόρο προστιθέμενης αξίας, εφόσον δεν περιλαμβάνεται στην τιμή,
- δ) τον τρόπο πληρωμής, παράδοσης και εκτέλεσης,
- ε) τη διάρκεια ισχύος της πρότασης για σύναψη σύμβασης και
- στ) το δικαίωμα υπαναχώρησης.

3. Ο καταναλωτής δεν επιβαρύνεται με τις δαπάνες της επικοινωνίας από απόσταση για τη διαβίβαση της αποδοχής ή για την εκτέλεση της υπηρεσίας, εκτός αν αυτό αναφέρεται σαφώς στην πρόταση για σύναψη σύμβασης.

4. Απαγορεύεται να αποστέλλονται στον καταναλωτή αγαθά ή να παρέχονται υπηρεσίες χωρίς προηγούμενη παραγγελία εκ μέρους του όταν αυτός καλείται να τα αποκτήσει έναντι πληρωμής ή να τα επιστρέψει, έστω και χωρίς να καταβάλει τις δαπάνες αποστολής. Αν η αποστολή αυτή πραγματοποιηθεί, ο καταναλωτής έχει το δικαίωμα να διαθέσει το αγαθό ή την υπηρεσία, κατά την κρίση του, χωρίς να οφείλει οποιοδήποτε τίμημα, εκτός αν η αποστολή οφείλεται σε προφανές λάθος, οπότε το θέτει, για εύλογο χρόνο και εφόσον η φύση του αγαθού ή της υπηρεσίας το επιτρέπει, στη διάθεση του προμηθευτή. Η παράλειψη απάντησης δεν ισοδυναμεί σε καμία περίπτωση με συναίνεση.

5. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου δεν εφαρμόζονται όταν ο προμηθευτής αδυνατεί να παραδώσει το αγαθό ή να παράσχει την υπηρεσία που του παραγγέλθηκε, προμηθεύει όμως ισοδύναμο αγαθό ή παρέχει ισοδύναμη υπηρεσία της ίδιας ποιότητας και στην ίδια τιμή, γνωστοποιώντας εγγράφως στον καταναλωτή, ότι μπορεί να επιστρέψει το προϊόν ή την υπηρεσία υποκατάστασης, εάν δεν μείνει ικανοποιημένος. Δεν εμπίπτει στις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου και η αποστολή δειγμάτων ή διαφημιστικών δώρων.

6. Η χρησιμοποίηση των τεχνικών επικοινωνίας πρέπει να γίνεται κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να μην προσβάλλεται η ιδιωτική ζωή του καταναλωτή. Απαγορεύεται χωρίς τη συναίνεση του καταναλωτή η χρησιμοποίηση τεχνικών επικοινωνίας για την πρόταση σύναψης σύμβασης όπως

ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή άλλου ηλεκτρονικού μέσου επικοινωνίας.

7. Απαγορεύεται η είσπραξη όλου ή μέρους του τιμήματος, ακόμη και με μορφή εσραβώνα, εγγύησης, έκδοσης ή αποδοχής αξιόγραφων ή άλλη μορφή, πριν από την παράδοση του προϊόντος ή την παροχή της υπηρεσίας.

8. Όταν δεν αναφέρεται προθεσμία εκτέλεσης στην πρόταση για σύναψη σύμβασης, η παροχή οφείλεται το αργότερο τριάντα (30) ημέρες μετά τη λήψη της παραγγελίας από τον προμηθευτή.

9. Η σύμβαση από απόσταση είναι άκυρη υπέρ του καταναλωτή, αν αυτός δεν λάβει γραπτά και στη γλώσσα που χρησιμοποιήθηκε στην πρόταση σύναψης σύμβασης τις ακόλουθες τουλάχιστον πληροφορίες:

α) τις πληροφορίες που προβλέπονται στην παράγραφο 2 του άρθρου αυτού.

β) την επωνυμία και τη διεύθυνση του πιο προσεχούς για τον καταναλωτή καταστήματος του προμηθευτή,

γ) τον τρόπο καταβολής του τιμήματος, περιλαμβανομένων των όρων πίστωσης ή πληρωμής με δόσεις, καθώς και τους όρους εξασφάλισης και

δ) το δικαίωμα υπαναχώρησης και, σε χωριστό έντυπο, υπόδειγμα δήλωσης υπαναχώρησης του καταναλωτή από τη σύμβαση κατά την επόμενη παράγραφο.

10. Σε κάθε σύμβαση από απόσταση ο καταναλωτής έχει το δικαίωμα να υπαναχωρήσει ανειπολογητως μέσα σε δέκα (10) εργάσιμες ημέρες από την ημερομηνία παραλαβής του αγαθού ή της υπηρεσίας, αν δεν συμφωνήθηκε μακρότερη προθεσμία, επιστρέφοντας το αγαθό στην αρχική του κατάσταση. Αποκλείεται η επιβάρυνσή του με δαπάνη άλλη από τα έξοδα επιστροφής.

Για την άσκηση του δικαιώματος αυτού η προθεσμία των δέκα (10) ημερών αρχίζει, για τα αγαθά, από την παραλαβή τους και, για τις υπηρεσίες, από την παραλαβή των εγγράφων που ενημερώνουν τον καταναλωτή ότι έχει συναφθεί η σύμβαση.

Παραίτηση από το δικαίωμα αυτό είναι άκυρη.

11. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται:

α) στους αυτόματους διανομείς,

β) στους εμπορικούς χώρους αυτόματης πώλησης,

γ) στις συμβάσεις προμήθειας τροφίμων, ποτών ή άλλων αγαθών που προορίζονται για την τρέχουσα οικιακή κατανάλωση και τα οποία παραδίδουν κατ'οίκον διανομείς σε τακτά ή συχνά διαστήματα και

δ) στις συμβάσεις παροχής υπηρεσιών με κράτηση που έχουν ως αντικείμενο μεταφορές, κατάλυμα, σίτιση και ψυχαγωγία.

Άρθρο 5

Εξυπηρέτηση μετά την πώληση

1. Σε κάθε πώληση ο προμηθευτής οφείλει να παρέχει στον καταναλωτή γραπτώς, στην ελληνική γλώσσα ή με σύμβολα διεθνώς καθιερωμένα, σαφείς οδηγίες για την ασφαλή χρήση, διατήρηση, συντήρηση και πλήρη αξιοποίηση του προϊόντος και ενημέρωση για τους κινδύνους κατά τη χρήση και διατήρησή του. Εξαίρετονται τα απλά κατά την κατασκευή, τη χρήση και τη συντήρηση προϊόντα.

2. Κατά την πώληση, ο προμηθευτής οφείλει να ενημερώνει τον καταναλωτή για την πιθανή διάρκεια ζωής του προϊόντος. Πιθανή διάρκεια ζωής του προϊό-

ντος είναι ο εύλογα αναμενόμενος χρόνος κατά τον οποίο το προϊόν θα μπορεί να χρησιμοποιείται σύμφωνα με τον προορισμό του, εστώ και έπειτα από επισκευή ή αντικατάσταση ανταλλακτικών, εφόσον η φθορά από την τακτική χρήση καταστήσει το προϊόν άχρηστο ή την περαιτέρω χρήση του οικονομικά ασύμφορη.

3. Σε περίπτωση προμήθειας καινούργιων προϊόντων με μακρά διάρκεια (διαρκών καταναλωτικών αγαθών), ο προμηθευτής υποχρεούται να παρέχει στον καταναλωτή γραπτή εγγύηση στην ελληνική γλώσσα, η οποία να αναφέρει τουλάχιστον την επωνυμία και τη διεύθυνση της επαγγελματικής εγκατάστασης του προμηθευτή, το δικαίωχο, το προϊόν στο οποίο αναφέρεται η εγγύηση, το ακριβές περιεχόμενό της, την ημερομηνία έναρξης και τη διάρκεια της. Η εγγύηση πρέπει να είναι σύμφωνη με τους κανόνες της καλής πίστης και να μην αναιρείται από υπερβολικές ρήτρες εξαιρέσεων. Η διάρκεια της εγγύησης πρέπει να είναι εύλογη σε σχέση με την πιθανή διάρκεια ζωής του προϊόντος. Ειδικά για τα προϊόντα τεχνολογίας αιχμής, η διάρκεια της εγγύησης πρέπει να είναι εύλογη σε σχέση με το χρόνο κατά τον οποίο αναμένεται ότι θα παραμένουν σύγχρονα από την άποψη της τεχνολογίας, αν ο χρόνος αυτός είναι συντομότερος από την πιθανή διάρκεια της ζωής τους.

4. Αν κατά τη διάρκεια της εγγύησης εμφανισθεί στο προϊόν ελάττωμα και ο προμηθευτής αρνείται την επισκευή ή βραδύνει υπερβολικά, ο καταναλωτής δικαιούται να ζητήσει την αντικατάσταση του προϊόντος με νέο ή την αναστροφή της πώλησης. Σε περίπτωση αντικατάστασης του προϊόντος ή ανταλλακτικού του, η εγγύηση αυτοματα ανανεώνεται για όλη της τη διάρκεια για το νέο προϊόν ή ανταλλακτικό.

5. Σε κάθε περίπτωση επιφυλάσσεται η εφαρμογή των διατάξεων του Αστικού Κώδικα για την ευθύνη του πωλητή για πραγματικά ελαττώματα του πράγματος. Εκ των προτέρων παραίτηση του καταναλωτή από την προστασία του κατά τις διατάξεις αυτές είναι άκυρη.

6. Ο προμηθευτής καινούργιων διαρκών καταναλωτικών αγαθών οφείλει να εξασφαλίζει στους καταναλωτές τη συνεχή παροχή τεχνικών υπηρεσιών για τη συντήρηση και επισκευή τους για χρονικό διάστημα ίσο με την πιθανή διάρκεια της ζωής τους. Επίσης, οφείλει να εξασφαλίζει στους καταναλωτές την ευχέρεια προμήθειας των ανταλλακτικών και άλλων τυχόν προϊόντων, που απαιτούνται για τη χρήση τους σύμφωνα με τον προορισμό τους, για όλη την πιθανή διάρκεια της ζωής τους.

Άρθρο 6

Ευθύνη του παραγωγού για ελαττωματικά προϊόντα

1. Ο παραγωγός ευθύνεται για κάθε ζημία που οφείλεται σε ελάττωμα του προϊόντος του.

2. Ως παραγωγός θεωρείται ο κατασκευαστής τελικού προϊόντος, πρώτης ύλης ή συστατικού, καθώς και κάθε πρόσωπο που εμφανίζεται ως παραγωγός του προϊόντος επιθέτοντας σε αυτό την επωνυμία, το σήμα ή άλλο διακριτικό του γνώρισμα. Προϊόντα με την έννοια αυτού του άρθρου θεωρούνται και τα κινητά πράγματα που ενσωματώθηκαν ως συστατικά σε άλλα πράγματα κινητά ή ακίνητα. Προϊόντα θεωρούνται επίσης οι φυσικές δυνάμεις, ιδίως το ηλεκτρικό ρεύμα και η θερμότητα, εφόσον υπόκεινται σε εξουσίαση, όταν περιορίζονται σε ορισμένο χώρο.

3. Όποιος εισάγει ένα προϊόν για πώληση, χρηματοδοτική ή απλή μίσθωση ή άλλης μορφής διανομή στα πλαίσια της επαγγελματικής εμπορικής του δραστηριότητας ευθύνεται όπως ο παραγωγός.

4. Όταν η ταυτότητα του παραγωγού είναι άγνωστη, κάθε προμηθευτής του προϊόντος θεωρείται για την εφαρμογή του νόμου αυτού παραγωγός, εκτός αν μέσα σε εύλογο χρόνο ενημερώσει τον καταναλωτή για την ταυτότητα του παραγωγού ή εκείνου που του προμήθευσε το προϊόν. Το ίδιο ισχύει και για τον προμηθευτή προϊόντων εισαγωγής, όταν η ταυτότητα του εισαγωγέα είναι άγνωστη, έστω και αν η ταυτότητα του παραγωγού είναι γνωστή.

5. Ελαττωματικό κατά την έννοια αυτού του άρθρου είναι το προϊόν, αν δεν παρέχει την εύλογα αναμενόμενη ασφάλεια εν όψει όλων των ειδικών συνθηκών και ιδίως της εξωτερικής εμφάνισής του, της εύλογα αναμενόμενης χρησιμοποίησής του και του χρόνου κατά τον οποίο τέθηκε σε κυκλοφορία. Δεν είναι ελαττωματικό ένα προϊόν για μόνο το λόγο ότι μεταγενέστερα τέθηκε σε κυκλοφορία άλλο τελειότερο.

6. Στη ζημία της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου περιλαμβάνεται η ζημία λόγω θανάτου ή σωματικής βλάβης, καθώς και η βλάβη ή καταστροφή, εξαιτίας του ελαττωματικού προϊόντος, κάθε περιουσιακού στοιχείου του καταναλωτή, εκτός από το ίδιο το ελαττωματικό προϊόν, εφόσον κατά τη φύση του προοριζόταν και πραγματικά χρησιμοποιήθηκε από το ζημιωθέντα για προσωπική του χρήση ή κατανάλωση.

7. Η κανονποίηση της ηθικής βλάβης διέπεται από τις διατάξεις που ισχύουν για τις αδικηπραξίες. Το ίδιο ισχύει και για την ψυχική οδύνη λόγω θανάτου.

8. Ο παραγωγός δεν ευθύνεται αν αποδείξει ότι:

α) δεν έθεσε το προϊόν σε κυκλοφορία,

β) το ελάττωμα δεν υπήρχε όταν το προϊόν τέθηκε σε κυκλοφορία,

γ) δεν κατασκεύασε το προϊόν αποβλέποντας στη διανομή του και δεν το δένει στα πλαίσια της επαγγελματικής του δραστηριότητας,

δ) το ελάττωμα οφείλεται στο ότι το προϊόν κατασκευάστηκε σύμφωνα με κανόνες αναγκαστικού δικαίου θεσπισμένους από δημόσια αρχή ή

ε) όταν το προϊόν τέθηκε σε κυκλοφορία, το επίπεδο επιστημονικών και τεχνικών γνώσεων δεν επέτρεπε τη διαπίστωση του ελαττώματος.

9. Ο παραγωγός συστατικού δεν ευθύνεται και αν αποδείξει ότι το ελάττωμα οφείλεται στο σχεδιασμό του προϊόντος στο οποίο το συστατικό έχει ενσωματωθεί ή στις οδηγίες που παρέσχε ο κατασκευαστής του προϊόντος, οπότε παραγωγός θεωρείται ο κατασκευαστής του προϊόντος στο οποίο ενσωματώθηκε το συστατικό.

10. Εάν δύο ή περισσότερα πρόσωπα ευθύνονται για την ίδια ζημία, τα πρόσωπα αυτά ευθύνονται εις ολόκληρον έναντι του καταναλωτή και έχουν κατ' αλληλίων δικαίωμα αναγωγής αναλόγως προς τη συμμετοχή τους στην επέλευση της ζημίας.

11. Η ευθύνη του παραγωγού δεν μειώνεται αν η ζημία οφείλεται σωρευτικά τόσο σε ελάττωμα του προϊόντος όσο και σε πράξη ή παράλειψη τρίτου, μπορεί όμως εν όψει όλων των ειδικών συνθηκών να μειωθεί ή και να αρθεί, όταν συντρέχει πταίσμα του ζημιωθέντος ή προσώπου για το οποίο ευθύνεται ο ζημιωθείς.

12. Κάθε συμφωνία περιορισμού ή απαλλαγής του παραγωγού από την ευθύνη του είναι άκυρη.

13. Οι αξιώσεις κατά του παραγωγού για ζημίες παραγράφονται μετά τριετία αφότου ο ζημιωθείς πληροφόρηθηκε ή όφειλε να πληροφορηθεί τη ζημία, το ελάττωμα και την ταυτότητα του παραγωγού. Μετά δεκαετία από την κυκλοφορία του συγκεκριμένου προϊόντος επέρχεται απόσβεση των δικαιωμάτων του ζημιωθέντος κατά του παραγωγού.

Άρθρο 7

Υγεία και ασφάλεια των καταναλωτών

1. Οι προμηθευτές υποχρεούνται να διαθέτουν στην αγορά μόνο ασφαλή προϊόντα.

2. Ασφαλές θεωρείται ένα προϊόν όταν, υπό συνθήκες ή ειδικώς προβλεπόμενες συνθήκες χρήσης, συμπεριλαμβανομένης της διάρκειας χρήσης, δεν παρουσιάζει κανένα κίνδυνο ή παρουσιάζει μόνο κινδύνους χαμηλού επιπέδου που συνδέονται με τη χρήση του προϊόντος και θεωρούνται ως αποδεκτοί στα πλαίσια ενός υψηλού βαθμού προστασίας της υγείας και ασφάλειας των προσώπων, λαμβανομένων ιδίως υπόψη:

α) των χαρακτηριστικών του προϊόντος, και ιδίως της σύνθεσής του, της συσκευασίας του, του τρόπου συναρμολόγησής του και της συντήρησής του,

β) των επιπτώσεων που έχει το προϊόν αυτό σε άλλα, στην περίπτωση που είναι ειδικώς δυνατό να προβλεφθεί ότι τα προϊόντα αυτά θα χρησιμοποιηθούν μαζί,

γ) της παρουσίας του προϊόντος, της επισήμανσής του, των τυχόν οδηγιών χρήσης του και του τρόπου διάθεσής του μετά τη χρήση του, καθώς και κάθε άλλης οδηγίας που προέρχεται από τον κατασκευαστή και

δ) των κατηγοριών των καταναλωτών που αντιμετωπίζουν σοβαρό κίνδυνο λόγω χρησιμοποίησής του προϊόντος, και ιδίως των παιδιών.

3. Μόνη η δυνατότητα επίτευξης υψηλότερου βαθμού ασφάλειας ή προμήθειας άλλων προϊόντων που παρουσιάζουν μικρότερο κίνδυνο, δεν συνιστά επαρκή λόγο για το χαρακτηρισμό ενός προϊόντος ως ανασφαλούς ή επικίνδυνου.

4. Οι προμηθευτές θεωρούνται ότι συμμορφώθηκαν με την υποχρέωση διάθεσης ασφαλών προϊόντων, όταν αυτά ανταποκρίνονται προς τους κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ελληνικού δικαίου, καθώς και προς τα πρότυπα που έχουν θεσπιστεί για την υγεία και ασφάλεια των καταναλωτών.

5. Προϊόντα που, χρησιμοποιούμενα υπο κανονικές και δυνατόνες να προβλεφθούν συνθήκες, παρουσιάζουν σοβαρούς και άμεσους κινδύνους για την ασφάλεια και υγεία των καταναλωτών, δεσμεύονται προληπτικώς από την κατά περίπτωση αρμόδια αρχή. Η απόσυρση, η διάθεση υπό προϋποθέσεις, η αποδέσμευση, η καταστροφή και γενικά η τύχη των ανωτέρω προϊόντων ρυθμίζεται με απόφαση του Υπουργού Εμπορίου ή του τυχόν άλλου αρμόδιου υπουργού.

Άρθρο 8

Ευθύνη του παρέχοντος υπηρεσίες

1. Ο παρέχων υπηρεσίες ευθύνεται για κάθε ζημία που προκάλεσε υπαιτίως κατά την παροχή των υπηρεσιών.

2. Δεν είναι υπηρεσία, με την έννοια αυτού του άρθρου, παροχή η οποία έχει ως άμεσο και αποκλειστικό αντικείμενο την κατασκευή προϊόντων ή τη μεταβίβαση εμπραγμάτων δικαιωμάτων ή δικαιωμάτων πνευματικής

ιδιοκτησίας. Ως παρέχων υπηρεσίες θεωρείται όποιος παρέχει κατά τρόπο ανεξάρτητο υπηρεσία στο πλαίσιο της άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας.

3. Ο ζημιωθείς υποχρεούται να αποδείξει τη ζημία και την αιτιώδη συνάφεια μεταξύ της παροχής της υπηρεσίας και της ζημίας.

4. Ο παρέχων πρ υπηρεσίες φέρει το βάρος της απόδειξης της έλλειψης υπαιτιότητας. Για την εκτίμηση της έλλειψης υπαιτιότητας λαμβάνονται υπόψη η ευλόγως προσδοκώμενη ασφάλεια και το σύνολο των ειδικών συνθηκών και ιδιαίτερα:

α) η φύση και το αντικείμενο της υπηρεσίας, ιδίως σε σχέση με το βαθμό επικινδυνότητάς της,

β) η εξωτερική μορφή της υπηρεσίας,

γ) ο χρόνος παροχής της υπηρεσίας,

δ) η ελευθερία δράσης που αφήνεται στο ζημιωθέντα στο πλαίσιο της υπηρεσίας,

ε) το αν ο ζημιωθείς ανήκει σε κατηγορία μειονεκτούντων ή ευπρόσβλητων προσώπων και

στ) το αν η παρεχόμενη υπηρεσία αποτελεί εθελοντική προσφορά του παρέχοντος.

5. Μόνη η ύπαρξη ή δυνατότητα τελειότερης υπηρεσίας κατά το χρόνο παροχής της υπηρεσίας ή μεταγενέστερα δεν συνιστά υπαιτιότητα.

6. Οι διατάξεις για τη συνυπευθυνότητα, τη μείωση ή άρση της ευθύνης και την απαγόρευση απαλλακτικών ρητρών των παραγράφων 10, 11 και 12 του άρθρου 6 εφαρμόζονται αναλογικά και στην ευθύνη του παρέχοντος υπηρεσίες.

Άρθρο 9 Διαφήμιση

1. Διαφήμιση κατά την έννοια του νόμου αυτού είναι κάθε ανακοίνωση που γίνεται στα πλαίσια εμπορικής, βιομηχανικής, βιοτεχνικής ή επαγγελματικής δραστηριότητας με στόχο την προώθηση της διάθεσης αγαθών ή υπηρεσιών.

2. Απαγορεύεται κάθε διαφήμιση το περιεχόμενο ή η μορφή της οποίας προκαλεί ή ενδέχεται να προκαλέσει γλάνη στα πρόσωπα στα οποία απευθύνεται ή στον οποίον τη γνώση περιέρχεται και, εξαιτίας της πλάνης αυτής, μπορεί να επηρεάσει την οικονομική τους συμπεριφορά (παραπλανητική διαφήμιση).

3. Για να κριθεί αν μία διαφήμιση είναι παραπλανητική, λαμβάνονται υπόψη όλα τα στοιχεία της και ιδίως οι ενδείξεις σχετικά με:

α) τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του αγαθού ή της υπηρεσίας, όπως η διαθεσιμότητα, η φύση, η εκτέλεση, η σύνθεση, η μέθοδος και η ημερομηνία κατασκευής ή παροχής, η καταλληλότητα, οι χρήσεις, η ποσότητα, οι προδιαγραφές, η γεωγραφική ή εμπορική προέλευση και τα ιδιαίτερα γνωρίσματα, τα επιστημονικά ή τεχνολογικά δεδομένα και τα αναμενόμενα από τη χρήση τους αποτελέσματα ή τα αποτελέσματα των δοκιμών ή ελέγχων,

β) την τιμή, τον τρόπο διαμόρφωσής της και τους όρους υπό τους οποίους παρέχονται τα αγαθά και οι υπηρεσίες, όπως οι όροι πληρωμής ή πίστωσης, παράδοσης, ανταλλαγής, επιστροφής, επισκευής, συντήρησης και εγγύησης και

γ) την ιδιότητα, τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα και τα δικαιώματα του διαφημιζομένου, όπως η ταυτότητα και η περιουσία του, οι δεξιότητες και τα δικαιώματα βιομηχανικής, εμπορικής ή πνευματικής ιδιοκτησίας, τα βραβεία και οι διακρίσεις του.

4. Παραπλανητική λογίζεται και κάθε διαφήμιση, όταν:

α) η πειστικότητα της βασίζεται στη μαρτυρία προσώπων στα οποία αποδίδεται ανύπερκτη επιστημονική ιδιότητα, ειδικότητα ή αυθεντία ή τα οποία δεν έχουν επιτρέψει εγγράφως τη χρήση της εμβρυίας τους στη διαφήμιση,

β) η πειστικότητά της στηρίζεται στην ιδέα ότι η τεχνολογία ή η επιστήμη ορισμένης χώρας, άλλης από τη χώρα προέλευσης, είναι άμεσα ή έμμεσα δηλωτικές της ποιότητας των διαφημιζόμενων προϊόντων,

γ) εμφανίζεται με τη μορφή δημοσιογραφικής έρευνας, σχολίου ή επιστημονικής ανακοίνωσης, χωρίς να δηλώνεται ρητά και ευδιάκριτα ότι πρόκειται για διαφήμιση, ή

δ) περιέχει επιστημονικούς όρους ή ιδιωτισμούς, αποτελέσματα ερευνών ή περικοπές καμένων επιστημονικού ή τεχνικού χαρακτήρα με σκοπό να προσδώσει στη διαφημιστική ανακοίνωση επιστημονική βάση που δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα.

5. Απαγορεύεται κάθε διαφήμιση που προσβάλλει τα χρηστά ήθη (αθέμιτη διαφήμιση).

6. Αθέμιτη είναι ιδιαίτερα η διαφήμιση που:

α) έχει στόχο ή ενδεχόμενο αποτέλεσμα την πρόκληση ή εκμετάλλευση αισθημάτων φόβου, προλήψεων ή δεισιδαιμονιών ή την εξώθηση σε εγκληματικές πράξεις,

β) διακρίνει μειωτικά κοινωνικές ομάδες με βάση το φύλο, τη φυλή, την ηλικία, το θρήσκευμα, την εθνικότητα, την καταγωγή, τις πεποιθήσεις και τις φυσικές ή ψυχικές ιδιαιτερότητες,

γ) δημιουργεί την εικόνα υπερβολικά δελεαστικής προσφοράς, ιδίως σε παιδιά, νέους και στις πιο ευάλωτες κατηγορίες του πληθυσμού,

δ) απευθύνει το διαφημιστικό μήνυμα κατευθείαν στο υποσυνείδητο, χωρίς να αφήνει στο δέκτη του μηνύματος τη δυνατότητα κριτικής ή

ε) προβάλλει εμμέσως προϊόντα άλλα από εκείνα που αποτελούν το εμφανές περιεχόμενο του διαφημιστικού μηνύματος, χωρίς η προβολή αυτή να αποτελεί νοηματικά ουσιώδες και αναπόσπαστο τμήμα του.

7. Η ειδική νομοθεσία της ραδιοτηλεόρασης μπορεί να προβλέπει και άλλες περιπτώσεις χαρακτηρισμού της ραδιοτηλεοπτικής διαφήμισης ως αθέμιτης για την προστασία της παιδικής ηλικίας και άλλων ευάλωτων στα ραδιοτηλεοπτικά μέσα μαζικής επικοινωνίας κατηγοριών του πληθυσμού.

8. Η διαφήμιση που προσδιορίζει άμεσα ή έμμεσα την ταυτότητα συγκεκριμένου ανταγωνιστή ή των ομοειδών αγαθών ή υπηρεσιών που εκείνος προσφέρει (συγκριτική διαφήμιση) επιτρέπεται εφόσον συγκρίνει με αντικειμενικό τρόπο τα ουσιώδη, συναφή, επαληθεύσιμα και επαλεγμένα με αμεροληψία χαρακτηριστικά ανταγωνιστικών αγαθών ή υπηρεσιών και:

α) δεν είναι παραπλανητική,

β) δεν προκαλεί σύγχυση στην αγορά μεταξύ του διαφημιζομένου και ενός ανταγωνιστή ή μεταξύ ανταγωνιστών του διαφημιζομένου ή μεταξύ των σημάτων, άλλων διακριτικών γνωρισμάτων, αγαθών ή υπηρεσιών του διαφημιζομένου και ενός ανταγωνιστή ή περισσότερων ανταγωνιστών μεταξύ τους,

γ) δεν είναι υποτιμητική, δυσφημιστική ή περιφρονητική για έναν ανταγωνιστή ή για τα σήματα, άλλα διακριτικά γνωρίσματα, αγαθά, υπηρεσίες ή δραστηριότητές του και

δ) δεν επιδιώκει κατά κύριο λόγο να επωφεληθεί από τη φήμη σήματος ή άλλου διακριτικού γνωρισματος ανταγωνιστή.

9. Η μνεία ή αναπαραγωγή σε διαφημίσεις των αποτελεσμάτων συγκριτικών δοκιμών για αγαθά ή υπηρεσίες, που έχουν διεξαχθεί από τρίτους, επιτρέπεται μόνο με την έγγραφη συναίνεση του υπεύθυνου για τη δοκιμή προσώπου. Στην περίπτωση αυτή, ο διαφημιζόμενος ευθύνεται για τη συγκριτική δοκιμή σαν αυτή να είχε διεξαχθεί από τον ίδιο ή υπό την καθοδήγησή του.

10. Η μετάδοση διαφημιστικού μηνύματος απευθείας στον καταναλωτή μέσω τηλεφώνου, τηλεομοιοτυπίας (φαξ), ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, αυτόματης κλήσης ή άλλου ηλεκτρονικού μέσου επικοινωνίας επιτρέπεται μόνο αν συναινεί ρητά ο καταναλωτής.

11. Ανεξάρτητα από τον περιορισμό της προηγούμενης παραγράφου, η μετάδοση διαφημιστικού μηνύματος απευθείας στον καταναλωτή με οποιονδήποτε τρόπο άμεσης επικοινωνίας (άμεση διαφήμιση) επιτρέπεται μόνο αν ο προμηθευτής ή άλλος για λογαριασμό του προμηθευτή κάνει χρήση στοιχείων ή πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα του καταναλωτή που περιήλθαν σε γνώση του από προηγούμενες συναλλακτικές σχέσεις του με τον καταναλωτή, από γενικά προσιτές πηγές, όπως κατάλογο ή άλλα δημοσιευμένα στοιχεία, ή από άλλο φυσικό ή νομικό πρόσωπο, εφόσον ο καταναλωτής εγκρίνει ρητά τη μεταβίβαση των προσωπικών του στοιχείων για το σκοπό της άμεσης διαφήμισης. Ο διαφημιστής είναι υποχρεωμένος να αναφέρει στον καταναλωτή τον τρόπο με τον οποίο περιήλθαν σε γνώση του τα προσωπικά στοιχεία του καταναλωτή.

12. Στις περιπτώσεις των παραγράφων 10 και 11, ο προμηθευτής οφείλει να διακρίνει κάθε μορφή άμεσης διαφήμισης και να διαγράφει τα προσωπικά στοιχεία του καταναλωτή, εφόσον το ζητήσει ο καταναλωτής.

13. Η άμεση διαφήμιση θα πρέπει να γίνεται με τρόπο που να μην προσβάλλει την ιδιωτική ζωή του καταναλωτή.

14. Με απόφαση του Υπουργού Εμπορίου, που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορούν να θεσπίζονται ειδικοί κανόνες για τη διαφήμιση ειδικών κατηγοριών προϊόντων ή υπηρεσιών ώστε να εξασφαλίζεται η πραγματική δυνατότητα του καταναλωτή να πληροφορείται τις πωρές και τα χαρακτηριστικά των προϊόντων και υπηρεσιών για να μπορεί να κρίνει την ποιότητα και την τιμή.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 10

Ενώσεις καταναλωτών - Συλλογικά μέσα προστασίας

1. Οι ενώσεις καταναλωτών συγκροτούνται ως σωματεία και διέπονται από τις διατάξεις του άρθρου αυτού και του Αστικού Κώδικα. Οι ενώσεις καταναλωτών έχουν αποκλειστικό σκοπό την προστασία των συμφερόντων του καταναλωτικού κοινού. Εκπροσωπούν τους καταναλωτές στα όργανα στα οποία προβλέπεται η εκπροσώπηση καταναλωτών, ενημερώνουν και συμβουλεύουν τους καταναλωτές, τους αντιπροσωπεύουν δικαστικά και εξώδικα και ασκούν συλλογικές αγωγές κατά τις διατάξεις του νόμου.

2. Μέλη της ένωσης καταναλωτών είναι φυσικά πρόσωπα. Για να συσταθεί ένωση καταναλωτών χρειάζονται εκατό τουλάχιστον πρόσωπα. Σε δήμους ή κοινότητες με πληθυσμό μέχρι τριών χιλιάδων κατοίκων αρκούν

είκοσι πρόσωπα. Κανείς δεν επιτρέπεται να συμμετάχει σε περισσότερες από μία ενώσεις καταναλωτών. Οι εγγραφές πέρα της πρώτης είναι άκυρες.

3. Πόροι των ενώσεων καταναλωτών είναι αποκλειστικά:

α) οι συνδρομές των μελών τους,

β) οι συνδρομές και λοιπές εισπράξεις από τη διάθεση των εντύπων που εκδίδουν οι ενώσεις,

γ) εισπράξεις από δημόσιες εκδηλώσεις,

δ) κρατική επαχρήνηση ή επιχορήγηση από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και

ε) επιχορήγηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διεθνών οργανισμών και διεθνών ενώσεων καταναλωτών.

4. Αποκλείεται η οποιαδήποτε άλλη μορφή ιδιωτική χρηματοδότηση με πράξη εν ζωή. Απαγορεύεται στις ενώσεις καταναλωτών οποιαδήποτε διαφήμιση επιχειρήσεων.

5. Οι ενώσεις καταναλωτών αποκτούν νομική προσωπικότητα με την εγγραφή τους στο μητρώο ενώσεων καταναλωτών. Εγγραφή στο βιβλίο σωματείων δεν απαιτείται, οι διατάξεις όμως που το διέπουν εφαρμόζονται αναλόγως για το μητρώο ενώσεων καταναλωτών.

6. Σε κάθε νομαρχία τηρείται μητρώο ενώσεων καταναλωτών του νομού. Το μητρώο είναι δημόσιο βιβλίο. Καθένας μπορεί να το συμβουλευτεί και να ζητήσει αντίγραφο ή πιστοποιητικό οποιασδήποτε εγγραφής του. Στο Υπουργείο Εμπορίου τηρείται συγκεντρωτικό μητρώο για όλες τις ενώσεις καταναλωτών της χώρας. Ο αριθμός μητρώου ενώσεων καταναλωτών εγγραφεται υποχρεωτικά στα έντυπα, στη σφραγίδα και στα έγγραφα των ενώσεων καταναλωτών.

7. Κάθε ένωση καταναλωτών έχει δικαίωμα να ζητεί και να λαμβάνει πληροφορίες για θέματα που ανάγονται στα συμφέροντα του καταναλωτικού κοινού από τις δημόσιες υπηρεσίες, τους δημόσιους οργανισμούς, τις επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και τις ανεξάρτητες επιτροπές που λειτουργούν στα πλαίσια της δημόσιας διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης.

8. Κάθε ένωση καταναλωτών νομιμοποιείται να ζητεί για τα δικαιώματα των μελών της ως καταναλωτών έννομη προστασία, δικαστικώς ή διοικητικώς, οποιασδήποτε μορφής. Ιδίως νομιμοποιείται να ασκεί αγωγή, αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, αίτηση ακύρωσης ή προσφυγή κατά διοικητικών πράξεων και παράσταση πολιτικής αγωγής. Κάθε ένωση καταναλωτών δικαιούται να παρεμβαίνει προσθέτως σε εκκρεμείς δικές μελών της για την υποστήριξη των δικαιωμάτων τους ως καταναλωτών.

9. Ενώσεις καταναλωτών που έχουν τουλάχιστον πεντακόσια ενεργά μέλη και έχουν εγγραφεί στο μητρώο ενώσεων καταναλωτών πριν από δύο τουλάχιστον έτη μπορούν να ασκούν κάθε είδους αγωγή για την προστασία των γενικότερων συμφερόντων του καταναλωτικού κοινού (συλλογική αγωγή).

Ιδίως μπορούν να ζητήσουν:

α) Την παράλειψη παράνομης συμπεριφοράς του προμηθευτή, ακόμη και πριν αυτή εκδηλωθεί, ιδίως όταν συνίσταται στη διατύπωση καταχρηστικών γενικών όρων των συναλλαγών, σε απαγορευμένες πωλήσεις εκτός καταστήματος ή από απόσταση ή σε παραβάσεις υποχρεώσεων εξυπηρέτησης μετά την πώληση, στην παραγωγή, εισαγωγή ή διάθεση ελαττωματικών προϊόντων επικίνδυνων για την ασφάλεια ή την υγεία του κοινού, στην παροχή ελαττωματικών υπηρεσιών ή στην παρα-

πλανητική, αθέμιτη, συγκριτική ή άμεση διαφήμιση. Μπορούν να ζητήσουν τη δέσμευση, την απόσυρση ή την καταστροφή ελαττωματικών προϊόντων επικίνδυνων για την ασφάλεια ή την υγεία του κοινού. Μπορούν επίσης να ζητήσουν την επανόρθωση παραπλανητικής ή συγκριτικής διαφήμισης με κάθε πρόσφορο τρόπο, στον οποίο περιλαμβάνεται και η επανορθωτική διαφήμιση με έξοδα του διαφημιζομένου.

β) Χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης. Για τον καθορισμό της χρηματικής ικανοποίησης, το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη ιδίως την ένταση της προσβολής της έννομης τάξης που συνιστά η παράνομη συμπεριφορά, το μέγεθος της εναγομένης επιχείρησης του προμηθευτή και ιδίως τον επίσιο κύκλο εργασιών της, καθώς και τις ανάγκες της γενικής και της ειδικής πρόληψης.

γ) Τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων για την εξασφάλιση των απαιτήσεων τους για παράλειψη ή χρηματική ικανοποίηση μέχρι την έκδοση εκτελεστής απόφασης. Σε περίπτωση ελαττωματικών προϊόντων επικίνδυνων για την ασφάλεια ή την υγεία του κοινού, μπορεί να διαταχθεί ως ασφαλιστικό μέτρο η δέσμευση των προϊόντων.

10. Συλλογική αγωγή κατά τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου μπορούν να ασκήσουν από κοινού περισσότερες ενώσεις καταναλωτών ακόμη και αν καθεμιά από αυτές έχει μικρότερο αριθμό ενεργών μελών από το προβλεπόμενο κατώτατο όριο, αρκεί τα ενεργά μέλη όλων αθροιστικά των ενώσεων να υπερβαίνουν το όριο αυτό. Η συλλογική αγωγή ασκείται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της ένωσης καταναλωτών. Ενεργά μέλη λογίζονται όσα έχουν εκπληρώσει τις ταμειακές τους υποχρεώσεις. Ο αριθμός αποδεικνύεται με κοινή υπεύθυνη δήλωση των μελών του διοικητικού συμβουλίου της ένωσης καταναλωτών. Η συλλογική αγωγή ασκείται σε αποκλειστική προθεσμία έξι μηνών από την τελευταία εκδήλωση της παράνομης συμπεριφοράς που αποτελεί τη βάση της.

11. Αποκλειστική αρμοδιότητα για την εκδίκαση συλλογικής αγωγής έχει το πολυμελές πρωτοδικείο της κατοικίας ή έδρας του εναγομένου. Όταν αντικείμενο της συλλογικής αγωγής είναι ραδιοτηλεοπτική διαφήμιση, αποκλειστικά αρμόδιο είναι το πολυμελές πρωτοδικείο της έδρας του ραδιοφωνικού ή τηλεοπτικού σταθμού.

12. Συλλογικές αγωγές κατά τις περιπτώσεις α' και β' της παραγράφου 9 αυτού του άρθρου δικάζονται στη συντομότερη δυνατή δικάσιμο κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας. Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την προσωρινή εκτέλεση της απόφασης. Η απόφαση παράγει τα αποτελέσματά της έναντι πάντων, και αν δεν ήταν διάδικοι.

13. Χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης κατά την παράγραφο 9 αυτού του άρθρου παρέχεται μία μόνο φορά. Το επιδικαζόμενο ποσό διατίθεται για κοινωνικές σκοπούς σχετικούς με την προστασία του καταναλωτή. Με απόφαση του Υπουργού Εμπορίου, που εκδίδεται μετά γνώμη του Εθνικού Συμβουλίου Καταναλωτών, ρυθμίζεται ο τρόπος διάθεσης των επιδικαζόμενων ποσών.

14. Αν αίτημα χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης απορριφθεί τελεσίδικα ως προφανώς όλως αβάσιμο, ο εναγόμενος προμηθευτής μπορεί να ζητήσει με αγωγή του αποζημίωση από την ενάγουσα ένωση καταναλωτών και προσωπικά από τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, τα οποία ευθύνονται εις ολόκληρον.

15. Τη συλλογική αγωγή της παραγράφου 9 μπορούν να ασκούν εναντίον των προμηθευτών και τα εμπορικά και βιομηχανικά, βιοτεχνικά και επαγγελματικά επιμελητήρια. Οι διατάξεις των παραγράφων 11 έως και 14 εφαρμόζονται αναλόγως.

16. Οι ενώσεις καταναλωτών δεν δικαιούνται αμοιβή από τα μέλη τους για ατομικά ή συλλογικά μέσα προστασίας που τους παρέχουν.

17. Οι ενώσεις καταναλωτών ευθύνονται για την ακρίβεια των πληροφοριών που ανακοινώνουν προς ενημέρωση του καταναλωτικού κοινού.

18. Η εκ μέρους ένωσης καταναλωτών ανακοίνωση στο καταναλωτικό κοινό επανειλημμένα αναληθών πληροφοριών αποτελεί λόγο έκπτωσης του διοικητικού της συμβουλίου. Την έκπτωση ζητούν, μέσα σε προθεσμία έξι μηνών από την τελευταία ανακοίνωση αναληθούς πληροφορίας, οποιοδήποτε μέλος της ένωσης, οποιοδήποτε βλάπτεται από την αναληθία και ο εισαγγελέας αυτεπαγγέλτως. Το δικαστήριο, που δικάζει κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, αν κάνει δεκτή την αίτηση, διορίζει με την ίδια απόφαση προσωρινό διοικητικό συμβούλιο. Τα μέλη που εκπίπτουν δεν είναι επανεκλόγιστο για μια τριετία από την έκπτωσή τους. Το διοικητικό συμβούλιο δεν εκπίπτει, εάν οι αναληθείς πληροφορίες ή ο τρόπος μετάδοσής τους είναι μικρής σημασίας ή αν η αναληθία δεν οφείλεται σε δόλο ή βαριά αμέλεια των μελών του.

19. Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει τη διάλυση ένωσης καταναλωτών αν αυτή άσκησε κατ' επανάληψη αγωγές χρηματικής ικανοποίησης για ηθική βλάβη που απορρίφθηκαν τελεσίδικα ως προφανώς όλως αβάσιμες, εφόσον οι αγωγές αυτές ασκήθηκαν με δόλο ή από βαριά αμέλεια. Στην περίπτωση αυτήν, τη διάλυση ζητούν, μέσα σε αποκλειστική προθεσμία ενός έτους από την τελεσίδικια της τελευταίας απορριπτικής απόφασης, ο προμηθευτής που υπήρξε εναγόμενος σε δίκη στην οποία εκδόθηκε τέτοια απορριπτική απόφαση ή ο εισαγγελέας αυτεπαγγέλτως.

Άρθρο 11

Φιλικός διακανονισμός καταναλωτικών διαφορών

1. Σε κάθε νομαρχία συνιστάται από τον αρμόδιο νομάρχη, μέσα σε έξι μήνες από τη δημοσίευση του νόμου αυτού, επιτροπή φιλικού διακανονισμού για την εξώδικη επίλυση των διαφορών ανάμεσα σε προμηθευτές και σε καταναλωτές ή ενώσεις καταναλωτών.

2. Η επιτροπή είναι τριμελής και αποτελείται από:

α) Ένα δικηγόρο, μέλος του οικείου δικηγορικού συλλόγου, που ορίζεται, με τον αναπληρωτή του, από το διοικητικό συμβούλιο του δικηγορικού συλλόγου, ως πρόεδρος.

β) Έναν εκπρόσωπο του τοπικού εμπορικού και βιομηχανικού επιμελητηρίου, που ορίζεται, με τον αναπληρωτή του, από το διοικητικό συμβούλιο του επιμελητηρίου. Στους νομούς όπου υπάρχουν βιοτεχνικά και επαγγελματικά επιμελητήρια, το διοικητικό τους συμβούλιο ορίζει επίσης έναν εκπρόσωπο με τον αναπληρωτή του. Στη σύνθεση της επιτροπής μετέχει ο εκπρόσωπος του επιμελητηρίου που είναι υλικό αρμόδιο για τον προμηθευτή. Όπου είναι εφικτό, κάθε επιμελητήριο ορίζει ανά έναν εκπρόσωπο κάθε κλάδου της αγοράς με τον αναπληρωτή του, ώστε αυτός να μετέχει στη συγκρότηση της επιτροπής όταν κρίνεται διαφορά που ανάγεται στη δραστηριότητα μέλους του στον

αντίστοιχο κλάδο της αγοράς και

γ) Έναν εκπρόσωπο των τοπικών ενώσεων καταναλωτών, που ορίζεται, με τον αναπληρωτή του, από τα διοικητικά συμβούλια των ενώσεων. Όπου τέτοιες ενώσεις δεν υπάρχουν, στην επιτροπή συμμετέχει ως τρίτο μέλος εκπρόσωπος του τοπικού εργατικού κέντρου, που ορίζεται, με τον αναπληρωτή του, από τη διοίκηση του κέντρου. Ο γραμματέας της επιτροπής ορίζεται, με τον αναπληρωτή του, από το νομάρχη, μεταξύ των υπαλλήλων της υπηρεσίας εμπορίου της νομαρχίας.

3. Όπου ο αριθμός υποθέσεων ή οι ειδικές συνθήκες του νόμου το απαιτούν, μπορούν να συνιστώνται περισσότερες επιτροπές.

4. Τα μέλη των επιτροπών ορίζονται στην αρχή κάθε έτους με ετήσια θητεία, η οποία μπορεί να ανανεώνεται απεριόριστα. Στα μέλη των επιτροπών φιλικού δικανονισμού δεν καταβάλλεται αποζημίωση.

5. Αρμόδια είναι η επιτροπή του νομού όπου εκτελέστηκε ή συμφωνήθηκε να εκτελεστεί η παροχή του προμηθευτή στον καταναλωτή.

6. Οι υποθέσεις εισάγονται στην επιτροπή ύστερα από αίτηση του καταναλωτή ή της τοπικής ένωσης καταναλωτών. Οι υποθέσεις συζητούνται κατά τη σειρά που ορίζει ο πρόεδρος μέσα σε δεκαπέντε (15) το πολύ ημέρες από την υποβολή της αίτησης και ύστερα από πρόσκληση των ενδιαφερομένων πριν από πέντε (5) ημέρες τουλάχιστον. Όταν οι ειδικές συνθήκες το απαιτούν, οι προθεσμίες αυτές μπορούν, με απόφαση του προέδρου της επιτροπής, να παρατείνονται για πέντε (5) το πολύ ημέρες. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να εξουσιοδοτήσουν τρίτο, δικηγόρο ή μη, να τους εκπροσωπήσει στη διαδικασία.

7. Η επιτροπή κρίνει κατά το ισχύον δίκαιο. Συμπληρωματικά λαμβάνονται υπόψη τα συναλλακτικά ήθη. Η επιτροπή μπορεί να ζητήσει πληροφορίες από δημόσιες υπηρεσίες, δημόσιους οργανισμούς, επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, επιμελητήρια και επαγγελματικούς συλλόγους.

8. Η επιτροπή κρίνει κατά πλειοψηφία και τα πορίσματα της κοινοποιούνται με έγγραφο στους ενδιαφερομένους μέσα σε επτά (7) το πολύ ημέρες από τη συζήτηση. Τα πορίσματα της επιτροπής δεν υπόκεινται σε προσβολή, αναθεώρηση ή ανάκληση, δεν είναι εκτελεστά, δεν παράγουν δεδικασμένο και δεν αναστέλλουν ούτε επηρεάζουν την πορεία οποιαδήποτε άλλη διαδικασία, μπορούν όμως να λαμβάνονται υπόψη από τα δικαστήρια για τη συναγωγή δικαστικών τεκμηρίων.

9. Τα πορίσματα της επιτροπής αρχειοθετούνται στη νομαρχία και καθένας μπορεί να λάβει γνώση και να ζητήσει αντίγραφο.

10. Με απόφαση του αρμόδιου νομάρχη που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ρυθμίζονται, όπου υπάρχει ανάγκη, οι τεχνικές λεπτομέρειες εφαρμογής του άρθρου αυτού.

Άρθρο 12

Εθνικό Συμβούλιο Καταναλωτών

1. Συστήνεται Εθνικό Συμβούλιο Καταναλωτών ως συμβουλευτικό και γνωμοδοτικό όργανο του Υπουργού Εμπορίου. Το Εθνικό Συμβούλιο Καταναλωτών εκφράζει τις θέσεις των καταναλωτών για θέματα προστασίας των καταναλωτών, υποβάλλει προτάσεις για την προώθηση των συμφερόντων τους και τη διασφάλιση των

δικαιωμάτων τους και εκδίδει γνωμοδοτήσεις σε καταναλωτικά θέματα και ιδίως για όλα τα νομοσχέδια και τις διατάξεις που αφορούν τους καταναλωτές.

2. Το Εθνικό Συμβούλιο Καταναλωτών αποτελείται από:

α) εννέα εκπροσώπους των ενώσεων καταναλωτών,
β) δύο πρόσωπα με ειδικευμένες γνώσεις σε θέματα προστασίας καταναλωτή,

γ) έναν εκπρόσωπο της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδος,

δ) έναν εκπρόσωπο της Ανώτατης Διοικητικής Επιτροπής Δημοσίων Υπαλλήλων,

ε) έναν εκπρόσωπο της Πανελληνίας Συνομοσπονδίας Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών,

στ) έναν εκπρόσωπο της Κεντρικής Ένωσης των Επιμελητηρίων,

ζ) έναν εκπρόσωπο του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών,

η) έναν εκπρόσωπο της Ένωσης Εμπορικών Συλλόγων,

θ) έναν εκπρόσωπο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας και

ι) το διευθυντή της Διεύθυνσης Τεχνικού Ελέγχου Προστασίας Καταναλωτή του Υπουργείου Εμπορίου.

3. Τα μέλη του Εθνικού Συμβουλίου Καταναλωτών διορίζονται με τους αναπληρωτές τους ύστερα από πρόταση αντιπροσωπευτικών καταναλωτικών ενώσεων και λοιπών φορέων με απόφαση του Υπουργού Εμπορίου, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η θητεία των μελών είναι τριετής. Η θητεία των τακτικών και αναπληρωματικών μελών λήγει πριν από τη λήξη της τριετίας λόγω θανάτου, παραίτησης ή διακοπής της συμμετοχής τους στο φορέα που εκπροσωπούν.

4. Το Εθνικό Συμβούλιο Καταναλωτών εκλέγει κάθε έτος, από τα μέλη του, ένα συντονιστή μαζί με τον αναπληρωτή του. Χρέη γραμματέα του Εθνικού Συμβουλίου Καταναλωτών εκτελεί υπάλληλος του Υπουργείου Εμπορίου που ορίζεται από τον Υπουργό.

5. Το Εθνικό Συμβούλιο Καταναλωτών εκδίδει τον κανονισμό λειτουργίας του που εγκρίνεται με απόφαση του Υπουργού Εμπορίου.

6. Το Εθνικό Συμβούλιο Καταναλωτών συνεδριάζει τουλάχιστον τέσσερις (4) φορές το χρόνο. Στις συνεδριάσεις συμμετέχει ο Υπουργός Εμπορίου, αναπληρούμενος από το Γενικό Γραμματέα. Εφόσον στις συνεδριάσεις του συζητούνται θέματα που αφορούν και τις αρμοδιότητες άλλων υπουργών, μπορούν να συμμετάσχουν και αυτοί ή οι εκπρόσωποί τους.

7. Ο συντονιστής του Εθνικού Συμβουλίου Καταναλωτών ορίζει, σε συνεννόηση με τον Υπουργό Εμπορίου, την ημερήσια διάταξη. Ο συντονιστής καλεί τα μέλη εγγράφως και τους ανακοινώνει την ημερήσια διάταξη. Ο συντονιστής μπορεί, σε συνεννόηση με τον Υπουργό Εμπορίου, να καλεί στις συνεδριάσεις του Συμβουλίου και εκπροσώπους άλλων παραγωγικών τάξεων, ιδιώτες ή άλλα πρόσωπα, για να εκφράσουν γνώμη χωρίς ψήφο.

8. Το Συμβούλιο γνωμοδοτεί έγκυρα όταν κατά τη συζήτηση παρίσταται η πλειοψηφία των μελών του. Οι γνωμοδοτήσεις πρέπει να συγκεντρώνουν την πλειοψηφία των παρόντων. Σε κάθε περίπτωση καταχωρίζονται και οι απόψεις της μειοψηφίας.

9. Το Εθνικό Συμβούλιο Καταναλωτών μπορεί να συνιστά επιτροπές μελετών ή ομάδες εργασίας που θα υποβοηθούν το έργο του.

10. Η κάλυψη των δαπανών του Εθνικού Συμβουλίου Καταναλωτών καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εμπορίου.

11. Τα μέλη του Εθνικού Συμβουλίου Καταναλωτών και των επιτροπών της παραγράφου 9 του παρόντος άρθρου δεν αμείβονται για τη συμμετοχή τους στο Εθνικό Συμβούλιο Καταναλωτών και στις πιο πάνω επιτροπές. Τα μέλη που διαμένουν εκτός Αθηνών λαμβάνουν έξοδα κινήσεως.

Άρθρο 13

Επιτροπή Προστασίας των Καταναλωτών των Δημόσιων Επιχειρήσεων και Οργανισμών

1. Συνιστάται Επιτροπή Προστασίας των Καταναλωτών των Δημόσιων Επιχειρήσεων και Οργανισμών. Η Επιτροπή συγκροτείται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Εμπορίου, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και απαρτίζεται από:

α) το Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Εμπορίου ως πρόεδρο,

β) το Διευθυντή της Διεύθυνσης Επιχειρησιακού Σχεδιασμού Δημόσιων Επιχειρήσεων και Οργανισμών του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας,

γ) δύο εκπροσώπους των καταναλωτών που προτείνονται από το Εθνικό Συμβούλιο Καταναλωτών και

δ) έναν εκπρόσωπο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας που προτείνεται από αυτήν.

Στις συνεδριάσεις της Επιτροπής συμμετέχει χωρίς ψήφο και εκπρόσωπος της δημόσιας επιχείρησης ή οργανισμού που αφορά το υπό συζήτηση θέμα.

2. Η θητεία των μελών της Επιτροπής Προστασίας των Καταναλωτών των Δημόσιων Επιχειρήσεων και Οργανισμών είναι τριετής. Χρέη Γραμματέα εκτελεί υπάλληλος του Υπουργείου Εμπορίου που ορίζεται από τον Υπουργό. Οι λεπτομέρειες λειτουργίας της Επιτροπής καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Εμπορίου που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

3. Η Επιτροπή διατυπώνει προτάσεις και προβαίνει σε υποδείξεις προς τις δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς για τη βελτίωση των προϊόντων και υπηρεσιών τους και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων του καταναλωτή. Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της καλεί υποχρεωτικά ενώπιόν της εκπροσώπους των διοικήσεων των Δημόσιων Επιχειρήσεων και Οργανισμών να δώσουν εξηγήσεις σε παράπονα ή προβλήματα που απασχολούν τους καταναλωτές. Οι Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμοί υποχρεούνται να παρέχουν στην Επιτροπή, όταν τους ζητηθεί, πληροφορίες, εξηγήσεις και κάθε είδους υποστήριξη που διευκολύνει το έργο της. Ο Υπουργός Εμπορίου, με εισήγηση της Επιτροπής, μπορεί να επιβάλλει πρόστιμο έως δύο εκατομμύρια (2.000.000) δραχμές σε οποιαδήποτε δημόσια επιχείρηση ή οργανισμό παραλείπει να παράσχει τις παραπάνω πληροφορίες ή εξηγήσεις.

Άρθρο 14 Μεταβατικές διατάξεις

1. Καταργούνται ο ν. 1961/1991 "Για την προστασία του καταναλωτή και άλλες διατάξεις", εκτός των άρθρων 51 και 53 έως 55, τα άρθρα 26 έως 29 του ν. 2000/1991 "Για την αποκρατικοποίηση, απλούστευση των διαδικασιών εκκαθάρισης, ενισχύσεως των κανόνων ανταγωνισμού και άλλες διατάξεις", καθώς και κάθε άλλη διάταξη που αντιβαίνει στις διατάξεις του νόμου αυτού ή αναφέρεται σε θέματα που ρυθμίζονται από αυτόν.

2. Δεν θίγονται οι διατάξεις για τον αθέμιτο ανταγωνισμό.

3. Για κάθε παράβαση των διατάξεων του παρόντος νόμου από προμηθευτές επιβάλλεται από τον Υπουργό Εμπορίου πρόστιμο από πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) μέχρι είκοσι εκατομμύρια (20.000.000) δραχ. Σε περίπτωση υποτροπής, το ανώτατο όριο προστίμου διπλασιάζεται. Σε περίπτωση επανειλημμένης υποτροπής, ο Υπουργός Εμπορίου, μετά από γνώμη του Εθνικού Συμβουλίου Καταναλωτών, μπορεί να διατάξει τη διακοπή της λειτουργίας της επιχείρησης ή τμήματός της για χρονικό διάστημα μέχρις ενός έτους.

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εμπορίου, Εθνικής Οικονομίας, Δικαιοσύνης και του τυχόν κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού ρυθμίζονται τα της προσαρμογής και συμμόρφωσης προς οδηγίες, αποφάσεις, κανονισμούς και συστάσεις, που εκδίδονται από τα αρμόδια όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για θέματα κατανάλωσης και προστασίας του καταναλωτή. Με τις κανονιστικές πράξεις του προηγούμενου εδαφίου μπορεί να λαμβάνεται και κάθε αναγκαίο συμπληρωματικό μέτρο για την εφαρμογή των παραπάνω πράξεων.

5. Αν σε συγκεκριμένη περίπτωση οι κοινές διατάξεις παρέχουν στον καταναλωτή μεγαλύτερη προστασία από την ειδική ρύθμιση του νόμου αυτού, εφαρμόζονται οι κοινές διατάξεις. Εξαιρούνται οι διατάξεις που αφορούν παραγραφές και αποκλειστικές προθεσμίες.

6. Άτυποι κανόνες συμπεριφοράς επαγγελματικών οργανώσεων, καθώς και άτυπα όργανα εφαρμογής των κανόνων αυτών ή επίλυσης καταναλωτικών διαφορών ειδικού χαρακτήρα δεν θίγονται από αυτόν το νόμο, έστω και αν ανάγονται σε θέματα που αυτός ρυθμίζει, στο μέτρο που δεν αντίκεινται προς τις διατάξεις του.

7. Ενώσεις καταναλωτών, που εγγράφονται στο μητρώο του άρθρου 10 παρ. 6 μέσα σε δεκαοκτώ μήνες από την έναρξη της ισχύος του νόμου αυτού, ασκούν τις συλλογικές αγωγές του άρθρου 10 παρ. 9 και πριν από την παρέλευση διετίας από την εγγραφή τους στο μητρώο, εφόσον έχουν τουλάχιστον πεντακόσια ενεργά μέλη.

8. Απαγορεύεται στους τηλεοπτικούς σταθμούς η μετάδοση διαφημίσεων παιδικών παιχνιδιών μεταξύ της 7ης και της 22ης ώρας του εικοσιτετράωρου. Για την εφαρμογή αυτής της διάταξης, οι τηλεοπτικοί σταθμοί λογίζονται ως προμηθευτές με την έννοια του άρθρου 1 παράγραφος 4.

Άρθρο 15

Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 15 Νοεμβρίου 1994

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Γ. ΚΟΥΒΕΛΑΚΗΣ

ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Κ. ΣΗΜΙΤΗΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους

Αθήνα, 16 Νοεμβρίου 1994

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Γ. ΚΟΥΒΕΛΑΚΗΣ

ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ

ΤΙ ΠΡΟΒΛΕΠΕΙ Ο ΝΕΟΣ ΝΟΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥΣ
ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΡΟΣΕΧΟΥΝ, ΠΩΣ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΑΠΟΦΥΓΟΥΝ ΚΑΚΕΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΕΛΑΤΤΩΜΜΑΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Αν κάποιος αγόρασε ελαττωματικά προϊόντα ή άλλο παρήγγειλε και άλλο του έδωσαν, που θα απευθυνθεί για να βρει το δίκιο του:

Προτού φθάσει στα δικαστήρια μπορεί να απευθυνθεί στην Επιτροπή Διακανονισμού για την εξώδικη επίλυση των διαφορών ανάμεσα στους καταναλωτές και στους προμηθευτές προϊόντων και υπηρεσιών. Η επιτροπή αυτή θα λειτουργεί σε κάθε νομαρχία και θα είναι τριμελής. Σε αυτή θα μετέχουν ένας δικηγόρος, που θα υποδεικνύεται από τον Δικηγορικό Σύλλογο, ένας εκπρόσωπος του τοπικού εμπορικού ή βιομηχανικού επιμελητηρίου και ένας εκπρόσωπος των ενώσεων καταναλωτών. Αν ενώσεις δεν υπάρχουν, τότε θα μετέχει εκπρόσωπος του εργατικού κέντρου.

Πρακτικά τι μπορεί να κάνει για τον καταναλωτή αυτή η επιτροπή;

Επιλαμβάνεται των καταγγελιών του και εξετάζει με λεπτομέρειες και σε βάθος το πρόβλημα που έχει προκύψει ζητώντας στοιχεία από παντού: από ιδιώτες, επιχειρήσεις, αλλά και από τις αρμόδιες δημόσιες υπηρεσίες. Μάλιστα προβλέπεται ότι η επιτροπή πρέπει άμεσα να επιλαμβάνεται των καταγγελιών των πολιτών: το αργότερο μέσα σε 15 ημέρες από τότε που έλαβε γνώση της καταγγελίας. Μετά την έρευνα συντάσσεται πόρισμα. Σε αυτό η επιτροπή

καταγράφει τα συμπεράσματά της για τη διαφορά και αν οι δύο πλευρές δεν "τα βρουν", αποτελεί ένα καλό υλικό για τα δικαστήρια.

Πότε ο καταναλωτής μπορεί να ζητήσει δικαστική προστασία;

Σε κάθε περίπτωση που θεωρεί ότι τα δικαιώματά του παραβιάζονται και από τις συναλλαγές υπέστη οικονομική ζημιά. Στα δικαστήρια μπορεί να καταθέσει ο ίδιος αγωγή και να ζητήσει αποζημίωση αλλά και χρηματική ικανοποίηση για ηθική βλάβη. Για παράδειγμα, μπορεί να προσφύγει στη Δικαιοσύνη γιατί αγόρασε προϊόντα ελαττωματικά, γιατί δεν πληρούσαν τις προδιαγραφές, γιατί η τιμή τους ήταν υπερβολική ή ακόμη διότι άλλα συμφώνησε με τον πωλητή και άλλα ίσχυσαν στην πράξη.

Οι καταναλωτές συνήθως αποφεύγουν τη δικαστική διεκδίκηση των αιτημάτων τους διότι η προσφυγή στη Δικαιοσύνη είναι και ακριβή και χρονοβόρα. Μήπως προβλέπεται κάποιος άλλος μηχανισμός για την έννομη προστασία τους;

Οι νέες νομοθεσίες ρυθμίσεις καινοτομούν στο θέμα αυτό. Με διατάξεις που θεωρούνται πρωτοποριακές για την Ευρώπη καταναλωτών να προσφεύγουν στη Δικαιοσύνη για τη διεκδίκηση των αιτημάτων των μελών τους. Στις ενώσεις δίδεται το δικαίωμα να ζητούν προστασία για τα μέλη τους ασκώντας αυτές για λογαριασμό των καταναλωτών τις αγωγές, τις αιτήσεις των ασφαλιστικών μέτρων, τις προσφυγές στα διοικητικά δικαστήρια. Επίσης τους παρέχεται το δικαίωμα να παρεμβαίνουν στη δίκη για την υποστήριξη των δικαιωμάτων των καταναλωτών.

Πως και που λειτουργούν αυτές οι ενώσεις;

Σε όλη την Ελλάδα, ακόμη και στους μικρούς δήμους και τις κοινότητες. Σε αυτές μπορεί να μετέχει κάθε πολίτης. Για να αποκτήσει η ένωση των καταναλωτών η ένωση των καταναλωτών νομική υπόσταση θα πρέπει να έχει τουλάχιστον εκατό μέλη. Βέβαια για τους δήμους και τις κοινότητες με πληθυσμό κάτω από τρεις χιλιάδες κατοίκους αρκούν και είκοσι άτομα. Οι ενώσεις δικαιούνται κρατικής επιχορήγησης αλλά και οικονομικής στήριξης από την Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά απαγορεύεται ρητά η ιδιωτική χρηματοδότηση και κάθε διαφήμιση προϊόντων ή επιχειρήσεων.

Τι άλλο μπορεί να προσφέρει για την προστασία του καταναλωτή η ένωση, εκτός από την κατάθεση αγωγής και αιτήσεων εννόμου προστασίας;

Οι δυνατότητες που παρέχονται από τον νόμο είναι πολλές και καλύπτουν όλες τις περιπτώσεις όπου μπορεί να εκδηλωθεί παράνομη συμπεριφορά κατά των καταναλωτών. Οι ενώσεις έχουν δικαίωμα να επέμβουν και να ματαιώσουν παρανομίες εις βάρος του καταναλωτού κοινού όταν έχουν πληροφορίες ότι εισάγονται ή κυκλοφορούν στην αγορά ελαττωματικά προϊόντα, προϊόντα επικίνδυνα για την ασφάλεια και την υγεία του κοινού, και όταν εντοπίζουν φαινόμενα παραπλανητικής διαφήμισης. Σε αυτές τις περιπτώσεις μπορούν να αξιώσουν την απόσυρση των επικίνδυνων και ελαττωματικών προϊόντων και τη διακοπή των παραπλανητικών διαφημιστικών μηνυμάτων.

Τι πληρώνει ο καταναλωτής στην ένωση για την έννομη προστασία που διεκδικεί για λογαριασμό του;

Για να μη μεταβληθούν οι ενώσεις σε κερδοσκοπικές επιχειρήσεις ο νόμος ρητά απαγορεύει την είσπραξη οποιασδήποτε αμοιβής από τα μέλη της για τις υπηρεσίες που παρέχει σε αυτά.

Αν η ένωση διεκδικήσει το δίκαιο των αιτημάτων των καταναλωτών και το δικαστήριο επιδικάσει αποζημιώσεις, ποιος, εισπράττει τα πησά αυτά;

Ο νόμος έχει ειδική πρόβλεψη. Οι αποζημιώσεις που επιδικάζονται καθώς και τα ποσά που αφορούν χρηματικές ικανοποιήσεις για ηθική βλάβη δεν περιέρχονται στο ταμείο της ένωσης αλλά διατίθενται με απόφαση του υπουργού Εμπορίου για κοινωφελείς σκοπούς που σχετίζονται με την προστασία του καταναλωτικού κοινού και την ενημέρωσή του.

Τι γίνεται όταν η ένωση καταναλωτών επανειλημμένως αναληθείς πληροφορίες για προϊόντα και υπηρεσίες στο καταναλωτικό κοινό;

Η προστασία του καταναλωτή είναι το πρώτο μέλημα του νομοθέτη. Αλλά δεν είναι δυνατόν στο όνομα της προστασίας του καταναλωτικού κοινού επιχειρήσεις να διασύρονται, επαγγελματίες να πλήττονται με εσφαλμένα στοιχεία. Γι' αυτό προβλέπονται κυρώσεις για τις ενώσεις των καταναλωτών όταν ανακοινώνουν ψευδή στοιχεία για προϊόντα που κυκλοφορούν και υπηρεσίες που παρέχονται. Η πρώτη κύρωση είναι η εκπτώση του διοικητικού συμβουλίου

της ένωσης και η διάλυσή της με απόφαση του εισαγγελέα. Δεν αποκλείεται βέβαια η διεκδίκηση αποζημιώσεων και χρηματικών ικανοποιήσεων από εκείνους που επλήγησαν από τις ψευδείς ανακοινώσεις.

Αν όμως οι ενώσεις έχουν δίκιο, τι κυρώσεις επιβάλλει το κράτος στους παραβάτες του νόμου που βλέπουν το καταναλωτικό κοινό;

Εκτός από τις αποζημιώσεις που μπορεί να διεκδικήσει ένας καταναλωτής ή η ένωση καταναλωτών για λογαριασμό του, το κράτος επιφυλάσσει τσουχτερά πρόστιμα για εκείνους που κερδοσκοπούν με οποιονδήποτε τρόπο κατά του πολίτη. Οι παραβάτες πληρώνουν πρόστιμα που ξεκινούν από πεντακόσιες χιλιάδες για μικροπαραβάσεις και φθάνουν ως τα 20 εκατ. δρχ. Αν μάλιστα η παράβαση επαναληφθεί, τότε τα πρόστιμα διπλασιάζονται.

Τι γίνεται αν την παράνομη συμπεριφορά κατά του καταναλωτή εκδηλώνει δημόσια επιχείρηση ή οργανισμός;

Για τις δημόσιες επιχειρήσεις και τους δημόσιους οργανισμούς οι οποίοι παρέχουν κυρίως υπηρεσίες στο καταναλωτικό κοινό ο νόμος έχει ξεχωριστές ρυθμίσεις. Συνιστά επιτροπή προστασίας του καταναλωτή η οποία επιλαμβάνεται καταγγελιών για την παροχή κακών υπηρεσιών στο κοινό από τις δημόσιες επιχειρήσεις και τους οργανισμούς και επιβάλλει πρόστιμα. Ως δύο εκατομμύρια δραχμές πρόστιμο πληρώνουν οι δημοσιες επιχειρήσεις όταν αρνούνται να δώσουν στοιχεία και πληροφορίες για υποθέσεις καταγγελιών εις βάρος τους, ενώ και γι' αυτές

ισχύουν τα πρόστιμα που αναφέρονται πιο πάνω (από 500.000 ως 20 εκατ. δρχ.).

Μια και ο λόγος για την παροχή υπηρεσιών, έχει αστική ευθύνη εκείνος που παρέχει κακές υπηρεσίες στον καταναλωτή;

Για πρώτη φορά προβλέπεται αστική ευθύνη και γι' αυτούς που παρέχουν αντί για προϊόντα υπηρεσίες. Ευθύνονται για κάθε ζημιά που προκαλούν στο καταναλωτικό κοινό και υποχρεωνονται σε επανόρθωση και αποζημίωση. Μάλιστα προβλέπεται ότι οι ίδιοι και όχι οι καταναλωτές φέρουν το βάρος της απόδειξης ότι υθύνονται και είναι υπαίτιοι. Δηλαδή, αν ο πολίτης τους καταγγείλει, αυτοί πρέπει να αποδείξουν στο δικαστήριο ότι δεν φταίνε.

ΟΙ ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΒΛΑΒΕΣ

Ποια ευθύνη έχει αυτός που πωλεί ελαττωματικά προϊόντα;

Ο παραγωγός προϊόντων που αποδεικνύονται ελαττωματικά έχει ευθύνη και μάλιστα συγκεκριμένη. Υποχρεούται σε αποζημίωση του καταναλωτή αλλά και σε χρηματική ικανοποίησή του λόγω ηθικής βλάβης. Αν όμως από το ελαττωματικό προϊόν προκλήθηκε σωματική βλάβη, τότε υποχρεούται σε αποζημίωση του παθόντος. Σε αποζημίωση υποχρεούται και για τα έξοδα που κατέβαλε ο καταναλωτής για να αντικαταστήσει το ελαττωματικό προϊόν.

Πότε ο καταναλωτής μπορεί να αξιώσει την αποκατάσταση της ζημιάς που υπέστη με την αγορά του ελαττωματικού προϊόντος;

Μέσα σε τρία χρόνια από τότε που πληροφορήθηκε το γεγονός ότι το προϊόν που αγόρασε είχε κάποιο ελάττωμα. Μετά την παρέλευση τριετίας το δικαίωμά του για αποζημίωση παραγράφεται.

Αν το ελάττωμα του προϊόντος εμφανισθεί κατά τη διάρκεια της εγγύησης και ο πωλητής αρνείται την επισκευή του, τι μπορεί να κάνει ο καταναλωτής.

Μπορεί να ζητήσει την αντικατάστασή του με άλλο καινούργιο. Ακόμη μπορεί να ζητήσει τη χορήγηση του ανταλλακτικού. Σε αυτές τις περιπτώσεις η εγγύηση ανανεώνεται και ο χρόνος της "τρέχει" από την αρχή.

Με την πώληση ενός προϊόντος έχει ο καταναλωτής αξιώσεις και ποιές;

Η σημαντικότερη αξίωση που αναγνωρίζει ο νόμος είναι η επισκευή, η παροχή ανταλλακτικών και διευκολύνσεων για την καλή λειτουργία και απόδοση του προϊόντος που αγόρασε. Η υποχρέωση για ανταλλακτικά και επισκευές βαρύνει την άλλη πλευρά. Για να διευκολυνθεί μάλιστα ο καταναλωτής ο νόμος προβλέπει ότι ο χρόνος της εγγύησης δεν μπορεί να αναιρείται στην πράξη με ρήτρες εξαιρέσεων.

Αν κάποιος αγοράζει προϊόντα όχι από καταστήματα αλλά από πωλητές οι οποίοι τον επισκεπτονται στο σπίτι του, τι πρέπει να προσέχει για να μπορεί να εξασφαλίσει τα χρήματά του και να διεκδικήσει τα δικαιώματά του;

Για να μη βρεθεί προ απροόπτου οφείλει: να καταρτίζει τη σύμβαση για οποιαδήποτε αγορά εγγράφως να προσδιορίζει σαφώς πότε θα παραδοθεί το προϊόν, την τιμή του και κάθε άλλη λεπτομέρεια που μπορεί να τον εξασφαλίσει. Αλλιώς η συμφωνία είναι ακυρη.

Αν αλλάξει γνώμη, τι μπορεί να κάνει;

Έχει δικαίωμα να υπαναχωρήσει αλλά θα πρέπει να ειδοποιήσει μέσα σε δέκα ημέρες τον προμηθευτή του προϊόντος για τη ματαίωση της σύμβασης και μάλιστα εγγράφως, με συστημένη επιστολή.

Όταν αγοράζει κάποιος προϊόντα από πλανόδιους μικροπωλητές;

Γι' αυτές τις αγορές δεν ισχύουν οι προστατευτικές διατάξεις του νόμου.

Αν κάποιος συμφωνήσει τηλεφωνικώς να αγοράσει ένα προϊόν ή έκλεισε τη σύμβαση με αλληλογραφία ή μέσω φαξ, μπορεί να ματαιώσει τη σύμβαση αν αλλάξει γνώμη;

Μπορεί. Αυτό το δικαίωμα του αναγνωρίζεται από τον νέο νόμο. Ο καταναλωτής χωρίς κάποιον ιδιαίτερο λόγο, αναιτιολόγητα, μπορεί να ματαιώσει τη σύμβαση και να επιστρέψει το προϊόν. Αρκεί να το πράξει το αργότερο μέσα σε δέκα ημέρες από τότε που το έλαβε και βέβαια να

το επιστρέψει στην αρχική του κατάσταση.

Πότε μια σύμβαση για αγορά προϊόντων ή παροχή υπηρεσιών μπορεί να ακυρωθεί με πρωτοβουλία του καταναλωτή;

Όταν δεν προσδιορίζεται η τιμή του προϊόντος, όταν υποχρεώνεται ο καταναλωτής να καταβάλει μεγάλη προκαταβολή, όταν στερείται του δικαιώματος να διεκδικήσει από το δικαστήριο έννομη προστασία και για πολλούς άλλους λόγους που αναφέρονται συγκεκριμένα στον νόμο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Εγχειρίδιο Πληροφόρησης Καταναλωτή. Σεπτέμβριος 1993, Ε.Ο.Κ.
- ΕΛΙΖΑΣ Δ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ - Συνθήκη του Μάαστριχτ και προστασία των δικαιωμάτων του Καταναλωτή, Αρμενόπουλος, Τεύχος 8, Αύγουστος 1993, σελ. 701 επ.
- Τ. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ, Η προστασία των Καταναλωτών, Εφημερίδα Πελοπόννησος, 26 Φεβρουαρίου 1995.
- Δ. ΚΟΥΤΣΟΥΚΗΣ, Έλληνικό και Κοινοτικό Δίκαιο Προστασίας Καταναλωτή, εκδ. Α. Σακκουλη, Αθήνα - Κομοτηνή, 1992.
- Γ. ΚΟΥΦΟΥ, Προοπτικές ενός Κοινοτικού δικαίου προστασίας του Καταναλωτή, Εφημερίδα Ελλήνων Νομικών, 1986, σελ. 505.
- Χ. ΤΑΓΑΡΑΣ, Η προστασία του Καταναλωτή στην Ε.Κ., Επιθεώρηση των Ευρωπ. Κοιν. 1991, Τεύχος 12, σελ. 111.
- Τ. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ, Προς Ευρωπαϊκά Οικοπροϊόντα, Νέα Οικολογία, Τεύχος 107, σελ. 32.
- ΤΟ ΒΗΜΑ, 11 Δεκεμβρίου 1994.
- Α. ΚΑΛΛΙΑ ΑΝΤΩΝΙΟΥ, Τ. ΝΙΚΕΑ ΜΟΥΡΑΤΟΓΛΟΥ, Ν. ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ, Τα δικαιώματα του Καταναλωτή σύμφωνα με το Κοινοτικό και το Ελληνικό Δίκαιο, Εκδ. Α. Σακκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 1993.
- Κ. ΒΕΛΕΝΤΖΑΣ, Euroguide, 1991 - 1992, εκδ. Γ.Δ. Information, 1991, σ. 379 επ.
- Α. MATTERA, Le marche unique europeen, Jupiter, 2e ed. 1990.

- L. KRAEMER - EEC Consumer Law, σελ. 360-361, Story Scientia, 1986.
- E. LAWLOY - Ατομική επιλογή και μεγαλύτερη ανάπτυξη. Το αντικείμενο της Ευρωπαϊκής πολιτικής των Καταναλωτών. Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, έγγραφο, Ευρώπη χωρίς σύνορα, Λουξεμβούργο 1988.